

Jaarverslag 2004

JAARVERSLAG

2004

OVAM, uw beleidspartner in afval en bodem

© Danni Eiskens

MISSIE

Door een duurzaam beheer van afvalstoffen en stofstromen, door bodemverontreiniging te voorkomen en door bodemsanering te realiseren, draagt de OVAM bij tot een beter leefmilieu en daardoor tot een hogere levenskwaliteit.

INHOUD

Woord vooraf	p. 5
Leeswijzer	p. 6
De structuur van de OVAM	p. 7
Een eigentijds bodem- en afvalbeleid	p. 11
Bedrijven	p. 15
Burgers	p. 47
Overheden	p. 59
De werking van de OVAM	p. 73

WOORD VOORAF

© Ovam

Beste lezer,

Het jaar 2004 stond in het teken van de verkiezingen voor het Vlaams Parlement. Op regelgevend vlak was er het afgelopen jaar dan ook een status quo waar te nemen. Op het vlak van Beter Bestuurlijk Beleid werd er vooruitgang geboekt. Toch blijft dit een complex dossier dat vanaf het begin in 2001 zwaar werd onderschat.

Voor wat betreft de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet zitten we op kruissnelheid. De Carcoke-site in Zeebrugge vormt een belangrijk dossier voor de ambtshalve sanering. De bovengrondse saneringswerken zijn hier in 2004 van start gegaan. De kostprijs van de hele saneringsoperatie bedraagt 10 miljoen euro. Ook op het Europese veld is de OVAM zeer actief rond bodemverontreiniging. Dit blijkt onder meer uit onze actieve bijdrage aan de werkzaamheden voor een Europese 'Soil Strategy'. Bij de Europese besprekingen rond bodem zijn we niet voor niets een zeer gewaardeerde partner.

Voor huishoudelijke afvalstoffen behaalden we in 2004 een recyclagepercentage van 70 %, wat ongeveer het beste cijfer is in Europa. Eind 2004 bezat Vlaanderen 324 containerparken en 35 kringloopcentra die méér dan honderd kringloopwinkels uitbaten. De Vlaming heeft duidelijk de weg naar de kringloopwinkel gevonden en maakt er gretig gebruik van. Op vijftien jaar tijd heeft het afvalbeleid een enorme sprong voorwaarts gemaakt: van een algemene chaos in 1981 tot een performante selectieve inzameling, succesvolle preventieprogramma's en verantwoordelijkheid van de producenten anno 2004.

Ikzelf heb deze evolutie van dichtbij meegemaakt. Na 24 jaar leiding van de OVAM ga ik met pensioen. Langs deze weg wil ik graag alle mensen bedanken die dit op de verschillende niveaus van het bestuur mee mogelijk hebben gemaakt.

Ir. Frank Parent
Administrateur-generaal

LEESWIJZER

Dit jaarverslag bundelt de resultaten van 2004 en beschrijft de opdrachten, projecten en initiatieven van het afgelopen jaar. De lezer krijgt een beeld van de inspanningen die de OVAM levert om de afvalberg in te krimpen en de verontreinigde bodems in Vlaanderen aan te pakken.

De thema's die het jaarverslag aansnijdt, zijn divers en verdeeld over de verschillende operationele afdelingen van de OVAM. Zoals elk jaar, hebben we de informatie gebundeld per doelgroep. Achtereenvolgens komen de bedrijven, de burgers en de overheid aan bod. Het jaarverslag sluit af met een algemeen gedeelte over de werking van de OVAM.

Elk hoofdstuk is opgedeeld in een luik 'Bodemverontreiniging aanpakken' en een luik 'De afvalberg doen slinken.' Deze structuur komt overeen met het dubbele spoor van de OVAM-opdracht.

Omdat er heel wat thema's in verschillende hoofdstukken voorkomen, hebben we achteraan in het jaarverslag een index opgenomen. Aan de hand van trefwoorden geeft die duidelijk weer op welke pagina's je informatie vindt over een bepaald onderwerp.

Dit jaarverslag geeft de hoofdlijnen en resultaten van onze activiteiten. Maar de OVAM heeft ook heel wat publicaties - brochures, verslagen, folders en rapporten - die je kan verkrijgen via de Vlaamse Infolijn (0800-30201). Ook op onze website www.ovam.be vind je een overzicht van de publicaties, naast heel wat andere praktische informatie.

We wensen je veel leesplezier.

© Danri Eiskens

DE STRUCTUUR VAN DE OVAM

De OVAM is verantwoordelijk voor het afvalstoffen- en het bodemsaneringsbeleid in Vlaanderen. Ze werd opgericht naar aanleiding van het Afvalstoffendecreet van 1981. Volgens dit decreet staat de OVAM in voor de voorbereiding en de uitvoering van het afvalstoffenbeleid.

Sinds 1995 heeft Vlaanderen een regelgeving voor bodemsanering, het Bodemsaneringsdecreet. Dit decreet geeft de OVAM de opdracht om nieuwe en historische bodemverontreiniging aan te pakken.

De OVAM heeft vier operationele afdelingen en een afdeling algemene diensten. De operationele afdelingen zijn:

- *de afdeling bodemonderzoek en attestering;*
- *de afdeling afvalstoffenbeheer;*
- *de afdeling projectontwikkeling afvalstoffen;*
- *de afdeling interventies, verwijderingen en saneringen.*

De **afdeling bodemonderzoek en attestering** groepeerd verschillende activiteiten die uitvoering geven aan het Bodemsaneringsdecreet. Zij beheert het register van verontreinigde gronden en levert bodemattesten af. Deze afdeling volgt de bodemonderzoeken en de bodemsaneringsprojecten op van A tot Z. Zij beoordeelt de bodemsaneringsprojecten, controleert de saneringswerken in uitvoering, treft voorzorgs- en veiligheidsmaatregelen en preventieve maatregelen. Ten slotte participeert de afdeling ook actief in het Europese en het internationale bodemsaneringsbeleid, geeft advies en communiceert met de betrokkenen. Binnen de afdeling bodemonderzoek en attestering houdt een team zich bezig met bouw- en grondbeheer in het kader van de nieuwe regelgeving grondverzet.

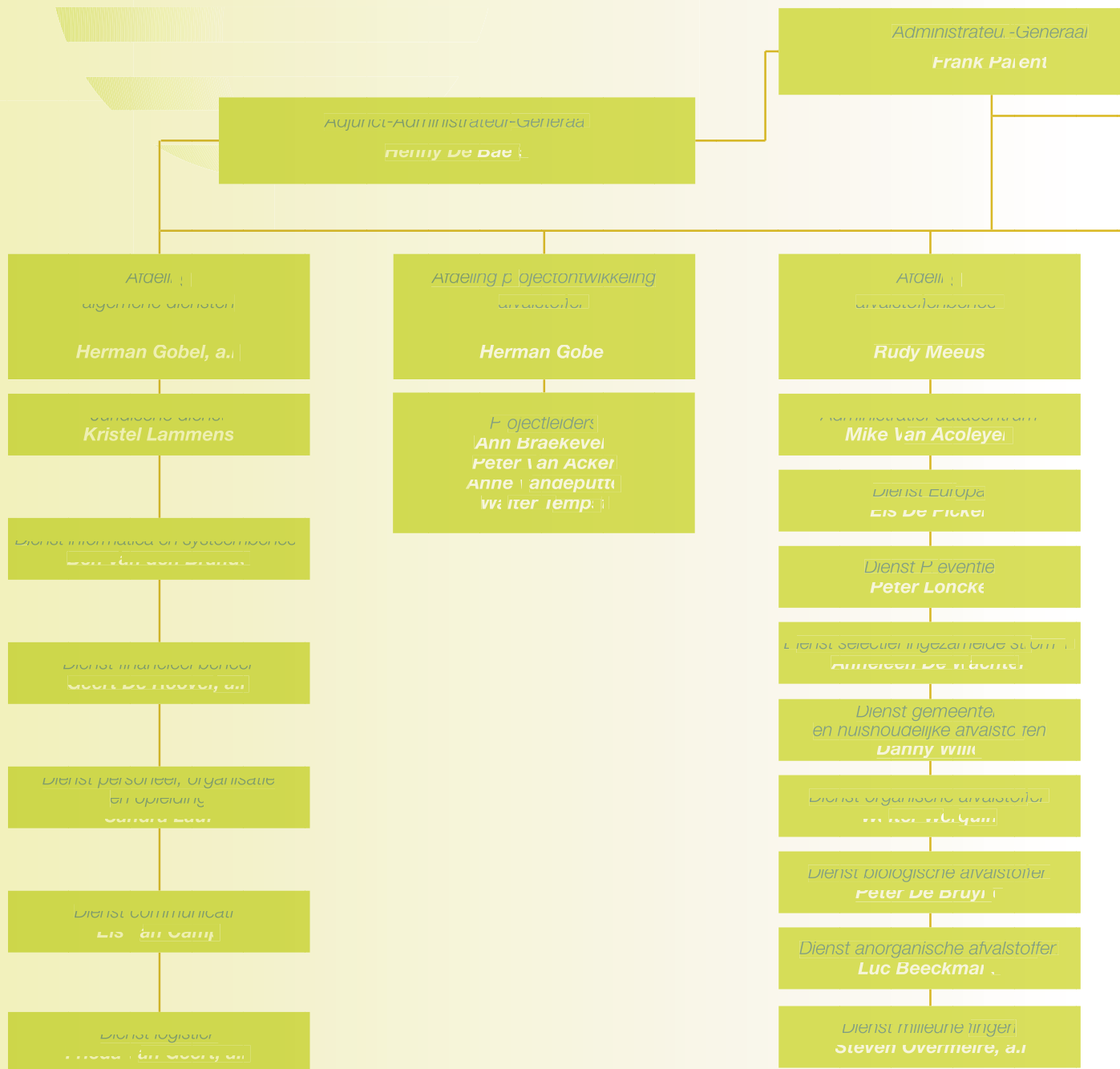
De **afdeling afvalstoffenbeheer** werkt aan het stimuleren van afvalpreventie, volgt het Europese en internationale afvalstoffenbeleid op de voet, verzamelt en verstrekt afvalstatistieken en zorgt voor de handhaving van het afvalstoffenbeleid. Daarnaast zorgt ze voor het beheer van huishoudelijke afvalstoffen, het beheer van selectief ingezamelde stromen en het beheer van biologische, organische en anorganische afvalstoffen.

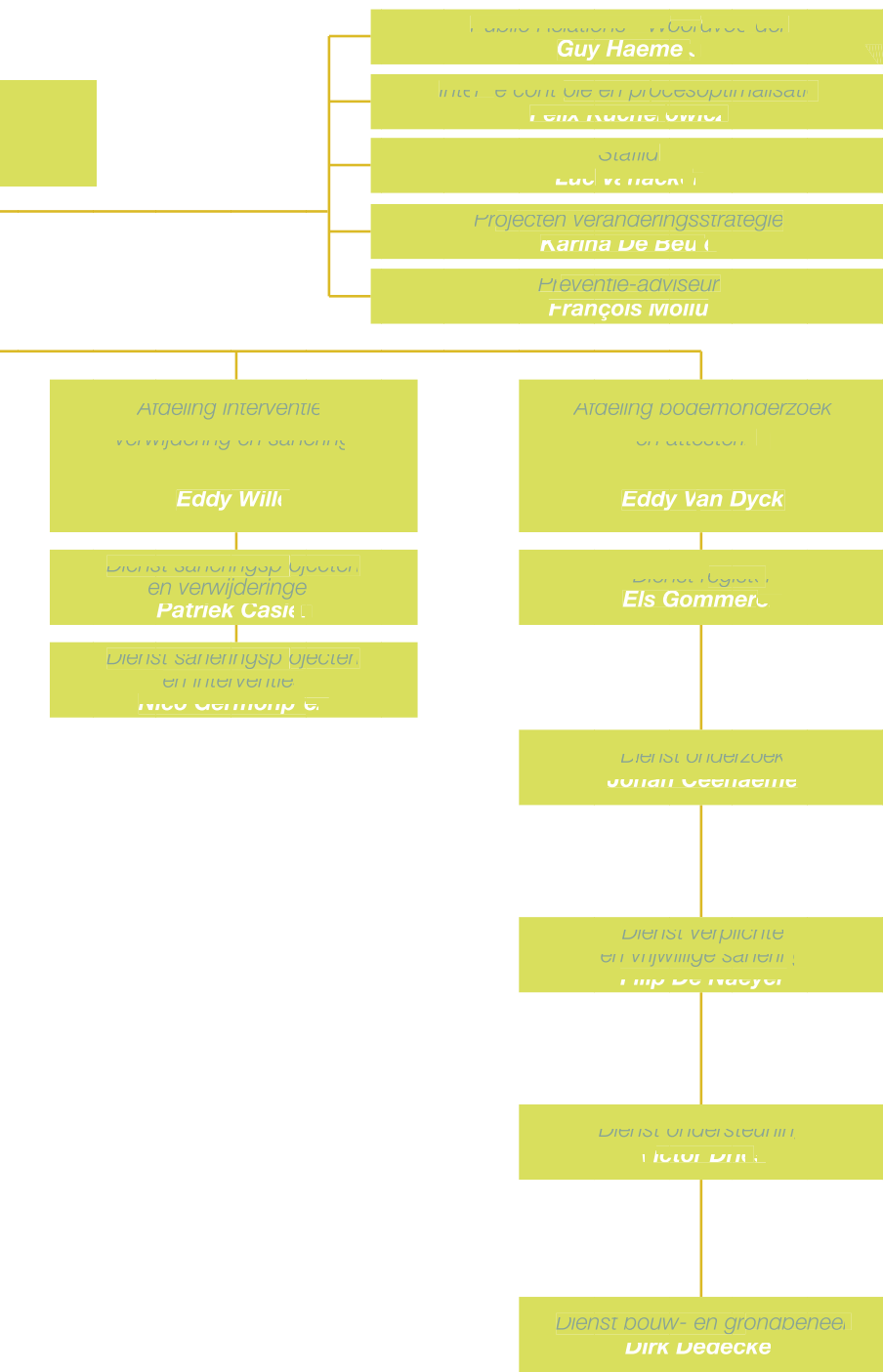
De **afdeling projectontwikkeling afvalstoffen** leidt afvalprojecten die strategisch van aard en vaak dienstoverschrijdend zijn. Waar de procesmatige aanpak te kort schiet, is er immers nood aan overkoepelende, innovatieve projecten die gericht zijn op de vooruitgang van het beleid. Voor de inhoudelijke invulling doet de afdeling projectontwikkeling een beroep op de diensten binnen de afdeling afvalstoffenbeheer.

De **afdeling interventies, verwijderingen en saneringen** staat in voor de ambtshalve verwijderingen en saneringen. De OVAM is gemachtigd om zelf op te treden als de betrokkenen hun afvalstoffen niet willen of kunnen verwijderen of hun bodem niet kunnen of willen saneren.

De **afdeling algemene diensten** heeft de juridische dienst onder haar vleugels, de informatica en het systeembeheer, het financiële beheer, personeelszaken en opleiding en ten slotte communicatie en logistiek.

Organigram OVAM

EEN EIGENTIJD B

EEN EIGEN

BODEM- EN AFVALBELEID

Bodemsanering in het bredere kader van duurzame ontwikkeling

Bodemsanering heeft een belangrijke plaats in de duurzame ontwikkeling van onze maatschappij.

Bij de aanpak van bodemverontreiniging gaat het weliswaar in de eerste plaats om de bescherming van mens en natuur. Een interactie met andere sectoren en de andere beleidsniveaus kan echter een hefboom zijn voor het realiseren van deze basisdoelstelling. Bijvoorbeeld bij de herontwikkeling van brownfields zoeken we naar synergie om een breed draagvlak te creëren.

Eigen aan de hedendaagse bodemsanering is ook dat ze rekening moet houden met de financiële realiteit. De middelen zijn beperkt, zowel voor de overheid als voor de bevolking. Om bodemverontreinigingen effectiever aan te pakken, werken we onder meer aan bodemsaneringsfondsen voor specifieke sectoren, zoals de tankstations of de droogkuissector. De kosten worden op die manier gespreid en er is sprake van een 'solidarisering' binnen de betrokken sector.

Ondanks de beperkte middelen blijft het wel de bedoeling de bodemsaneringen aan een volgehouden tempo te realiseren. Prioriteitsstellig en spreiding in de tijd zijn de sleutelwoorden. Bodemverontreinigingen met een acuut gevaar voor mens en milieu krijgen voorrang. Het verwijderen van risico's is van prioritair belang. De andere bodemsaneringen komen - in het kader van een duurzame ontwikkeling - volgens hun maatschappelijk belang aan bod.

Onze koppositie op het vlak van afvalbeleid verzekeren

Het Vlaamse afvalstoffenbeheer is gestoeld op een strikte hiërarchie. Het voorkomen van afvalstoffen komt op de eerste plaats. Voor afvalstoffen die niet vermeden kunnen worden, streven we naar hergebruik en recyclage. Verbranden met maximale energierecuperatie en storten staan onderaan in de hiërarchie van het afvalstoffenbeheer. Afwijken van deze hiërarchie kan, op voorwaarde dat er duidelijk aantoonbare redenen zijn.

Dat deze aanpak werkt, bewijst de stabilisatie van de afvalproductie in 2003. Een verdere vermindering van de afvalberg is enkel mogelijk door een ontkoppeling tussen de productie van afvalstoffen en de economische groei. De afvalproductie mag dus niet meer evenredig stijgen met de economische groei.

Om verder vooruitgang te boeken, is er ook nood aan een breder maatschappelijk draagvlak voor het afvalstoffenbeleid. Dit draagvlak is nodig voor een betere uitvoering van het beleid door de verschillende actoren.

Naast het voorkomen van afval, is ook een doeltreffend gebruik van de natuurlijke rijkdommen essentieel. Primaire grondstoffen en energie uit klassieke energiebronnen vervangen we maximaal op een milieuverantwoorde manier door grondstoffen, producten of energie te winnen uit afval.

Vlaanderen is één van de Europese koplopers op het vlak van afvalstoffenbeleid. Om dit beleid te bestendigen, moeten we ons dus zo sterk mogelijk profileren en vanaf het prille begin actief deelnemen aan nieuwe Europese initiatieven op het vlak van afvalbeleid.

Van een afvalbeleid naar een duurzaam materialenbeleid, een opdracht van de OVAM voor nu én straks

In het vernieuwingsproject Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) wilde de Vlaamse overheid de overlappingen binnen het beleidsdomein leefmilieu wegwerken door het samenbrengen van één opdracht in één instelling. Er was ook aandacht voor nieuwe inzichten en taken van het milieubeleid die nog niet verankerd zaten in de bestaande organisatie. Eén van de nieuwe inzichten is het 'stofstroombeheer'. Het toekennen van deze opdracht aan de OVAM heeft alles te maken met de link tussen het zuinige gebruik van grondstoffen en het voorkomen van afvalstoffen. Maar is de OVAM hiermee dan al niet grotendeels bezig? Hoeveel breder moet het werkterrein dan nog worden? Is er wel sprake van een nieuw inzicht of eerder van vage concepten? Is het een optimalisatie van

de huidige beleidspraktijk of is er ook een 'sense of urgency' die beleidsinnovatie vereist? Zijn de overlappingen tussen de beleidsvelden wel degelijk weggewerkt of zullen ze eerder toenemen?

Vragen genoeg voor de OVAM om in 2004 de eigenlijke uitdaging beter in beeld te brengen en op basis hiervan een geschikte aanpak voor de komende jaren te zoeken.

Het Vlaamse afvalbeheersysteem heeft in de afgelopen 25 jaar een geleidelijke structurele verandering ondergaan: van een afvalverwijderingbeleid naar een integraal afvalbeheer. We kunnen hier veel uit leren. Zo'n transitie is het resultaat van op elkaar inwerkende en elkaar versterkende ontwikkelingen op gebied van economie, cultuur, technologie, instituties en milieu. Met de bestaande middelen mag er dan nog veel winst te boeken zijn, de verbeteringen binnen het huidige afvalbeheersysteem bereiken stilaan hun grenzen. Voor schijnbaar onoplosbare of hardnekkige problemen, zoals de toenemende hoeveelheid afvalstoffen, zijn systeeminnovaties nodig. Daarvoor moeten we nu voorbereidingen treffen.

Tegen deze achtergrond wordt ook al geruime tijd op internationaal en Europees niveau gepleit voor een strategische 'verruiming en vernieuwing' van het afvalbeleid om in de periode ná 2000 aansluiting te vinden bij duurzaamheidsconcepten zoals ontkoppeling en het denken in voorraden en stromen. Dit kadert ook binnen de door de Vlaamse regering en de minister van Leefmilieu geformuleerde ambitie om een vergaande ontkoppeling tussen de economische groei en de milieudruk als gevolg van materiaalgebruik- en verbruik te realiseren.

Met de transitieaanpak kunnen we aan verruiming werken op een andere manier dan tot nu toe gebruikelijk was. Juist door problemen te bekijken in hun brede sociaal-economische context, kunnen nieuwe (en onverwachte) oplossingsrichtingen gevonden worden.

De transitieaanpak en het huidige afvalbeleid lijken nu nog twee gescheiden sporen. Het lopende beleid heeft doelstellingen tot 2010. Het realiseren van een echt duurzaam materialenbeleid is een zaak van veel langere adem. In de transitieaanpak wordt een verbinding gelegd tussen uitdagingen op lange termijn (visie), de kansen op middellange termijn (ambitie) en acties op de korte termijn (experimenten, projecten). De resultaten van de projecten dragen weer bij aan het scherper stellen van ambitie en visie. Dit voortdurend heen en weer schakelen tussen lange en korte termijn is kenmerkend voor de transitieaanpak. De uitdaging voor de komende jaren is deze beleidsporen verder te integreren.

© Danni Elskens

BEDRIJVEN

© Danni Eskens

Bedrijven zijn belangrijke partners van de OVAM. Zij kunnen betrokken partij zijn bij een bodemsanering - bijvoorbeeld als saneringsplichtige, als aankoper of als verkoper van een grond. Ook ondernemingen die actief zijn op de markt van de bodemsanering - erkende bodemsaneringsdeskundigen, bodemsaneerders, aannemers - en firma's die actief zijn in het grondverzet maken deel uit van deze doelgroep.

Bedrijven spelen ook een cruciale rol in de wereld van de afvalstoffen: zij zijn producenten, invoerders, distributeurs, vervoerders of verwerkers van afval.

De bedrijfswereld neemt actief deel aan de voorbereiding van het beleid en draagt in hoge mate bij aan de uitvoering ervan.

De bodemverontreiniging aanpakken

On-line systeem lopende rekeningen succesvol... p. 16

Sinds de invoering van het on-line systeem voor het aanvragen van bodemattesten in 2002 is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. Het leeuwendeel van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van dit systeem.

Bodemonderzoeken: kaap 25.000 dossiers gerond... p. 16

Met 4 500 bijkomende oriënterende bodemonderzoeken bedraagt het totale aantal dossiers eind 2004 net 25 000. In 2004 werden bijna 1 000 aanmaningen tot beschrijvend bodemonderzoek verstuurd. We hebben bijna 1 100 beschrijvende bodemonderzoeken beoordeeld. Ruim één derde hiervan werd aangemaand tot een bodemsaneringsproject.

Meer dan 2 000 bodemsaneringsprojecten ingediend sedert Bodemsaneringsdecreet ... p. 19

Het aantal bodemsaneringsprojecten waarvoor de saneringsprocedure loopt, bedraagt 1 830.

Brownfields: accent op samenwerking met gemeenten... p. 21

In 2004 sloten we een samenwerkingsovereenkomst voor de aanpak van brownfields met negen gemeenten. Als extra ondersteuning hebben we een leidraad brownfieldmanagement opgesteld. De OVAM neemt ook deel aan een Europees project rond brownfields.

Op zoek naar alternatieve financiering voor bodemsanering... p. 22

Binnen het deelproject 'Alternatieve financiering bodemsanering' hebben we in 2004 drie specifieke initiatieven voortgezet: de oprichting van een bodemsaneringsfonds voor tankstations, het Premaz-project met het bodemsaneringsfonds voor stookolietanks en het bodemsaneringsfonds voor de droogkuis.

Grondverzet: codes van goed praktijk aangepast... p. 23

In 2004 werd de regeling grondverzet van kracht. In datzelfde jaar hebben we de codes van goede praktijk bijgeschaafd op basis van de eerste ervaringen. Ook werd de regelgeving zelf op enkele punten bijgesteld.

De OVAM gaat over tot ambtshalve bodemsaneringen... p. 23

Wanneer saneringsplichtigen hun verontreinigde grond niet zelf saneren, gaat de OVAM over tot een ambtshalve sanering, waarbij de gemaakte kosten worden teruggevorderd. Dit was in 2004 onder meer het geval op de voormalige Asphaltco-terreinen in Asse en op de gronden van de vroegere Diestse gasfabriek.

ON-LINE SYSTEEM LOPENDE REKENINGEN SUCCESVOL

Het register van verontreinigde gronden bevat de gegevens over alle bekende verontreinigde gronden in Vlaanderen. Naast de kadastrale gegevens van de grond en de identiteit van de eigenaar en gebruiker geeft het register een beschrijving van de verontreiniging en eventuele gebruiksbependingen of voorzorgsmaatregelen voor de grond. In de loop van een onderzoekstraject voegen we ook de verslagen van de bodemonderzoeken toe, het bodemsaneringsproject en belangrijke verklaringen en attesten van de OVAM.

De OVAM bezorgt op eenvoudig verzoek een bodemattest dat al deze gegevens bevat.

Voor bedrijven of personen die heel regelmatig bodemattesten aanvragen, hebben we een systeem van lopende rekeningen ingesteld. Vooral notarissen en immobiliënkantoren maken hiervan gebruik. Bijgaande tabel geeft een overzicht van de rekeninghouders. Sinds de invoering van het on-line systeem in 2002 is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. Ongeveer 91 % van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van het systeem.

Houders van lopende rekeningen (december 2004)

Notarissen	782
Parastatalen	26
OCMW's	1
Immobiliënkantoren	256
Gemeentebesturen	38
Intergemeentelijke verenigingen	12
Bouwmaatschappijen	8
Adviesbureaus	13
Totaal	1 136

Een bodemattest aanvragen

Voor info over het bodemattest kan je terecht op de OVAM-website. Hier vind je informatie over de afleveringstermijn van de bodemattesten en een uitgebreide lijst met veelgestelde vragen over de aanvraag van een bodemattest. Voor specifieke vragen over je aanvraag kan je ook telefonisch terecht bij de infolijnen (015 284 458 en 015 284 459 of bodemattest@ovam.be).

De inhoud en de lay-out van de bodemattesten werden volledig herbekeken en geherprogrammeerd. Vanaf 1 januari 2005 heeft het bodemattest dan ook een nieuwe look.

BODEMONDERZOEKEN: EIND 2004 25 000 DOSSIERS

Naar aanleiding van het overdragen van een risicoground of het stopzetten van een risicoactiviteit moet een oriënterend bodemonderzoek worden uitgevoerd en bezorgd aan de OVAM. Bij bepaalde risicoactiviteiten geldt ook een periodieke onderzoeksverplichting.

Als het oriënterend bodemonderzoek ernstige aanwijzingen oplevert voor een verontreiniging van de bodem en/of het grondwater, kan de OVAM aanmanen tot een beschrijvend bodemonderzoek. Enkel indien de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet of onvolledig nakomt of als hij zich kan vrijstellen van de saneringsplicht, treedt de OVAM ambtshalve op.

Bijgaande tabel geeft een beknopt overzicht van het aantal bodemonderzoeken anno 2004. Ter vergelijking zijn ook de gegevens voor de vorige drie jaren opgenomen.

Overzicht van de bodemonderzoeken (periode 2001-2004)

	2001	2002	2003	2004
Oriënterend bodemonderzoek	4 868	5 001	4 429	4 447
Aanmaningen	985	1099	1087	986
Beschrijvend bodemonderzoek	1 261	1 283	1 414	1 094
Aanmaning tot project	351	449	538	461

Met 4 447 bijkomende oriënterende bodemonderzoeken bedraagt het totale aantal dossiers eind 2004 net 25 000. In 2004 werden bijna 1 000 aanmaningen tot beschrijvend bodemonderzoek verstuurd. Meer dan twee derden van deze aanmaningen kaderen in een overdracht, sluiting en/of stopzetting. De overige aanmaningen werden verstuurd om te wijzen op de zelfstandige saneringsplicht (in geval van een nieuwe bodemverontreiniging) of om aan te sporen tot sanering (bij een ernstige, historische verontreiniging).

In 2004 hebben we bijna 1 100 beschrijvende bodemonderzoeken beoordeeld. Ruim één derde hiervan werd aangemaakt tot een bodemsaneringsproject.

Bodemonderzoeken onder de loep

De OVAM controleert regelmatig de kwaliteit van de bodemonderzoeken, uitgevoerd door de erkende bodemsaneringsdeskundigen. In 2004 werden deze controles opgedreven. Naast de administratieve controle hebben we in totaal 48 opdrachten gegeven om ook de veldwerkzaamheden af te toetsen. Dit gebeurde aan de hand van bijkomende stalen en analyses.

Administratieve controles bodemonderzoeken aanzienlijk sneller

Tijdens de administratieve controle bekijken we een bodemonderzoek op zijn administratieve volledigheid en correctheid. Begin 2004 hebben we deze controles gecentraliseerd. Hierdoor konden nieuwe aspecten, zoals de controle van de erkenningen en de GIS-bestanden vlot geïntegreerd worden.

De nood tot een grotere automatisering werd duidelijk gevoeld. Daarom hebben we een opvolgingssysteem opgebouwd dat ook toelaat om op een geautomatiseerde manier brieven aan te maken. Ook is er nu een programma klaar dat een aantal controles uitvoert op het aangeleverde XML-bestand en de volledige controle van de GIS-bestanden doet.

Voortaan komt een bodemonderzoek ongeveer vijftien dagen na ontvangst bij de dossierhouder terecht voor de milieutechnische controle. In 2005 zullen we door een verdere automatisering de behandeling van de bodemonderzoeken nog verder trachten in te korten.

Onteigeningen

Het afgelopen jaar hebben we in het kader van de onteigening van risicogronden slechts een beperkt aantal opdrachten gegeven. De onteigenende overheden voeren zelf de oriënterende bodemonderzoeken en de kostenraming voor een mogelijke sanering uit.

© Daniël Elskens

Het project 'ambtshalve versnelling'

Naast een eventuele saneringsplicht in het kader van een overdracht, sluiting of stopzetting, is de aanpak van de nieuwe en de historische bodemverontreiniging decretaal geregeld in het Bodemsaneringsdecreet. Via het strategisch project 'ambtshalve versnelling' werd hiervoor een extra inspanning geleverd.

In 2004 selecteerden we bijkomende gronden waar buiten de overdrachtsprocedure een bodemsanering moet opgestart worden. Deze selectie gebeurt op basis van meldingen van nieuwe bodemverontreiniging, periodieke bodemonderzoeken of dossiers waar de overdrachtsprocedure is stilgevallen en waar een bodemsanering (of verder onderzoek) toch dringend is.

In ongeveer de helft van de gevallen gaat het om een nieuwe en/of gemengde bodemverontreiniging. In de andere gevallen moet de OVAM deze gronden eerst laten opnemen op de zogenaamde lijst van artikel 30. Via een ministerieel besluit worden deze gronden dan aangewezen als historisch verontreinigde gronden waar bodemsanering moet plaatsvinden.

Na selectie van de meest ernstige verontreinigingen hebben we bijna 300 aanmaningen verstuurd. Ongeveer de helft daarvan was bestemd voor een historische verontreiniging, de andere helft voor nieuwe of gemengde verontreiniging. Heel wat saneringsplichtigen volgen de aanmaning op en starten een beschrijvend bodemonderzoek. Een aantal saneringsplichtigen beroept zich op het zogenaamde statuut van 'onschuldig bezitter'.

In de dossiers waar geen vooruitgang werd geboekt of waar de saneringsplichtigen vrij snel afhaakten, volgde een ingebrekestelling. In de dossiers waar ook deze maatregel zonder gevolg bleef, stelde de OVAM een besluit tot ambtshalve bodemsanering op. Vorig jaar hebben we tien dergelijke besluiten opgesteld. Evenveel ambtshalve beschrijvende bodemonderzoeken werden opgestart om ernstige bodemverontreiniging in beeld te brengen. Samen met de grote beschrijvende bodemonderzoeken van de vorige jaren zijn deze onderzoeken momenteel lopende. De volgende stap is het opstarten van de effectieve bodemsaneringswerken.

Complexe verontreinigingen

Complexe verontreinigingen zijn terreinen waar over een grote oppervlakte bodem- en/of grondwaterverontreinigingen voorkomen en waarbij meerdere potentieel saneringsplichtige exploitanten en/of eigenaars betrokken zijn. Typisch zijn de grote industrieterreinen waarbij meerdere bedrijven hun deel hebben in de verontreiniging (vooral dan grondwaterverontreiniging) of bedrijventerreinen die voorkomen op een voormalige stortplaats. We hebben in 2004 enkele inventarisatiestudies uitgevoerd om de stand van zaken op het vlak van complexe verontreinigingen in Vlaanderen in kaart te brengen.

MEER DAN 2 000 BODEMSANERINGSPROJECTEN INGEDIEND SEDERT BODEMSANERINGSDECREET

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat sanering noodzakelijk is, zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal de OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen zijn er dan nog maatregelen van bewaking en controle van toepassing.

Tussen 1997 en 2004 ontving de OVAM 2 103 bodemsaneringsprojecten. In dezelfde periode werden er 273 eindverklaringen afgeleverd. Dit brengt het aantal bodemsaneringsprojecten waarvoor de saneringsprocedure loopt op 1 830. Dit jaar hebben we relatief meer eindverklaringen afgeleverd; het aantal is in vergelijking met 2003 gestegen van 51 naar 87. Het aantal bodemsaneringsprojecten daalde lichtjes. Deze daling is mee te verklaren door de oprichting van het bodemsaneringfonds voor tankstations. De aanmeldingsperiode voor mogelijke tussenkomst is daar momenteel nog lopende.

Overzicht van de bodemsaneringsprojecten (periode 1997-2004)

Bodemsaneringsprojecten	Aantal							
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ingediend	70	122	218	221	310	377	424	361
Aanvullingen en/of wijzigingen	15	32	66	61	58	76	93	60
Conformiteitsattesten	47	77	166	212	292	315	426	369
In uitvoering (werken/nazorg)	20	55	70	106	163	177	327	306
Eindverklaringen	7	9	17	22	28	52	51	87

Bodemsaneringsprojecten in de vijf provincies

Zoals in alle voorgaande jaren werden ook in 2004 de meeste bodemsaneringsprojecten ingediend in de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Dit heeft meer dan waarschijnlijk te maken met de hoge graad van industrialisering.

Overzicht van de bodemsaneringsprojecten in de vijf provincies (periode 1997-2004)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Oost-Vlaanderen	14	26	48	45	65	71	94	92
West-Vlaanderen	12	28	37	40	66	79	89	69
Antwerpen	18	42	77	63	104	130	140	115
Limburg	11	14	24	28	34	50	44	36
Vlaams-Brabant	15	12	32	45	41	47	57	49
Totaal	70	122	218	221	310	377	424	361

Kostprijsramingen

Voor de bodemsaneringsprojecten waarvan de OVAM in 2004 een conformiteitsattest afleverde, wordt de kostprijs geraamd op 175 893 604 euro. Hoewel het aantal conformverkleerde bodemsaneringsprojecten in 2004 daalde, is de geraamde kostprijs gestegen. Dit is vooral toe te schrijven aan enkele grote bodemsaneringsprojecten, die samen de helft uitmaken van de totale kostprijs. Het totale geraamde bedrag voor de periode 1997-2004 bedraagt 759 420 124 euro.

Waken over milieu, veiligheid en kwaliteit met het Achilles-zorgsysteem

De OVAM wil de impact van de bodemsaneringswerken in Vlaanderen zo klein mogelijk houden. Om de hinder voor mens en milieu maximaal te beheersen en de veiligheid en kwaliteit van de bodemsaneringswerken te garanderen, hebben we het Achilles-preventiesysteem uitgewerkt.

Op 9 juni 2004 zetten de Vlaamse regering en de Ondernemers Vereniging Bodemsaneerders (OVB) hun handtekening onder een milieubeleidsovereenkomst die het bestaande preventiesysteem moet uitbreiden tot een volwaardig zorgsysteem. Waar een preventiesysteem zich beperkt tot het beheersen van de directe risico's voor het ontstaan van schade, wil een zorgsysteem alle risicobronnen vatten. Het Achilles-zorgsysteem houdt onder meer in dat de veiligheid en de kwaliteit niet enkel op de werven, maar ook bij de organisatie van het hoofdkantoor van tel zijn. Ook moeten de bodemsaneerders ernaar streven om jaarlijks betere resultaten voor te leggen.

Bodemsaneerders die deze milieubeleidsovereenkomst niet hebben onderschreven, moeten blijven voldoen aan de bepalingen van het bestaande preventiesysteem. Een geaccrediteerde inspectie-instelling zal in deze gevallen per bodemsaneringswerk een inspectierapport opmaken.

De praktische invoering van de milieubeleidsovereenkomst is voorzien voor medio 2005.

Financiële zekerheden voor 52 miljoen euro

In 2004 heeft de OVAM in het kader van een overdracht 121 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering aangegaan. Om zo'n verbintenis te garanderen, moet de saneringsplichtige financiële zekerheden stellen. Dit gebeurde in 2004 voor een totaalbedrag van 52 miljoen euro.

De afgelopen jaren steeg het bedrag aan financiële zekerheden van ongeveer 25 miljoen euro in 1997 en 1998 naar 50 miljoen euro in 1999. In 2000 slonk dit bedrag tot 42 miljoen euro. De piek ligt tot nu toe in 2001 met 66 miljoen euro aan financiële zekerheden. In 2002 noteerde de OVAM een terugval met 2 miljoen euro.

Een klein deel van deze zekerheden werd al afgebouwd of vrijgegeven. Momenteel heeft de OVAM 760 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering in beheer, waarbij voor ruim 337 miljoen euro aan financiële zekerheden werden gesteld.

Historisch bodempassief Umicore aangepakt

Umicore NV produceert in haar Vlaamse vestigingen (Hoboken, Olen, Balen/Lommel, Overpelt) al jarenlang non-ferrometalen. In het verleden is er ten gevolge van deze activiteiten een historische bodem- en grondwatervervuiling ontstaan op de bedrijfsterreinen en in de omgeving. In november 1997 tekende Umicore een vrijwillige overeenkomst met de Vlaamse overheid om deze historische vervuiling te saneren. Om ervoor te zorgen dat de bodemverontreiniging effectief zou worden aangepakt en om juridisch getouwtrek te vermijden, hebben de betrokken partijen besprekingen aangeknoopt. Die hebben in 2004 geleid tot een addendum op het convenant van 1997. Dit nieuwe convenant werd op 23 april 2004 door de Vlaamse regering, de OVAM en Umicore ondertekend.

Umicore gaat volgens dit convenant de eerstkomende vijftien jaar effectief tot bodemsanering over op de bedrijfsterreinen én de aangrenzende woonwijken. Daarnaast is er een vrijwillige financiële inbreng van Umicore en de Vlaamse overheid voor de aanpak van de zware metalenproblematiek in de verdere omgeving en dit voor de komende tien jaar.

De eerste bodemsaneringsprojecten over de bedrijfsterreinen werden eind 2004 bij de OVAM ingediend en behandeld. De bodemverontreiniging op de bedrijfsterreinen wordt aan de bron aangepakt. Voor de woonwijk Moretusburg te Hoboken werden de eerste infovergaderingen gehouden. De inventarisatie van de tuinen en huizen is gestart.

Het addendum is zowel vanuit milieutechnisch als economisch oogpunt een goed compromis. Het zorgt ervoor dat de verontreiniging rond de vier vestigingen wordt gesaneerd op een manier die voor het milieu aanvaardbaar is en voor Umicore betaalbaar.

BROWNFIELDS: ACCENT OP SAMENWERKING MET GEMEENTEN

De OVAM streeft ernaar om de bodemsanering op brownfields optimaal te integreren in de herontwikkeling van het terrein. Een goede samenwerking tussen de betrokken overheden is daartoe essentieel. Omdat heel wat brownfields een sterke lokale dimensie hebben, lag dit jaar de klemtoon vooral op de samenwerking met de steden en gemeenten.

In 2004 sloten we een samenwerkingsovereenkomst af met negen gemeenten: Begijnendijk, Boom, Buggenhout, Hasselt, Kluisbergen, Mechelen, Ronse, Sint-Truiden en Vilvoorde. De OVAM geeft een toelage van maximaal 31 250 euro aan de gemeente voor het uitwerken van een concept voor de herontwikkeling van een brownfield. Om de gemeenten te ondersteunen, hebben we een leidraad brownfieldmanagement opgesteld. Daarnaast is er ook een actieve samenwerking met de intergemeentelijke verenigingen.

Naast de concrete projecten in Vlaanderen, lopen er ook Europese initiatieven. In 2004 startte het Interreg III C project BERI (Brownfield's Europe Regeneration Initiative). Samen met de Vlaamse intergemeentelijke verenigingen neemt de OVAM deel aan dit project. Eén van de belangrijkste doelstellingen is de uitwisseling van ervaring tussen lokale overheden.

OP ZOEK NAAR ALTERNATIEVE FINANCIERING VOOR BODEMSANERING

Binnen het deelproject 'Alternatieve financiering bodemsanering' werd in 2004 hard verder gewerkt aan drie specifieke initiatieven: de oprichting van een bodemsaneringsfonds voor tankstations, het Premaz-project met het bodemsaneringsfonds voor stookolietanks en het bodemsaneringsfonds voor de droogkuis.

Het bodemsaneringsfonds voor tankstations

De federale staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben een samenwerkingsakkoord gesloten over de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations.

Op 26 januari 2004 werd de Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC) formeel opgericht. De IBC vloeit voort uit het samenwerkingsakkoord en is samengesteld uit twee vertegenwoordigers van elk gewest. Voor het Vlaamse Gewest zijn dat medewerkers van de OVAM. Deze leden werden aangeduid bij Besluit van de Vlaamse regering op 19 december 2003.

De IBC staat in voor de erkenning van een fonds en voor de uitvoering van het toezicht op de bepalingen van het samenwerkingsakkoord.

Op 3 maart 2004 erkende de IBC een dergelijk fonds, BOFAS vzw. Dit besluit verscheen in het Belgisch Staatsblad op 26 maart 2004. Met de erkenning van BOFAS vzw werd het officiële startschot gegeven voor een financieringsmechanisme en de sanering van tankstations in België.

Meer informatie over Bofas is terug te vinden op de website www.bofas.be.

Het Premaz-project

Een ander voorbeeld van een alternatief instrument voor financiering is het solidariseren van kosten die verbonden zijn aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover onderhandelen we met de stookoliesector. De aanzet voor de discussie gaven we met het Premaz project. Het eindrapport van dit project is beschikbaar op www.premaz.be.

In 2000 sloot de Vlaamse overheid een milieubeleidsovereenkomst af met de sector. De sector engageert zich om instrumenten uit te werken voor financiering van de milieurisico's. In 2004 werd een overleg tussen de gewesten opgestart om de procedures voor sanering van bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks af te stemmen.

Naar een bodemsaneringsfonds voor de droogkuis

In de sector van de droogkuis leidt het jarenlange gebruik van verontreinigende stoffen in zeer veel gevallen tot bodemverontreiniging. Een specifiek nadeel in deze sector is dat de stoffen in kwestie (gechloreerde oplosmiddelen) relatief slecht oplosbaar zijn in water en zwaarder zijn dan water. Dat betekent dat ze zich nogal gemakkelijk tot op grote diepte verspreiden, waardoor zowel bodemonderzoek als bodemsanering complex en duur is. In 2004 hebben we samen met de sector een decreetsvoorstel uitgewerkt met de krijtlijnen voor een sectoraal fonds. Dit voorstel werd echter in 2004 niet meer besproken in het parlement. We pikken de draad zeker terug op in 2005.

© Danni Elskens

GRONDVERZET: CODES GOEDE PRAKTIJK AANGEPAST

Bij Besluit van de Vlaamse regering van 12 oktober 2001 (B.S. 2 februari 2002) kreeg het Vlarebo er een hoofdstuk 10 bij. Dit hoofdstuk regelt het grondverzet. Oorspronkelijk moest deze regeling in werking treden op 2 februari 2003. De inwerkingtreding werd echter uitgesteld tot 1 januari 2004, waarna nog een overgangsmaatregel tot 1 april 2004 voorzien werd. Intussen is de grondverzetregeling sinds 1 april 2004 voor iedereen van toepassing.

Begin 2004 hebben we een aangepaste versie van de codes van goede praktijk opgesteld die in hoofdstuk 10 van het Vlarebo zijn voorzien. Deze bijsturing gebeurde op basis van de eerste ervaringen uit de samenwerkingsovereenkomst tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en een erkende bodembeheerorganisatie. Dit proefproject test de regeling van het grondverzet uit.

Ook de regelgeving grondverzet zelf werd in 2004 nog bijgeschaafd:

- *Het Besluit van de Vlaamse regering van 9 januari 2004 (B.S. 18 maart 2003) voorziet onder meer in de invulling van de representativiteitsvoorwaarde en de onverenigbaarheidsregeling.*
- *Het Besluit van de Vlaamse regering van 5 december 2003 (B.S. 30 april 2004) past de artikels in verband met de toepassing van uitgegraven bodem als bouwstof aan in overeenstemming met de wijzigingen opgenomen in het Vlarebo.*

De codes van goede praktijk en de regelgeving werden in de loop van 2004 via diverse kanalen kenbaar gemaakt bij het publiek, de brancheverenigingen, de erkende bodemsaneringsdeskundigen en andere besturen. Zo nam de OVAM deel aan verschillende infosessies over het thema. Alle persberichten, de infobrochure en een reeks 'veel gestelde vragen' zijn beschikbaar op www.ovam.be. Ook de technische informatie (codes van goede praktijk) is hier terug te vinden.

In de loop van 2004 werd naast de Grondbank vzw een tweede bodembeheerorganisatie erkend. Grondwijzer vzw werd in het derde trimester volledig operationeel. Daarnaast erkende de Vlaamse minister voor Leefmilieu ook verschillende grondreinigingscentra en tussentijdse opslagplaatsen voor uitgegraven bodem.

Op basis van de bevindingen van de ambtelijke Werkgroep Grondoverschotten en in overleg met alle betrokken actoren zijn we de verschillende knelpunten binnen de grondverzetsregeling nagegaan. De minister van Leefmilieu ontving hierover een knelpuntennota. Momenteel evalueert men deze knelpunten, waarna er voorstellen voor verbetering komen in overleg met de betrokken actoren.

DE OVAM GAAT OVER TOT AMBTSHALVE BODEMSANERINGEN

Het Bodemsaneringsdecreet en ook de praktijk is erop gericht dat de saneringsplichtige zelf instaat voor de sanering van zijn vervuilde bodem. Hiervoor laat hij zich begeleiden door een erkende bodemsaneringsdeskundige. Toch stellen we vast dat sommige saneringsplichtigen niet zelf saneren. De OVAM gaat dan over tot een ambtshalve sanering, waarbij de gemaakte kosten worden teruggevorderd. Indien een saneringsplichtige het statuut van onschuldig bezitter krijgt, hoeft hij niet voor de sanering en de kosten op te draaien en wordt de sanering ook ambtshalve door de OVAM uitgevoerd.

Bodemsanering Asphaltco uit de startblokken

In Asse voeren we een ambtshalve sanering uit op het terrein Linksa NV. De gronden liggen aan het NMBS-station, langs de spoorlijn Dendermonde - Brussel, en staan bekend als het voormalige Asphaltcoterrein. De sanering zal plaats hebben in de periode 2004-2007.

Het terrein heeft een rijk industrieel verleden. Tussen 1912 en 1920 vestigde er zich een bedrijf dat lijm produceerde uit beenderen. Vanaf 1922 tot 1986 was de firma Asphaltco er actief, die bouwmaterialen in asfalt en bitumen vervaardigde. De verontreiniging van het terrein bestaat onder meer uit teergerelateerde producten die bij een bedrijfsbrand in de bodem terecht gekomen zijn. Ook zijn er pollutanten als benzeen, PAK's, minerale olie, arseen en toluen teruggevonden. In 2000 gaf de OVAM al de opdracht het terrein vrij te maken van afval (autobanden, glas, papier, autowrakken,...). Een volgende fase in de bodemsanering is het slopen van de gebouwen. Deze fase begon in januari 2005 en is in de loop van de maand mei afgerond. In de loop van 2006 zal dan gestart worden met de eigenlijke sanering van het fabrieksterrein, het aangrenzende stort en de velden stroomafwaarts van het fabrieksterrein. De sanering op het fabrieksterrein bestaat voornamelijk uit het afschrappen en ontgraven van de bodem en een grondwateronttrekking met behulp van injectie van stroom en stoom. Restverontreiniging wordt verwijderd door het toevoegen van chemische producten aan de bodem, wat resulteert in de vorming van onschadelijke stoffen. Deze fase zal ongeveer twee jaar in beslag nemen. Het grondwater van de velden stroomafwaarts wordt gesaneerd met een ondergronds scherm van injectieputten. Tot slot moet ook nog het stort gesaneerd worden.

De sanering van dit terrein is ook van sociaal-economisch belang. Zo wordt langs het terrein een nieuwe ringweg gepland, wat projectontwikkelaars en mogelijke investeerders zal aantrekken.

Afgraving aan Diestse Gasfabriek voltooid

De stad Diest baatte tot 1944 een gasfabriek uit op een terrein aan de Turnhoutsebaan. Deze gasfabriek verzorgde in het begin van de twintigste eeuw de aanlevering van stadsgas bij gezinnen en bedrijven. De productie van het gas en de opslag van afvalstoffen ter plaatse leidde tot een verontreiniging in de bodem met cyanides, vluchtige aromaten (zoals benzeen), fenolen, polyaromatische koolwaterstoffen en koolteer. In april 2004 startte de OVAM met de uitvoering van de bodemsaneringswerken. Het kostenplaatje voor de volledige werken bedraagt 3 059 778 euro. De uitvoering van de werken verliep in twee fasen. Eerst werd de verontreinigde grond afgegraven en thermisch verwerkt. In het totaal ging het om 36 288 ton verontreinigde grond, wat ongeveer neerkomt op 1 300 vrachtwagens of 17 schepen. Daarna startte de sanering van het grondwater. Het grondwater wordt uit achttien putten opgepompt en over een grondwaterzuiveringsinstallatie geleid. De sanering van het grondwater zal vermoedelijk vijf jaar duren. De waterzuivering werd zo ontworpen dat emissies naar de lucht minimaal zijn en dat het gezuiverde grondwater zonder problemen geloosd wordt op de Demer.

Startschot voor sloopwerken Carcoke

Op zaterdag 30 oktober werd officieel het startsein gegeven voor de cleaning en sloopwerken van de cokesfabriek Carcoke te Brugge. De op één na hoogste schouw op de oude industriële site, een gevaarte van 69 meter hoog, werd opgeblazen. Bij deze plechtigheid werden in de voormiddag de medewerkers aan het project en in de namiddag de oud-werknemers uitgenodigd voor een rondleiding op de site. Zo'n 1 000 personen bezochten officieel de site en bleven gespannen toekijken aan de afrasteringen die op 200 meter van de site waren opgetrokken rond de veiligheidszone. De OVAM werd op 20 december 2004 eigenaar van de oude verlaten site, inclusief een som geld (het restant na vereffening). Alle opbrengsten dekken iets meer dan drie vierden van de cleaning en sloopkosten, geraamd op 10 miljoen euro. Ondanks het leegmaken van leidingen, machines en tanks blijft de opruiming van een dergelijk bedrijf - met milieubelastende en brandgevaarlijke productieprocessen - een riskante klus. Door onze ervaring met dergelijke werken, kunnen we echter diverse gevaarlijke situaties goed inschatten, begroten en tot een goed einde brengen. De sloopwerken doorlopen grosso modo volgende stappen: beveiliging (asbestvrij maken, chemicaliën wegnemen), controle (een erkend bureau meet of de situatie gas- en brandvrij is), analyse voor selectieve sloop (welke muren zijn vervuild, radioactief, ...), goedkeuring, selectieve sloop (met onder meer scheiding aan de bron van vervuild puin en proper puin), breken van het puin en wassen van het puin.

Ondanks de gigantische sloopwerken blijft toch vooral de beveiligingsfase tijd en geld opslorpen. Honderden kilometers buizen die met slib en restgassen zijn verontreinigd, duizenden vierkante meters asbest-cement-daken en verschillende tanks en transformatoren eisen zwaar materiaal voor de cleaning en de inzet van gemiddeld 35 arbeiders op de werf. Behalve veiligheidsmaatregelen voor eigen werknemers, worden op de site tal van maatregelen genomen om de hinder naar buiten toe te voorkomen. Zo wordt proper water verneveld om stof te vermijden, wordt dagelijks een veegwagen ingezet en gebeurt het transport van afval onder zeil. Samen met de lokale besturen communiceren we met de bevolking en de bedrijven in de buurt.

© OVAM

SCHADEGEVALLEN

Bedrijven die onderzoeksplichtig zijn, moeten zich houden aan de procedures van het Bodemsaneringsdecreet. Ook bij het voorkomen van schadegevallen is dit het geval. Mits een aantal maatregelen, kunnen bedrijven het risico op schadegevallen beperkt houden. Indien er zich toch een schadegeval met bodemverontreiniging voordoet, kan snel optreden het effect en de kost van de verontreiniging sterk inperken.

© Danni Eiskens

De afvalberg doen slinken

Indicatoren voor bedrijfsafval...p. 27

Op vraag van de OESO heeft de OVAM indicatoren voor bedrijfsafval ontwikkeld. Deze moeten nagaan of er een ontkoppeling is tussen de evolutie van de afvalproductie en de evolutie van economische factoren.

Een inhaalmanoeuvre voor bedrijfsafvalstoffen...p. 29

De OVAM werkt aan een project om prioritaire bedrijfsafvalstoffen aan te pakken. In 2004 zijn we met de tweede fase van dit project begonnen.

Preventie: eerste prioriteit...p. 31

Preventie ligt, ook voor bedrijven, aan de basis van een duurzaam afvalbeleid. In 2004 hebben we verder campagne gevoerd rond eco-efficiëntie. Het PRESTI 5-programma draait ondertussen op volle toeren. Verder hebben we initiatieven genomen om het softwarepakket MAMBO bij bedrijven te promoten.

Sectoren en de selectieve inzameling...p. 32

Het nieuwe Vlarea verplicht de bedrijven dezelfde stromen selectief in te zamelen als de huishoudens. In 2004 hebben we verder gewerkt aan nieuwe milieubeleidsvereenkomsten voor afgewerkte olie, afvalfotochemicaliën, afvalbanden,... Zoals elk jaar controleerden we de diverse aanvaardingsplichten. De Richtlijn Scheepsafvalstoffen begint vrucht af te werpen. Voor de verwerking van afgedankte voertuigen trad een nieuwe regelgeving in werking. Een tweede voortgangsrapport voor het KMO-plan werd gepubliceerd.

Organische afvalstoffen...p. 36

Het nieuwe Vlarea legt nieuwe voorwaarden op voor de erkenning van laboratoria. Voor wat betreft de uitvoering van het PCB-verwijderingsplan, lag in 2004 de nadruk op toezicht en controle. Sinds vorig jaar kunnen ook groenestroomcertificaten worden afgeleverd voor stroom uit het organisch-biologische restafval van huisvuilverbrandingsinstallaties. De OVAM geeft hierover advies aan de VREG. Na de goedkeuring van het Uitvoeringsplan Houtafval werden in 2004 de eerste acties opgestart. Ten slotte hebben we het slijb van 63 voedingsbedrijven gecontroleerd op de voorwaarden van het gebruikscertificaat voor gebruik in de landbouw.

Organisch-biologische afvalstoffen...p. 38

Het Actieplan Maaisel pakt de problematiek van het bermmaaisel aan. Om in orde te zijn met de Europese Verordening Dierlijke Bijproducten hebben we in de sector dierlijk afval de nodige erkenningen verleend. De nieuwe wetgeving werd ook gecommuniceerd naar de betrokkenen.

Anorganische afvalstoffen...p. 39

Eind 2004 liepen de afwijkingen voor de stortverboden af. De OVAM heeft een aantal nieuwe afwijkingen toegestaan. Voor bouw- en sloofafval is een ontwerp uitvoeringsplan opgemaakt. We hebben ook een praktische infodag georganiseerd over het omgaan met asbest.

Hoogcalorisch afval... p. 41

Uit een analyse van de verwerking van kunststofafval is gebleken dat de mogelijkheden voor mechanische recyclage in Vlaanderen vandaag nog onvoldoende worden benut. In april organiseerden we een infosessie in het Vlaams Parlement over het Vlaamse beleid voor hoogcalorisch afval.

De milieuheffingen...p. 42

In 2004 hebben we bijzondere aandacht besteed aan de controle op de aangiften van de milieuheffing bij de overbrenging van afvalstoffen voor verwerking buiten het Vlaamse Gewest. We zijn ook een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van de verschuiving van de heffingsplicht van de verwerker van de afvalstoffen naar de producent.

Ontwikkelingen op Europees niveau...p. 42

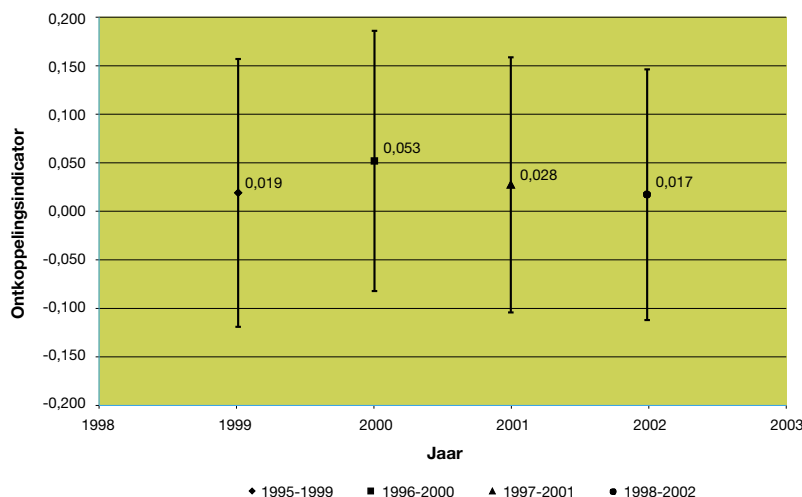
Anno 2004 zijn er heel wat nieuwe Europese richtlijnen en verordeningen in de maak. De OVAM probeert zoveel mogelijk te wegen op dit Europese afvalbeleid.

INDICATOREN VOOR BEDRIJFSAFVAL

De OVAM heeft ruime ervaring in het ontwikkelen van indicatoren voor afvalpreventie. Daarom zijn we ingegaan op het voorstel van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) om een aantal indicatoren te testen en om de methodologie verder te ontwikkelen. Deze indicatoren werden zowel in het Nederlands als in het Engels gepubliceerd.

Voor de preventie van huishoudelijk afval en de eco-efficiëntie indicatoren konden we voortbouwen op de vroeger ontwikkelde indicatoren. De 'direct pressure' indicatoren voor bedrijfsafval werden specifiek op vraag van de OESO ontwikkeld. Deze indicatoren zijn bedoeld om na te gaan of er ont koppeling is tussen de evolutie van de afvalproductie enerzijds en de evolutie van relevante economische factoren zoals het Bruto Binnenlands Product (BBP) en de Bruto Toegevoegde Waarde (BTW) anderzijds.

Bijgaande figuur geeft de indicator 'Totale productie van bedrijfsafval/Bruto Binnenlands Product' weer. De beste schatting van de ont koppeling

lingsindicator is voor elk tijdsinterval positief, wat wijst op een positieve ont koppeling. Dit houdt in dat de totale productie van bedrijfsafval minder sterk toeneemt dan de economische parameter BBP.

Omwille van de ruime betrouwbaarheidsintervallen is het echter onmogelijk om met 95 % statistische zekerheid te bepalen of er een positieve of negatieve ont koppeling plaatsvindt. In de toekomst, wanneer langere bruikbare tijdsreeksen beschikbaar zullen zijn, zal in meer gevallen kunnen aangetoond worden of er een positieve of negatieve ont koppeling is. Hierdoor zullen de verhoopte effecten van de preventie-inspanningen al dan niet statistisch waarneembaar blijken. In het licht van beleidsevaluatie kan dit een belangrijke indicator worden.

Vereenvoudiging van kennisgevingen

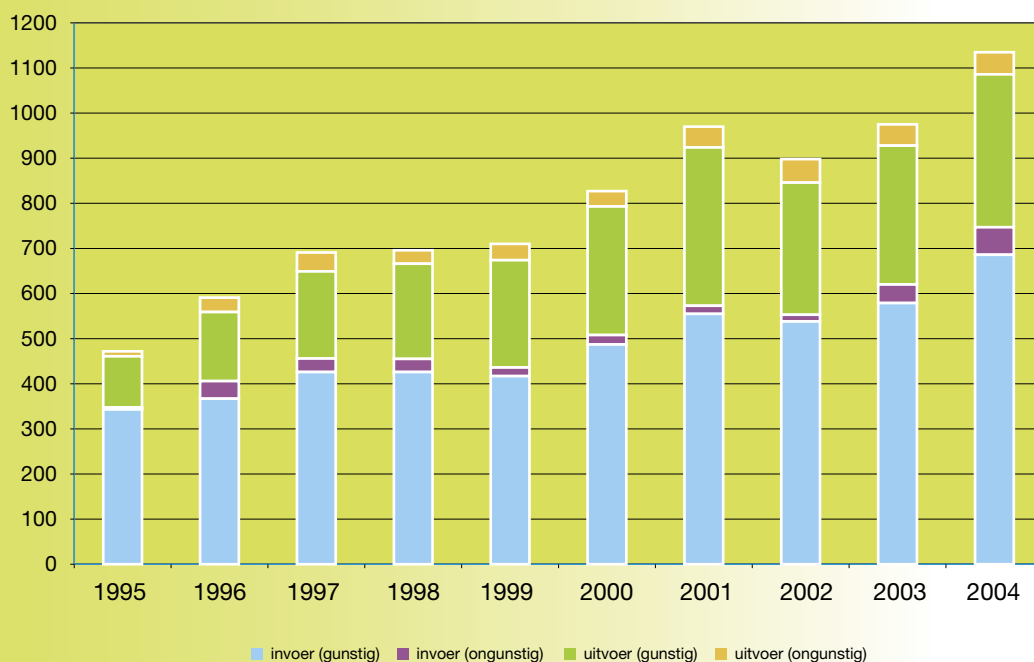
Sinds begin 2004 wordt elke kennisgeving voor in- of uitvoer door één administratieve dossierbeheerder afgevoerd en opgevolgd van begin tot einde. Het nieuwe DOSSID-systeem zorgt ervoor dat alle dossierbeheerders de opvolging kunnen doen.

Bankgaranties voor invoer uit Europese landen ten gunste van de OVAM werden afgeschaft. De andere bankgaranties werden vereenvoudigd zodat de kennisgever de bankgarantie op voorhand kan berekenen en bij het dossier kan voegen.

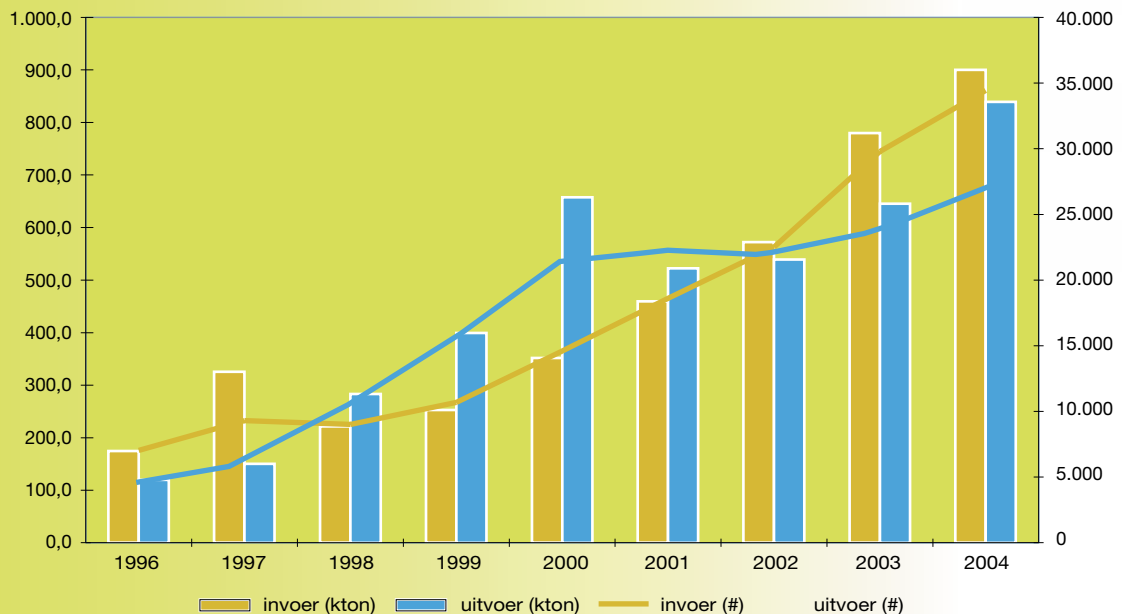
Op 1 december 2004 is het Varea artikel 5.6.4 in werking getreden. Vanaf deze datum wordt een vaste dossierkost van 250 euro gevraagd per kennisgeving. De verkoop van transportdocumenten is stopgezet. Voor alle kennisgevingen bij de bevoegde autoriteit kan de kennisgever voortaan zelf transportformulieren kopiëren en nummeren volgens het aantal goedgekeurde transporten.

We hebben ook een standaard checklist opgesteld om de volledigheid van een dossier na te gaan. Deze kan ook verstuurd worden naar de kennisgever. Er moeten onder andere een bankgarantie en overschrijving van de dossierkost zijn alvorens de OVAM een dossier volledig verklaart.

Aantal besluiten in en uitvoer cfr verordening 259/93

in- en export van afval

EEN INHAALMANOEUVRE VOOR BEDRIJFSAFVALSTOFFEN

Voor huishoudelijke afvalstoffen heeft Vlaanderen al zeer goede resultaten bereikt. Voor bedrijfsafvalstoffen wil de OVAM een inhaalmanoeuvre uitvoeren. Concreet willen we maatregelen en instrumenten uitwerken om de milieudruk van prioritaire bedrijfsafvalstoffen te beperken. We voorzien hiervoor ruim overleg met de doelgroepen en de betrokken sectoren. Door hen van meet af aan bij het project te betrekken, winnen de acties en maatregelen aan draagkracht. Het project omvat twee fasen.

Fase 1 (periode 2002 - 2003) rangschikt de bedrijfsafvalstoffen op basis van een multicriteria-analyse. Hierbij is het relatieve belang van de impact op het leefmilieu van bedrijfsafvalstromen in Vlaanderen onderzocht over de verschillende schakels van de afvalketen, van productie tot eindverwerking. We verkozen deze aanpak boven het lukraak aanduiden van bedrijfsafvalstoffen, zonder enig idee te hebben van de effectieve impact van deze bedrijfsafvalstoffen.

Rekening houdende met het huidige beleid, de initiatieven in ontwikkeling en een inschatting van mogelijk aanvullende maatregelen - hebben we vier categorieën geselecteerd om planmatig aan te pakken in de periode 2004 - 2007. Het gaat om:

- *dierlijk afval;*
- *textiel afval en productiegebonden slib;*
- *gemengd ongedifferentieerd bedrijfsafval;*
- *zuren en basen en slib van oppervlaktebehandeling van metalen.*

Fase 2 van het project moet goed onderbouwde en meetbare doelstellingen opleveren voor preventie, hergebruik en recyclage van de geselecteerde bedrijfsafvalstoffen.

We hebben eerst alle uitgevoerde, lopende en geplande wetgevende initiatieven in kaart gebracht. Verder wilden we per afvalstroom een globaal overzicht van de preventie- en recyclagemogelijkheden. Hierbij moesten

we rekening houden met de actuele trends in aanbod en verwerking, de afzetmogelijkheden van de gerecycleerde producten en de kosten en opbrengsten die hiermee gepaard gaan. Omdat het takenpakket van de OVAM is uitgebreid met een emissie- en afvalarm materialenbeheer, is deze stap van grote betekenis. Tenslotte is een goed onderbouwde prognose van de socio-economische ontwikkelingen onontbeerlijk om een specifiek afvalstoffenbeleid uit te stippelen. Al deze elementen moeten ons uitsluitend geven over de meest aangewezen instrumenten om de doelstelling van minimale milieudruk te bereiken.

Analysedocument Dierlijk Afval in de maak

Specifiek voor dierlijke afvalstoffen - één van de categorieën die weerhouden werd als prioritaire bedrijfsafvalstof - hebben we de tweede fase ingeluid met een verkennend document in de eerste helft van 2004. Dit document licht de huidige situatie in het landschap van dierlijk afval toe: afbakening en inventarisatie van de stroom, huidig beleid (o.m. afstemming federaal - gewestelijk), technisch kader, stakeholders en een eerste aanzet tot maatregelen om de milieu-impact te reduceren. Voor elk van deze deelonderwerpen werden knelpunten en mogelijke acties geformuleerd. Uit het verkennend document wordt nu een diepgaander analysedocument dierlijk afval uitgewerkt dat als basis dient voor de opmaak van een actieplan voor de betrokken dierlijke afvalsector. Dit analysedocument wordt medio 2005 ter goedkeuring voorgelegd aan de Commissie Dierlijk Afval.

Naast deze projectmatige aanpak is van bij de start van de projecten ook belang gehecht aan de procesmatige aanpak. Overleg met alle betrokkenen, zowel intern als extern, is immers cruciaal voor de draagkracht van het project. Zo gebeurt het uitvoeren van de afvalstroomanalyses in nauw overleg met alle interne diensten. Deze aanpak biedt ook het voordeel dat alle beleidsacties gebundeld worden, wat resulteert in meer samenhang. Ook met alle externe belangengroepen wordt frequent overlegd. Concreet doen we een beroep op de expertise van de betrokken sectorfederaties en onderzoeksinstituten.

Het integrale milieoverslag: de kogel is door de kerk

Vanaf 2005 zullen alle bedrijven en meldingsplichtige particulieren hun informatie- en meldingsplichten voor milieu door middel van één formulier kunnen uitvoeren, en vanaf 2006 ook via het internet. Het integrale milieoverslag (IMV) voegt volgende informatieplichten en aangiften samen:

- het milieujarverslag, voorheen over te maken vóór 1 april aan de afdeling Milieuvergunningen van AMI-NAL.
- de afvalstoffenmelding, die de bedrijven vroeger aan de OVAM moesten bezorgen vóór 10 februari. De meldingsplicht is niet meer op alle bedrijven van toepassing. Enkel wie door de OVAM geselecteerd wordt, wie een jaarverslag moet indienen volgens VlareM of wie een IPPC-bedrijf heeft, valt onder de meldingsplicht. De AKO-codes zijn vervangen door de Europese code EURAL.

Vanaf 2006 worden ook de (fiscale) aangifte en melding van de lozing van afvalwater en de aangifte voor de grondwaterheffing - beide tot nu toe vóór 15 maart overgemaakt aan de VMM - in het integrale milieoverslag geïntegreerd.

De bedoeling van het integrale milieoverslag is maatgericht en gebruiksvriendelijk te werk te gaan. Op basis van gegevens die de overheid heeft verzameld over de bedrijven, zullen de verslagen beperkt worden tot de informatie die noodzakelijk is. Onderdelen die een bedrijf niet hoeft in te vullen, zullen dus gewoon niet in het aangifteformulier voorkomen. Bij het integrale milieujarverslag hoort ook een bijlage die toelichting geeft bij de velden die de bedrijven moeten invullen. Door de invoer via het internetloket vanaf 2006 moet de kwaliteit van de informatie die de bedrijven aanleveren, nog verbeteren.

Nieuw is ook dat het integrale milieoverslag steeds naar eenzelfde contactpunt gestuurd moet worden. Dit contactpunt maakt de verschillende onderdelen van het verslag over aan de bevoegde overheidsinstanties die de informatie valideren en verder behandelen. Het integrale milieoverslag wordt jaarlijks ingediend vóór 15 maart.

PREVENTIE: EERSTE PRIORITEIT

Eco-efficiëntie, haalbare kaart

Dat economisch en ecologisch efficiënt werken perfect combineerbaar is binnen een bedrijf, was in 2004 de boodschap van de advertentiecampagne van de OVAM. Advertenties toonden getuigenissen van milieucoördinatoren die hun bedrijf heel wat geld bespaarden dankzij het invoeren van milieumaatregelen. Op die manier wordt duidelijk dat eco-efficiëntie haalbaar is voor ieder bedrijf.

Ook op de milieubeurs Ifest vormde eco-efficiëntie hét centrale thema. Dat zorgde voor ruime pers aandacht. Van de 13 000 bezoekers namen er ook heel wat een kijkje op de fraaie beursstand over eco-efficiëntie. Ze vonden er voorbeelden van bedrijven in verschillende sectoren die met succes eco-efficiëntiemaatregelen hadden doorgevoerd. Ook ondertekende de OVAM, samen met vijf geëngageerde organisaties en bedrijven, de Verklaring rond Schoner Produceren van de VN.

Tijdens het openingsseminarie van Ifest werd het eco-efficiëntie scanprogramma aangekondigd door de Vlaamse minister van Leefmilieu. Dit subsidieprogramma, dat beheerd zal worden door de OVAM, wil de Vlaamse KMO's stimuleren in de richting van een meer eco-efficiënte bedrijfsvoering. De bedoeling is om binnen de vier jaar duizend bedrijven te bereiken. Het subsidieprogramma wordt eerst uitgetest in een proefperiode die eind 2005 zal starten.

In de loop van 2004 werd de Stip-werking naar de doelgroep bedrijfsintermediairs mee opgenomen in de werking rond eco-efficiëntie. De eerste editie van de tweemaandelijks eco-efficiëntie nieuwsbrief werd in november gelanceerd. Deze elektronische nieuwsbrief integreert de Stip-berichten voor bedrijfsintermediairs, de Factor 10-nieuwsbrief en de Milieuwinst-mail. De bedoeling is de informatie over eco-efficiëntie te kanaliseren.

Na de evaluatie van Factor 10, het Vlaamse informatiepunt ecodesign, werd besloten ook de werking rond ecodesign integraal op te nemen onder de noemer eco-efficiëntie. Ecodesign is immers één van de vier domeinen van eco-efficiëntie. De Factor 10-nieuwsbrief werd in 2004 geïntegreerd in de Eco-efficiëntie nieuwsbrief. In 2005 zullen we de Factor 10-website integreren in de eco-efficiëntie-site.

In de loop van 2004 werd de website www.eco-efficiëntie.be aangevuld met meer praktische bedrijfsvoorbeelden en de resultaten van de bedrijfsenquête eco-efficiëntie. Ook de handleidingen voor eco-efficiëntie-indicatoren voor de houtverwerkende nijverheid en de horeca die in samenspraak met de federatie werden opgesteld, vonden er hun plaats.

PRESTI 5 op volle kracht

De PRESTI-programma's zijn subsidieprogramma's van het Vlaamse Gewest met als doel preventie van afval en emissies bij bedrijven te stimuleren.

Het PRESTI 4-programma, dat sinds 1998 loopt, richt zich tot bedrijfsgerichte intermediaire organisaties om systemen op te zetten die bedrijven aansporen tot milieuzorg. In 2004 kreeg deze doelgroep een laatste kans om zich voor het subsidieprogramma in te schrijven. De (financiële) begeleiding tijdens de afgelopen jaren maakt dat het programma een zekere volwassen status heeft bereikt; het kan nu zelfstandig worden voortgezet en hoeft niet blijvend gesubsidieerd te worden. Bij de PRESTI-programma's gaat het er immers om preventie te stimuleren en initiatieven op gang te brengen die ook daarna nog worden voortgezet en verspreid.

De OVAM engageert zich alvast om na het stopzetten van de subsidies binnen het PRESTI 4-programma te blijven deelnemen aan de evaluatie van deelnemende bedrijven.

Net zoals in de vorige PRESTI-programma's staat ook binnen PRESTI 5 de preventie van afval en emissies bij de Vlaamse KMO centraal. De dertien projecten van het jaarprogramma 2003 liepen in 2004 op volle kruissnelheid. De voorstelling van tussentijdse resultaten op diverse workshops, info-avonden en studiedagen waren daar het resultaat van. Via deze projecten werden in 2004 volgende bedrijfssectoren bereikt: de voedingssector, de textielsector, de houtsector, de schrijnwerkerssector, de recreatiesector en de gezondheidssector.

De Vlaamse minister van Leefmilieu heeft in 2004 tien nieuwe PRESTI-projecten goedgekeurd voor het jaarprogramma 2004. De eerste resultaten van deze projecten worden verwacht in de loop van 2005. Ook hebben we in 2004 het nieuwe jaarprogramma voor 2005 uitgestippeld.

Meer info over de lopende PRESTI-projecten vind je op www.presti.be.

Promotie van MAMBO bij doelgroepen

Via toelichtingen bij hogescholen en opleidingscentra hebben we in 2004 MAMBO gepromoot. MAMBO (Minder Afvalstoffen Meer BedrijfsOpbrengst) is een softwarepakket dat toelaat de totale afvalkosten van een bedrijf in kaart te brengen en de baten van investering in afvalpreventie te berekenen. In april hebben we drie verschillende doelgroepen aangeschreven om een aantal hulpmiddelen bekend te maken: de adviescheques, het draaiboek voor gegevensinzameling dat in 2004 ontwikkeld werd, de stagestudenten en het subsidieprogramma PRESTI 5. Naast het lopende PRESTI 5-project over MAMBO werd in het Jaarprogramma 2004 een nieuw PRESTI 5-project goedgekeurd met MAMBO als onderwerp. Dit project ging van start in december 2004. In oktober was MAMBO prominent aanwezig op de eco-efficiëntiestand van de OVAM op Ifest.

SECTOREN EN DE SELECTIEVE INZAMELING

Controleactie afgewerkte olie

In 2004 hebben we controles uitgevoerd bij garagewerkplaatsen om de afzet van afgewerkte olie na te gaan. Deze actie verliep in samenwerking met de federale politie. Meerdere bedrijven werden betrappt op het illegaal verbranden van afgewerkte olie. Ook andere overtredingen kwamen aan het licht, zoals een slechte opslag van afvalstoffen, met mogelijke bodemverontreiniging tot gevolg.

In 2004 rondde de OVAM de besprekingen over de Milieubeleidovereenkomst Afgewerkte Olie af met alle betrokken partners. Alle partijen gaven hun principiële goedkeuring over de voorliggende tekst. Het ontwerp van milieubeleidovereenkomst zal in 2005 de geijkte procedure verder volgen om zo snel mogelijk officieel in werking te kunnen treden.

Richtlijn Scheepsafvalstoffen werpt vrucht af

Op 1 januari 2004 werd, naar aanleiding van de richtlijn betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafvalstoffen en ladingresiduen, in de Vlaamse zeehavens gestart met een bijdragesysteem om de afgifte van scheepsafvalstoffen te bevorderen. De belangrijkste doelstelling is het scheepsafval zoveel mogelijk aan wal te krijgen en daardoor het aantal lozingen op zee te verminderen.

Schepen betalen in de zeehavens Antwerpen, Gent, Oostende en Zeebrugge sinds 1 januari 2004 een afvalbijdrage tussen 500 en 3 000 euro, al naargelang grootte en scheepstype. Deze bijdrage kan eventueel teruggevorderd worden indien men kan aantonen dat er effectief scheepsafval werd afgegeven aan een ontvangstinstallatie in een EU- of Helcomhaven.

Deze aanpak schijnt duidelijk te werken: in de haven van Antwerpen was er in 2004 een stijging van het afgegeven volume scheepsafval met 33 %. Voor schepen die op een milieuvriendelijke brandstof varen (en daardoor minder afval produceren) hebben we een procedure uitgewerkt, waardoor een vermindering van de afvalbijdrage met 75 % kan worden verkregen.

De depollutie van de Silver Ray

Op 13 mei 2002 ontstond er in de Antwerpse haven brand aan boord van de Silver Ray, een met tweedehandsvoertuigen geladen schip. De meeste van de wagens (ongeveer 2 500) werden door de felle brand verwoest. Ook het schip zelf was ernstig beschadigd zodat het niet langer in de vaart kon worden gehouden. Met inbegrip van de lading werd het schip dan ook als een gevaarlijke afvalstof beschouwd. Omdat de sloop van schepen doorgaans in het buitenland gebeurt, werd ook de Europese verordening op de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen van toepassing.

De OVAM heeft steeds pro-actief alle betrokken partijen op hun verplichtingen gewezen voor het grensoverschrijdend verkeer van afvalstoffen. We hebben onmiddellijk eigen inspecteurs ter plaatse gestuurd en contact gelegd met diverse betrokken partijen. Het algemene standpunt was steeds dat uitvoer mogelijk is, op voorwaarde dat de aanwezige gevaarlijke stoffen vóór vertrek werden verwijderd.

Nadat het schip van eigenaar en naam (Naxos I) was veranderd, werden de voertuigwrakken afgevoerd naar een vergunde verwerker in Nederland. Aangezien er aanwijzingen waren dat de nieuwe eigenaar het schip illegaal wilde laten uitvoeren, hebben we in februari 2003 juridische stappen ondernomen. De rechtbank van eerste aanleg heeft ons als gevolg hiervan gemachtigd het schip aan de ketting te leggen. Uiteindelijk stelde de eigenaar een inventaris op van de aanwezige gevaarlijke stoffen; er werd ook een asbestverwijderaar aangesteld. Ook een expert in opdracht van de OVAM maakte een volledige inventaris op van alle gevaarlijke stoffen en afvalstoffen aan boord.

Ondertussen bleek het schip opnieuw verkocht. Nadat alle bewijzen werden ontvangen dat het schip voldoende werd gedepollueerd, werd het vrijgegeven en uitgevoerd naar een Chinese scheepshersteller.

De problematiek rond sloopschepen staat inmiddels ook op de internationale agenda. De OVAM volgt de besprekingen binnen de Internationale Maritieme Organisatie, de Baselconventie en de 'Joint working group IMO/ILO/Basel' dan ook op de voet.

Nieuwe regelgeving schroot en afgedankte voertuigen

In 2004 werd een nieuwe regelgeving voor de verwerking van afgedankte voertuigen van kracht. Deze is gebaseerd op vier principes:

- enkel de erkende centra mogen afgedankte voertuigen depollueren, demonteren en vernietigen;
- enkel een erkend centrum kan een certificaat van vernietiging uitschrijven dat gevalideerd moet worden;
- de verantwoordelijkheid voor de behandeling en de verwerking van afgedankte voertuigen is een gedeelde verantwoordelijkheid van invoerders, producenten, verwerkers en van de overheid;
- de aanvaarding of terugname van alle afgedankte voertuigen wordt gegarandeerd aan de laatste houder en/of eigenaar onder de wettelijke voorwaarden.

© Danni Elskens

Toen de nieuwe regeling van kracht werd, hebben we een grote sensibiliseringsactie op touw gezet. Alle gekende verwerkers van schroot en voertuigwrakken ontvingen een informatiebrochure over de verwerking van schroot, voertuigwrakken, elektrische en elektronische apparaten en transformatoren. Bovendien zijn we in 2004 begonnen met de voorbereiding van een lespakket voor de leerlingen automechanica over de regelgeving afgedankte voertuigen.

Een aantal maanden na de fase van sensibilisering hebben we een reeks inspectiebezoeken afgelegd. We kozen voor een multidisciplinaire aanpak. Er werden 24 controles uitgevoerd bij diverse schroothandelaars en autoslopers in samenwerking met de parketten, de gerechtelijke diensten, lokale politie, nucleaire controle (FANC) en milieu-inspectie.

Milieubeleidsovereenkomst voor afvalfotochemicaliën

In het staatsblad van 30 juni 2004 verscheen de tekst van de Milieubeleidsovereenkomst Afvalfotochemicaliën die werd gesloten tussen de regering van het Vlaamse Gewest en de vzw Fotini, een representatieve organisatie van fabrikanten en invoerders van fotochemicaliën in België. Deze overeenkomst is twee jaar geldig.

Meer dan 95 % van de afvalfotochemicaliën (uitgewerkte fixeer- en ontwikkelbaden) zijn afkomstig van professionele gebruikers (grafische sector, fotografie en medische sector). Slechts een kleine minderheid van de afvalfotochemicaliën is afkomstig van particulieren.

De milieubeleidsovereenkomst geeft het beheersorganisme Fotini volgende taken:

- *het organiseren van een beheer voor de afvalstoffen van het particuliere gebruik van fotochemicaliën ingezameld via gemeentelijke containerparken of openbare huis-aan-huis inzameling (chemocar);*
- *preventie van en sensibilisatie over fotochemicaliën bij professionele gebruikers;*
- *verslaggeving over op de markt gebrachte en ingezamelde hoeveelheden fotochemicaliën en over de toegepaste verwerkingswijzen;*
- *het uitvoeren van een studie naar het inzamel- en verwijderingsgedrag voor afvalfotochemicaliën. Deze studie moet oplossingen opleveren voor een beter beheer van deze afvalstoffen. De studie is in oktober 2004 van start gegaan.*

Onderschepping van illegale afvaltrafiek

Eind januari kwam de OVAM samen met de Scheepvaartpolitie Antwerpen een illegale trafiek van huishoudelijk afval op het spoor. Via een gecoördineerde actie, in samenwerking met de douane, werden in de Antwerpse haven meer dan vijftig containers uit Ierland geblokkeerd. De inhoud van deze containers werd omschreven als 'oud-papier' waarvoor de handel met India vrij is. In werkelijkheid wilden de Ierse firma's een mengsel van vervuild kunststofafval, blik, papier, ...dumpen in India. De containers werden teruggestuurd naar Ierland waar een onderzoek loopt naar de overtreders. Een gelijkaardige 'papierstroom' werd eerder ontdekt en onderschept in de haven van Rotterdam.

Door een intensieve samenwerking met buitenlandse inspectiediensten, via het zogenaamde Seaport-project, waarbij constant informatie over sluikehandel in afvalstoffen wordt uitgewisseld, werd deze actie een succes. In de toekomst zullen deze acties worden uitgebreid om illegale uitvoer naar derdewereldlanden aan banden te leggen.

Controle op aanvaardingsplichten en milieubeleidsovereenkomsten

De zeven controleurs voor de naleving van de milieubeleidsovereenkomsten voor de aanvaardingsplichten van AEEA en van afvalbanden hebben in 2004 ruim 919 bedrijfscontroles uitgevoerd. Het ging om 623 controles op de aanvaardingsplicht van AEEA en 296 controles op de aanvaardingsplicht van afvalbanden. Ook de overbrengers en verwerkers hebben we gecontroleerd op de naleving van de Vlarea-voorschriften.

Uitstel MBO Afvalbanden leidt tot controles

Ondanks een gunstige uitspraak in de gerechtelijke procedure, werd de uitvoering van de nieuwe Milieubeleidsvereenkomst Afvalbanden uitgesteld tot januari 2005. Om te vermijden dat de bandensector banden zou opsparen tot bij de opstart van de gratis inzameling, werd een beroep gedaan op de OVAM-controleurs. De controles omvatten niet alleen afvalbanden, maar ook de afvalstoffen die onderworpen zijn aan andere

aanvaardingsplichten: voertuigwrakken, afgewerkte olie en accu's. We hebben 25 processen-verbaal opgesteld en 294 aanmaningsbrieven verstuurd. De helft van de bedrijven moest zich ook in regel stellen met het Bodemsaneringsdecreet (uitvoeren van een periodiek bodemonderzoek). De gemeentelijke milieudiensten werden op de hoogte gebracht van Vlarem-overtredingen bij 58 bedrijven. Specifiek hebben we in 2004 ook bedrijven gecontroleerd die tractorbanden en landbouwbanden verkopen.

De informatiebrochure over de toepasselijke milieu- en afvalstofwetgeving voor bandencentrales en garagewerkplaatsen is geactualiseerd. Deze brochure is terug te vinden op de OVAM-website.

© Istock

AEEA-controles in samenwerking met Recupel

Jaarlijks voert Recupel een actualisatie uit van de productenlijsten. Op deze lijsten staan de producten die onderworpen zijn aan de aanvaardingsplicht voor Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA). De OVAM richt haar controles op de uitbreidingen in de Recupel-productenlijst. Sinds 2004 zamelt Recupel ook verlichtingstoestellen in. Ook voor deze nieuwe aanvaardingsplicht hebben we heel wat controles uitgevoerd. In samenwerking met het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) hebben we de grote ketens gecontroleerd. Ook de inzameling, de overbrenging, sortering en verwerking werden gescreend. Ongeveer één derde van de gecontroleerde bedrijven is niet in orde. Tijdens dezelfde controles onderzoeken we ook de aanvaardingsplichten voor drukwerkafval en voor batterijen.

Drukwerkafval blijft knelpunt

In 2004 werd nog geen nieuwe milieubeleidsvereenkomst voor drukwerkafval goedgekeurd. Daardoor bestaat er nog steeds een knelpunt voor de aansluiting bij het interventiefonds. Bedrijven die jaarlijks verplicht een aangifte zouden moeten doen en niet aangesloten zijn bij een federatie, worden hiermee geconfronteerd.

Preventie en gescheiden inzameling van KMO's bevorderen

Het Uitvoeringsplan Gescheiden Inzameling Bedrijfsafval van Kleine Ondernemingen, ook KMO-plan genoemd, werd voor het eerst opgesteld in 2000. Het plan wil de preventie en de gescheiden inzameling van afval van KMO's bevorderen. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de kleine KMO's, met minder dan 10 werknemers, en de zelfstandige ondernemer. Tweejaarlijks maakt de OVAM een voortgangsrapport op. Eind 2004 werd een tweede voortgangsrapport afgewerkt en goedgekeurd door de leden van het overlegplatform.

Voor een nauwere opvolging van de voortgang van de verschillende acties werd een fichesysteem ontwikkeld. Het overlegplatform vergaderde vier maal gedurende 2004. De leden van het platform volgden naast de voortgang ook een communicatiecampagne op over de relevante bepalingen voor de ondernemer van het nieuwe Vlarea. De uitbreiding van de verplichte selectieve inzameling voor verschillende afvalfracties en andere aanpassingen van het Vlarea werden in oktober kenbaar gemaakt aan de hand van een brochure en een sensibiliseringscampagne.

Specifiek voor de rust- en verzorgingssector begeleidt de OVAM een proefproject dat de haalbaarheid van de aparte inzameling van incontinentiemateriaal en luiers nagaat. Dit project kadert in het programma Gescheiden

Inzameling Stimuleren (Gisti). De werkgroep bracht in augustus een werkbezoek aan de recyclage-installatie van Knowaste in Arnhem. Het proefproject in Vlaanderen wordt verder uitgewerkt met de provincie Vlaams-Brabant. De uitvoering is voorzien voor het najaar van 2005. Diverse proefprojecten rond de inzameling van wegwerpluiers (zowel bij particulieren als bij bedrijven) worden vanaf 2004 opgevolgd.

In het najaar communiceerden we naar KMO's en zelfstandige ondernemers over de nieuwe sorteerverplichtingen in het kader van het nieuwe Vlarea.

De gevatte advertenties die to-the-point communiceerden over de nieuwe wetgeving, misten hun doel niet. Heel wat bedrijven vroegen de informatiebrochure over de nieuwe sorteerverplichtingen aan.

ORGANISCHE AFVALSTOFFEN

Nieuwe regelgeving 'erkenning laboratoria' van kracht

De inwerkingtreding van het nieuwe Vlarea op 1 juni 2004 betekent een belangrijke wijziging van de wettelijke bepalingen voor de erkenning van laboratoria. In samenwerking met Vito hebben we op 28 juni 2004 een contactnamiddag georganiseerd voor de laboratoria waarbij de volgende onderwerpen aan bod kwamen:

- de nieuwe wettelijke aspecten voor erkenning laboratoria;
- de diverse aspecten en eisen van het kwaliteitssysteem ISO 17025;
- de methodevalidatie voor analysepakketten Vlarea - minimale eisen;
- de prestatiekenmerken Vlarebo-parameters - gevallenstudie.

De belangrijkste wijzigingen voor de laboratoria zijn de introductie van procedures voor aanvraag erkenning, beslissing, uitbreiding, verlenging, opheffing en ook schorsing met vastgestelde termijnen en de invoering van ISO 17025. Voor dit laatste is een overgangperiode van twee jaar voorzien. De laboratoria krijgen de keuze tussen de controle door Beltest, Vito of een combinatie van beide, afhankelijk van matrix en parameters.

Beoordeling van nieuwe verwerkingstechnieken

In 2001 voerde Vito een studie uit die verwerkingsscenario's voor restafval vergeleek. In de daaropvolgende jaren kwamen echter nieuwe verwerkingstechnieken op de markt. Eén daarvan was de Fibrecycle-techniek. Om deze techniek qua milieu-impact te kunnen situeren ten opzichte van de bestaande verwerkingsscenario's, moest deze techniek ook onder de loep worden genomen.

Deze Fibrecycle-studie, door Vito uitgevoerd in opdracht van Estech Europe (licentiehouders van deze techniek), fungeerde als proefproject voor het ontwikkelen van een verkorte beoordelingsmethode voor verwerkingstechnieken voor restafval. De studie werd opgevolgd door een stuurgroep waarin de OVAM vertegenwoordigd was.

Deze verkorte beoordelingsmethode moet de overheid toelaten om op een snelle en degelijke manier ontluikende verwerkingstechnieken te toetsen aan de bestaande verwerkingsscenario's. Zo kunnen we op een vlotte manier een kwaliteitsvol advies uitwerken en aan de beslissingnemers bezorgen.

Opvolging van PCB-verwijdering

De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan de inventaris van PCB-houdende apparaten. In 2004 werd vooral aandacht gegeven aan opvolging en controle. Houders van toestellen die in overeenstemming met het verwijderingsplan voor PCB-houdende apparaten al hadden moeten gereinigd of verwijderd zijn, hebben we aangesproken en gemotiveerd om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Hardleerse houders werden aangepakt met een proces-verbaal; in sommige gevallen werd de procedure voor ambtshalve verwijdering gestart. Eind 2004 was meer dan 80 % van de geïnventariseerde toestellen verwijderd.

In 2004 hebben we ook onderzoek gedaan naar de mogelijke aanwezigheid van PCB's in zogenaamde 'open toepassingen', zoals isolatiemateriaal, verf, stopverf en betonsealant. Ook PCB's in verontreinigd houtafval en papierslib werden gemeten. Hoewel er PCB's voorkomen in deze materialen, werden nergens zorgwekkende waarden vastgesteld.

Groene stroom uit afval

Op 5 maart 2004 werd het nieuwe Besluit van de Vlaamse regering voor de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen goedgekeurd. Naast de vroegere toepassingen werd het daardoor mogelijk om groene stroomcertificaten te verlenen voor elektriciteit opgewekt uit het organisch-biologische restafval bij huisvuilverbrandingsinstallaties. De verwerkingsinstallatie moet door energierecuperatie een primaire energiebesparing realiseren van minstens 35 % van de energie-inhoud van de verwerkte afvalstoffen. De VREG en de OVAM hebben samen een 'energieprestatie maat' (EPM) opgesteld om deze primaire energiebesparing te berekenen. In 2004 werden aan vijf huisvuilverbrandingsinstallaties groenestroomcertificaten toegekend voor het organisch-biologische restafval.

Het is het derde jaar dat aanvragen voor groenestroomcertificaten mee door de OVAM worden behandeld. Een grote stormloop van dossiers is het bij de OVAM nog niet. Dit jaar hebben we enkele vergistingsinstallaties beoordeeld.

Het is de VREG die maandelijks de certificaten aflevert bij de productie van de hernieuwbare energie. Volgens de gegevens van deze instantie is van de 474 891 groenestroomcertificaten die in 2004 werden verleend, maar liefst 80 % afkomstig van één of andere vorm van afvalverwerking (verbranding biomassa-afval, biogas van afvalvergisting, stortgassen,...).

Om de doelstellingen van het Kyoto-protocol te halen, moet de CO₂-uitstoot van afvalverbrandingsinstallaties naar omlaag. Dit is mogelijk omdat een aantal verbrandingsinstallaties de laatste jaren voorzien is van een performante energierecuperatie.

Uitvoeringsplan Houtafval uit de startblokken

Na de goedkeuring van het Uitvoeringsplan Houtafval eind 2003 werd werk gemaakt van de uitvoering van de acties in het plan. In eerste instantie ging het vooral om verkennende acties. Eén daarvan was de doorlichting van de handel in tweedehandse spoorwegdwarsliggers. Daaruit bleek dat die sector zich niet steeds bewust was van de milieu- en gezondheidsrisico's die de bewerking en het gebruik van die dwarsliggers met zich meebrengt. In een eerste fase zullen we de sector informeren over de wettelijke bepalingen.

Ook kwam het Overlegplatform Houtafval een eerste maal samen in augustus. De massale opkomst van allerlei belangengroepen toonde aan dat houtafval een belangrijke topic is. De stijgende vraag van de energiesector naar houtafval is daar niet vreemd aan.

© OVAM

We hebben ook onderhandelingen opgestart in het kader van de aanvaardingsplicht houtafval. Deze aanvaardingsplicht werd eind 2004 vervangen door een verplichting om een afvalbeheersplan voor verduurzaamd houtafval op te stellen. De OVAM zal de sector begeleiden bij het opstellen van dit plan.

In het kader van de wetgeving op houtafvalverbranding en -recyclage werkte Vito in opdracht van de OVAM een rapport uit met regels voor het bemonsteren en analyseren van houtafval.

Nieuw toepassingsgebied voor afvalstoffen aan normering toe

Al jaren worden bepaalde afvalstoffen gebruikt als bedekkingsmaterialen op sportvelden. Voor deze afvalstoffen bestaan tot op heden geen uitgewerkte normen of beoordelingsmethoden. In het huidige Vlarea zijn er immers geen gepaste aanvaardingscriteria opgenomen: de bedekkingsmaterialen zijn immers geen meststoffen, geen bouwstoffen en evenmin bodems. Het gebruik van afvalstoffen als bedekkingsmaterialen op sportvelden is dus een nieuw, niet genormeerd toepassingsgebied.

De OVAM gaf Vito de opdracht beoordelingsmethoden en normen uit te werken, waaraan de reeds gekende bedekkingsmaterialen, maar in de toekomst ook de nieuwe, kunnen getoetst worden. Na het voltooien van deze studie werden de gekende producenten van bedekkingsmaterialen aangeschreven. Het is nu aan hen om aan te tonen dat de door hen gebruikte materialen voldoen aan het normenkader. Wanneer dit het geval is, zal een voorstel tot aanpassing van de wetgeving worden uitgewerkt.

Slibkwaliteit getoetst aan gebruikscertificaat

In het voorjaar van 2004 hebben we het zuiveringsslib van 63 bedrijven uit de voedingsindustrie bemonsterd. De bedoeling was na te gaan of aan de voorwaarden van het gebruikscertificaat (voor toepassing in de landbouw) werd voldaan. Er werden twee gebruikscertificaten geschorst: één omwille van een te hoog toluengehalte en één omwille van een te hoog zinkgehalte. Beide schorsingen werden ongedaan gemaakt nadat een nieuwe analyse wel voldeed aan de Vlarea-parameters. De waterzuiveringsinstallaties in kwestie werden voorzien van een nieuw beluchtingssysteem en een frequente monitoring van de parameter zink.

Verder hebben we aanmaningsbrieven verstuurd naar twee bedrijven die een eerder geringe overschrijding voor toluene hadden. Eén ervan is intenser gaan beluchten en het behandelde slib voldoet nu aan de Vlarea-normen. De andere firma voert sinds augustus 2004 haar slib af naar een vergunde verwerker.

Uit de analyses per sector blijkt dat er voor de aardappelverwerkende industrie, de zuivelindustrie, de vleesverwerking en de brouwerijen geen probleem meer is met zware metalen. Voor de groenten- en fruitindustrie liggen nikkel en zink boven het gemiddelde, vooral bij de diepvriesverwerkende bedrijven. Voor de parameter minerale olie blijft verdere opvolging noodzakelijk.

ORGANISCH-BIOLOGISCHE AFVALSTOFFEN

Milieubeleidsovereenkomst in de maak

In het kader van de aanvaardingsplicht van dierlijke en plantaardige afvalvetten en -oliën hebben we in 2004 verder onderhandeld met de producenten en invoerders. Er is een principiële akkoord bereikt en de milieubeleidsovereenkomst zal weldra in openbare procedure gaan.

De OVAM verzamelt gegevens over hoeveelheden gebruikte frituurvetten en -oliën die worden opgehaald en afgevoerd voor verwerking. Op die manier kan deze afvalstroom beter in kaart worden gebracht en opgevolgd.

Acties voor bermmaaisel op papier

In Vlaanderen worden we al jarenlang geconfronteerd met de problematiek van bermmaaisel. De wetgeving wordt niet altijd strikt nageleefd, vaak omdat er geen pasklare oplossing bestaat en omdat de regelgeving niet altijd praktisch haalbaar is. Het Overlegplatform Uitvoeringsplan Organisch-Biologisch Afval heeft daarom in 2002 de werkgroep Bermmaaisel opgericht. Deze werkgroep schreef een Actieplan Maaisel uit, dat de problemen in kaart brengt en zoekt naar geïntegreerde oplossingen. Toenmalig minister van Leefmilieu Sannen heeft akte genomen van dit actieplan. De werkgroep Maaisel volgt de acties van het plan op. Een voorbeeld is het opstellen van een Vademecum Bermmaaisel, waaraan de OVAM haar steentje bijdraagt.

Europese verordening 1774/2002: bijkomende verplichtingen voor sector

De Europese Verordening Dierlijke Bijproducten - voluit verordening (EG) Nr. 1774/2002 van het Europese Parlement en de Raad van 3 oktober 2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten - is van toepassing sinds 1 mei 2003. Deze verordening is nog voortdurend in beweging; zo zijn er overgangsmaatregelen en wijzigingen bijgekomen. We proberen deze zo goed mogelijk door te spelen aan de sector. Ook over de bijkomende verplichtingen hebben we de sector ingelicht. Zo moeten bepaalde verwerkingsbedrijven en intermediaire bedrijven die dierlijke bijproducten hanteren, een erkenning aanvragen bij de OVAM. De bedrijven die een erkenningsaanvraag hebben ingediend, worden allemaal bezocht. Een groot deel heeft in 2004 al een bezoek gekregen.

Naar aanleiding van de verordening kwam het Europese Food and Veterinary Office (FVO) in september een kijkje nemen in België. Deze controle had vooral als doel in te schatten in hoeverre de verantwoordelijke overheidsdiensten handelden naar de bepalingen uit de verordening. Uit het controlerapport kwam een aantal aandachtspunten naar voor. We zullen die punten opvolgen om de wereld in de toekomst nog beter te begeleiden en controleren.

Financiering krengeopphaling

De Vlaamse overheid engageert zich om tussen te komen in de abonnements van de veehouders voor de ophaling van krenge van landbouwdieren. Jaarlijks wordt de financiering van deze ophaling herberekend. In vergelijking met voorgaande jaren blijft het abonnementsysteem, gebaseerd op de principes van solidariteit tussen de veehouders en het engagement van de Vlaamse overheid, grotendeels behouden. Er werd wel een wijziging aangebracht aan de kostprijsberekening van de abonnements. Deze wijziging werd aangevraagd door de erkende verwerker van de krenge.

Handleiding in- en uitvoer dierlijk afval

Op Europees vlak is de afvalstoffenwetgeving helemaal niet afgestemd op de wetgeving dierlijke bijproducten voor wat betreft de grensoverschrijdende transporten. Daarom hebben we in 2004 een praktische handleiding uitgewerkt over de in- en uitvoer van dierlijk afval. Deze handleiding werd via de website van de OVAM ter beschikking gesteld.

ANORGANISCHE AFVALSTOFFEN

De stortverboden en afwijkingen

Sinds 1 juli 2000 zijn er verschillende nieuwe stortverboden voor brandbare afvalstoffen van kracht. In de praktijk betekent dit dat bijna 90 % van de huidige aanvoer op categorie 2 stortplaatsen vanaf die datum onder een stortverbod valt.

Voor de verbranding van bepaalde afvalstoffen is momenteel echter nog steeds onvoldoende verbrandingscapaciteit. Daarom bepaalt het Vlarea dat de minister van Leefmilieu, na advies van de OVAM, aan de exploitanten van stortplaatsen op hun verzoek individuele afwijkingen op deze verboden kan toestaan voor welbepaalde

afvalstoffen. Deze afwijkingen zijn telkens maximum twee jaar geldig. Op 31 december 2004 vervielen de afwijkingen van 2004. Met het oog op nieuwe afwijkingen voor de periode vanaf 1 januari 2005 werd de toestand opnieuw geëvalueerd.

Voor huishoudelijke afvalstoffen vroegen drie stortexploitanten samen afwijking voor 52 500 ton huishoudelijke afvalstoffen op jaarbasis. Voor 2005 werden afwijkingen verleend voor een hoeveelheid van 36 500 ton, een vermindering van 77 500 ton ten opzichte van de afwijkingen voor 2004.

Voor bedrijfsafvalstoffen op categorie 2-stortplaatsen vroegen vijf stortexploitanten samen een afwijking voor 409 500 ton bedrijfsafvalstoffen op jaarbasis aan. Deze afwijking werd toegestaan; ten opzichte van 2004 betekent dit een vermindering van 114 000 ton.

Bij de beoordeling werd rekening gehouden met een maximale benutting van de beschikbare verbrandingscapaciteit en met de in 2005 geplande opstart van de installatie in Geel - een initiatief van Ivarem en IOK - met een jaarcapaciteit van 150 000 ton. De afwijkingen werden verleend voor een periode van één jaar met de bedoeling om eind 2005 de situatie opnieuw te evalueren.

Aanpassingsplannen voor bestaande stortplaatsen

Tegen juli 2005 moet de Europese Stortbeschikking (voluit 'Europese beschikking houdende vaststelling van de criteria en procedures voor het aanvaarden van afvalstoffen op stortplaatsen (2003/33/EG)) in Vlaanderen worden toegepast. Het overleg met de doelgroepen, eind 2003 opgestart, werd voortgezet in 2004. Eind 2004 hebben we een voorstel tot implementatie aan de Vlaamse minister ter goedkeuring door de Vlaamse regering voorgelegd. Eén aspect van de implementatie is het uitwerken van een regeling over de Europese beslissing om asbesthoudende bouwmaterialen als gevaarlijke afvalstof aan te duiden. De uitvoering van deze beslissing werd immers gekoppeld aan de implementatie van de Europese stortbeschikking.

Ontwerp Uitvoeringsplan Bouw- en Sloopafval legt accent op duurzame materiaalketens

Bouw- en sloopafval is één van de meest volumineuze afvalstromen die in Vlaanderen ontstaan. Om die stroom op een gecoördineerde en doelmatige manier aan te pakken, keurde de Vlaamse regering op 5 april 1995 het Uitvoeringsplan Bouw- en Sloopafval goed. Het plan zet de beleidslijnen uit en maakt duidelijk welke acties moeten uitgevoerd worden om de doelstellingen te realiseren.

Momenteel is een nieuw uitvoeringsplan in de maak. Het vijfjaarlijkse voortgangsrapport (1995-2000) vormt een eerste aanzet voor de kritische evaluatie voor de herziening van het plan. De vier aandachtsvelden zijn preventie, scheiding, bewerking en afzet. Per aandachtsveld zijn telkens aandachtspunten opgenomen voor het toekomstige beleid (sensibilisatie van architecten en ontwerpers rond duurzaam bouwen, een ontradringsbeleid rond leegstand en verwaarlozing van gebouwen, het opzetten van 'Groene Bouwplaatsen', het onderzoek van de voordelen van demontabel bouwen voor de afvalfase, demonstratieprojecten door de sector en onderzoekscentra, een blijvende sensibilisering van de gebruikers van bouw- en slooppuin,...).

In 2004 zijn we gestart met beleidsvoorbereidend onderzoek over de plaats van afvalvoorkoming en recycling binnen een beleid voor duurzaam bouwen in Vlaanderen. De ervaringen binnen het bouw- en sloopafvalbeleid maken ook duidelijk dat de problematiek van bouw- en sloopafval deel uitmaakt van een breder kader rond een geïntegreerd materiaalbeleid. Het nieuwe ontwerpplan legt bijkomend het accent op duurzame materiaalketens in de bouw.

© Istock

In 2004 hebben we ook een handleiding opgemaakt die een antwoord biedt op de meest gestelde vragen rond bouw- en sloopafval. Behalve de wetgeving rond bouw- en sloopafval behandelt de handleiding ook aspecten waarvoor op dit moment nog geen regelgeving bestaat. Ook wordt er praktische info gegeven rond preventie, scheiding, nuttige toepassing en verwijdering van bouw- en sloopafval. De handleiding is beschikbaar op de website van de OVAM.

Leren asbest herkennen

Op 22 september 2004 organiseerde de OVAM in haar gebouwen een infosessie over de herkenning van asbesthoudende materialen. Het doel was om mensen die dagelijks te maken hebben met bouw- en sloopafval - arbeiders die instaan voor de acceptatie van het puin, containerparkwachters, toezichthouders van afvalsor-teerinstallaties, slopers - tips te geven om de aanwezigheid van asbest in bouwmaterialen op te sporen.

Tijdens het praktische gedeelte konden de deelnemers kennis maken met al of niet asbesthoudende materialen die uitgesteld waren op vier vergadertafels. Zowel courante dak- en gevelbedekkingen als specifieke, moeilijker te herkennen toepassingen zoals kabels en tapijt kwamen aan bod. De medewerkers van Eternit, SGS en Vito gaven deskundig commentaar.

Tenslotte kreeg elke deelnemer een brochure met enkele duidelijke foto's, een beslissingsboom voor golfplaten en voor leien en een matrix met de meest voorkomende asbesthoudende materialen. De meer dan 100 aanwezigen keerden tevreden huiswaarts, zo toonde onze enquête aan.

HOOGCALORISCH AFVAL

Kunststofrecyclage in Vlaanderen kan beter

Voor de OVAM is de recyclage van kunststofafval een belangrijk aandachtspunt binnen het afvalbeleid. De Europese Verpakkingsrichtlijn en het Interregionale Samenwerkingsakkoord (ISA) voor verpakkingsafval verplichten de sector bepaalde recyclagepercentages te halen. Het Vlarea zet de industrie aan tot duurzame oplossingen en bijkomende acties op het vlak van recyclage.

Uit een analyse van de verwerking van kunststofafval is gebleken dat de mogelijkheden voor mechanische recyclage in Vlaanderen vandaag nog onvoldoende worden benut. Wil de sector een duurzame oplossing aanbieden, dan moet ze haar verantwoordelijkheid nemen en de mechanische kunststofrecyclage verder ontwikkelen. Samen met Plaremec - het overlegplatform tussen de kunststofsector en de overheid - informeerde de OVAM in 2004 de bedrijven en burgers over de mogelijke perspectieven van een geïntegreerd beleid voor kunststofafval.

Infodag Uitvoeringsplan Hoogcalorisch Afval

Op 22 juni 2004 vond in het Vlaamse Parlement een infodag plaats over het nieuwe Vlaamse beleid voor Hoogcalorisch Afval (HCA). De studiedag werd georganiseerd samen met Energik, de Vlaamse technologiegroep van ondernemingen in de energiesector en VOKA, het verbond van Vlaamse ondernemingen. De pijler van het HCA-beleid is de inschakeling van opgeschoond, goed brandbaar afval als vervangbrandstof binnen de Vlaamse behoefte aan fossiele brandstoffen. Het plan streeft naar een ambitieuze energieprestatiegraad voor afval, zonder hypotheken op het preventie- en het recyclagebeleid. De koppositie van Vlaanderen op het vlak van selectieve inzameling en recyclage blijft verzekerd.

De infodag is meteen de start van een gerichte sensibilisatiecampagne. Vlaamse ondernemingen moeten meer en meer afval gaan gebruiken als brandstof en zo meewerken aan een eigen Vlaamse oplossing voor de milieuvriendelijke eindverwerking van brandbaar afval.

DE MILIEUHEFFINGEN

Controle op milieuheffing bij uitvoer van afvalstoffen

In 2004 hebben we bijzondere aandacht besteed aan de controle op de aangiften van de milieuheffing bij de overbrenging van afvalstoffen voor verwerking buiten het Vlaamse Gewest. Het gaat niet alleen over uitvoer naar verwerkingscentra in het buitenland, maar ook over uitvoer van Vlaamse afvalstoffen naar het Waalse Gewest. Het d'Hoppebos in Vloesberg is hier het meest in het oog springende dossier.

Verschuiving van de heffingsplicht

In 2004 zijn we ook begonnen met het onderzoek naar de haalbaarheid van de verschuiving van de heffingsplicht van de verwerker van de afvalstoffen naar de producent. De belangrijkste aanleiding voor deze opdracht vanuit de Vlaamse regering is de problematiek van de niet-fiscale aftrekbaarheid van de milieuheffingen waarmee de afvalverwerkers geconfronteerd worden.

ONTWIKKELINGEN OP HET EUROPESE NIVEAU

Nieuwe Verordening Grensoverschrijdende Overbrenging van Afvalstoffen

In juni 2003 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend voor een verordening over de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen. Deze verordening herzielt de vroegere, tien jaar oude verordening en zorgt voor afstemming met het Verdrag van Bazel en het in 2001 gewijzigde OESO-besluit voor de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen. Ook is het de bedoeling de wetgeving te verbeteren op basis van de beschikbare ervaring.

Een belangrijke wijziging is de bescherming van de nationale standaarden. Zo zou een bevoegde autoriteit - indien er geen EU-regelgeving bestaat - bezwaar kunnen hebben tegen een geplande uitvoer van afvalstoffen indien deze afvalstoffen volgens minder strenge normen dan in het eigen land worden verwerkt. Dit is ook het geval wanneer de verwerking niet volgens de EU-normen gebeurt in de nieuwe lidstaten waarvoor overgangsmaatregelen gelden of in landen buiten de Europese Unie.

In 2004 heeft de Raadswerkgroep Leefmilieu het ontwerp besproken, waarbij een politiek akkoord werd bereikt. In 2005 volgt de tweede lezing door het Parlement en de Raad.

Nieuwe richtlijn batterijen en accu's in de maak

Sinds 1991 bestaat er een Europese richtlijn betreffende batterijen en accu's. Deze richtlijn legt specifieke verplichtingen op voor batterijen en accu's die lood, kwik of cadmium bevatten. Deze richtlijn heeft een aantal tekortkomingen. Zo legt ze geen kwantitatieve doelstellingen op, zodat de inzameling en recyclage in diverse lidstaten op een laag pitje zijn gebleven. Ze slaat enkel op de batterijen en accu's die zware metalen bevatten, terwijl de consument bij het weggooien van een batterij niet weet of die al dan niet zware metalen bevat.

Vandaar dat Europa werkt aan een grondige herziening van deze richtlijn. De OVAM heeft hieraan een actieve bijdrage geleverd en - in overleg met de andere gewesten en de federale overheid - gewogen op de Europese besluitvorming. België is immers koploper in Europa voor wat betreft de inzameling en recyclage van afvalbatterijen.

In december 2004 heeft de Raad van Ministers een ontwerprichtlijn goedgekeurd die uniforme inzamel- en recyclagedoelstellingen oplegt aan alle EU-lidstaten en dit voor alle batterijen en accu's. Ze bevat ook verbodsbepalingen voor het op de markt brengen van bepaalde nikkel-cadmium-batterijen waarvoor milieuvriendelijker alternatieven bestaan. In 2005 wordt het ontwerp behandeld door het Europese Parlement en door de Raad van Ministers in een tweede lezing. We verwachten dat de nieuwe richtlijn in de loop van 2006 in werking treedt.

Naar een omzetting van de Richtlijn Milieuaansprakelijkheid

Op 21 april 2004 werd de Richtlijn Milieuaansprakelijkheid goedgekeurd. Gebaseerd op het beginsel dat de vervuiler betaalt, biedt deze richtlijn een kader voor aansprakelijkheid voor het voorkomen en het herstellen van milieuschade. De richtlijn verplicht exploitanten van bepaalde milieugevaarlijke activiteiten de kosten van preventie en herstel van milieuschade zelf te dragen. Tegen uiterlijk 30 april 2007 moet de richtlijn geïmplementeerd zijn.

AMINAL gaf aan een consortium van experts de opdracht om een studie uit te voeren naar de impact van deze richtlijn om de omzetting naar de Vlaamse wetgeving voor te bereiden. Deze ploeg wordt bijgestaan door een ambtelijke groep, waarvan de OVAM deel uitmaakt voor de thema's afval en bodem. De concrete omzetting naar onder andere het Vlarea en het Vlarem is gepland voor 2005 en 2006.

Verpakkingsrichtlijn herzien

De Verpakkingsrichtlijn (94/62/EG) heeft tot doel de nationale maatregelen voor het beheer van verpakking en verpakkingsafval op elkaar af te stemmen. De richtlijn werd herzien op 11 februari 2004. De doelstellingen werden aangescherpt en enkele definities verduidelijkt.

De lidstaten hebben tot 18 augustus 2005 tijd om aan de herzieningen van de richtlijn te voldoen. Eind oktober was een tabel met een bevoegdheidsverdeling opgesteld en goedgekeurd. Deze tabel werd opgemaakt in samenwerking met de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC). Ondertussen bereidt de Europese Commissie opnieuw een wijziging van de richtlijn voor, ditmaal om een aangepaste regeling te treffen voor de nieuwe lidstaten die de beoogde doelstellingen niet kunnen halen tegen 2008.

Verordening gefluoreerde broeikasgassen

In 2004 bereidden Raadswerkgroepen een verordening rond de gefluoreerde broeikasgassen voor. Deze regeling is van toepassing op de insluiting, het gebruik en het op de markt brengen van de fluorkoolwaterstoffen, perfluorkoolstoffen en zwavelhexafluoride en op het rapporteren over deze gassen. De nieuwe verordening legt een pakket maatregelen vast voor die sectoren die gefluoreerde gassen gebruiken én stoffen die de ozonlaag afbreken. Deze ontwerpverordening overlapt voor een deel met de analoge verordening voor ozonafbrekende stoffen (verordening (EG) nr. 2037/2000). Eenmaal de verordening goedgekeurd, moet de OVAM een behoorlijke terugwinning van de gefluoreerde broeikasgassen garanderen met het oog op recycling, regeneratie of vernietiging.

© Dami Elskens

POPs: aan te pakken op wereldschaal

Het Verdrag van Stockholm en het Protocol van Aarhus leggen wereldwijde afspraken vast over de bestrijding van de vervuiling van ons milieu door bepaalde persistente organische pollutanten, kortweg 'POPs', zoals DDT, lindaan, dioxines, PCB's,... Deze POPs hebben als kenmerken dat ze zeer toxisch zijn, quasi niet biologisch afbreekbaar en dat ze zich kunnen verspreiden over zeer grote afstanden. Het gevolg is dat ze zich opstapelen in de voedselketen en daarmee een bedreiging vormen voor mens en milieu, hier en in de rest van de wereld. De OVAM werkt actief mee aan het ontwerpen van een internationale regelgeving die de POPs ook op wereldschaal aanpakt.

Overleg over Richtlijn AEEA

De Richtlijn AEEA legt voorwaarden vast voor het omgaan met Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten. Deze richtlijn heeft in Vlaanderen onder meer betrekking op het Recupel systeem, waarbij een milieubijdrage bij aankoop zorgt voor de milieuvriendelijke verwerking van het toestel wanneer het wordt afgedankt.

De Europese lidstaten wisselen in werkgroepen ervaringen uit en overleggen over de impact van de nieuwe wettelijke normen. Tal van workshops en seminars, tot ver buiten de grenzen, hadden als doel afstemming te bereiken tussen industrie en overheid. De OVAM trachtte op alle vlakken een maximale bijdrage te leveren om zo haar eigen beleid te bestendigen.

De Europese kwikstrategie mee bepalen

Kwik is een metaal dat zeer schadelijke gevolgen kan hebben voor mens en milieu. Deze stof wordt over zeer grote afstanden getransporteerd en kan zelfs accumuleren in de voedselketen. Het kwikprobleem is dus een wereldprobleem dat een internationale aanpak vergt. Momenteel bereidt de Europese Commissie een integrale EU kwikstrategie voor, waarin alle aspecten van het kwikprobleem aan bod komen. De OVAM trekt het kwikdossier in België en heeft in samenspraak met de andere Belgische betrokkenen input geleverd bij de bespreking op het niveau van de Europese Commissie. Ook in het verdere traject wil de OVAM een belangrijke rol spelen in deze kwestie. Een sterke en goed onderbouwde EU-kwikstrategie levert immers meer kansen om internationaal te wegen op de besluitvorming rond kwik.

De OVAM is Belgisch focalpoint voor Verdrag van Bazel

Op OESO-niveau is de OVAM in 2004 gestart met het testen van de OESO-indicatoren voor de preventie van afvalstoffen. De bespreking van de resultaten gebeurt in de Werkgroep Waste Prevention and Recycling. Als Belgisch Focal Point voor het Verdrag van Bazel heeft de OVAM in 2004 deelgenomen aan de vergadering van de Open Ended Working Group en aan de zevende Conferentie van de Partijen. Belangrijke agendapunten waren het slopen van schepen en de goedkeuring van de richtlijnen voor de verwerking van POPs. Naast de controle op het grensoverschrijdende transport van gevaarlijke afvalstoffen en de milieuvriendelijke verwerking van afvalstoffen, gaat ook steeds meer aandacht naar afvalpreventie.

© OVAM

© OVAM

BURGERS

© Danni Elskens

© Danni Elskens

Als aankoper of verkoper van een grond, als eigenaar van een verontreinigde grond, als saneringsplichtige maken particulieren vaak voor de eerste maal kennis met de OVAM.

Verder zijn zij een belangrijke partner voor het wetslagen van de aanpak op het vlak van huishoudelijke afvalstoffen. De gezinnen hebben immers een niet geringe impact op het milieu. Het is dan ook niet meer dan logisch dat de OVAM ook de burgers aanspreekt in haar betoog voor een afvalarmere maatschappij.

De bodemverontreiniging aanpakken

De één miljoenste bodemattesta aanvraag behandeld... p. 48

Op donderdag 18 november 2004 werd de één miljoenste aanvraag voor een bodemattest ingegeven via het on-line systeem. Het totale aantal bodemattesta aanvragen in 2004 is iets hoger dan in 2003 en vergelijkbaar met de hoeveelheid van de vorige jaren.

Dossiers 'onschuldig bezitter aangepakt'... p. 49

We hebben in 2004 ruim 80 nieuwe beschrijvende bodemonderzoeken opgestart in het kader van de dossiers 'onschuldig bezitter'. De meest prioritaire dossiers kregen voorrang.

Woonzoneproject groeit... p. 49

Het project 'Woonzones' is de kinderschoenen ontgroeid. In 2004 werd het bodemonderzoek in de wijk Kes-seldal in Leuven volledig afgerond. Voor andere woonzones hebben we de sitebesluiten uitgeschreven.

Ambtshalve saneringen in woonwijken lopen volop... p. 49

In 2004 zijn verschillende ambtshalve saneringen opgestart, voortgezet of afgerond in woonwijken. Zo hebben we onder meer werken uitgevoerd in Sint-Amands, Gent, Schelle, Huldenberg en Lokeren.

Schadegevallen sneller en goedkoper aanpakken... p. 51

Bij beperkte schadegevallen kunnen particulieren al maatregelen nemen om de bodemverontreiniging weg te nemen of de impact ervan te beperken. Ze hoeven daarbij niet te wachten tot de klassieke procedure voor bodemsanering volledig doorlopen is.

DE ÉÉN MILJOENSTE BODEMATTESTAANVRAAG BEHANDELD

Sinds 1 oktober 1996 moet iedereen die een overeenkomst over de overdracht van gronden wil sluiten, eerst bij de OVAM een bodemattest aanvragen. Als een grond is opgenomen in het register van verontreinigde gronden, dan wordt dat vermeld op het bodemattest. In het andere geval spreken we van een blanco bodemattest.

Wie geregeld of veel bodemattesten aanvraagt kan een lopende rekening openen bij de OVAM. De meeste notarissen en verschillende immobielkantoren (momenteel 1 131) maken gebruik van dit systeem, waarbij een overgeschreven provisie wordt gebruikt om de aanvragen te financieren. Sinds april 2000 wordt ook op de OVAM-website aangegeven welke aanvragen er op die welbepaalde dag in behandeling zijn.

Door een wijziging van het Vlarebo werd de aanvraagprocedure voor bodemattesten aanzienlijk vereenvoudigd. Er is geen verplichting meer om een origineel uittreksel van de kadastrale legger samen met het aanvraagformulier voor bodemattesten over te maken aan de OVAM. Het volstaat nu om de kadastrale gegevens op een eenvoudige wijze aan de OVAM mee te delen.

Om de tijd tussen de aanvraag en het afleveren van bodemattesten korter te maken, kan je sinds 2002 je bodemattesten on-line aanvragen. De noodzakelijke gegevens kan je zelf via de computer invullen. De aanvragen komen na bevestiging in een wachttabel, worden 's nachts verwerkt en in principe de volgende dag afgedrukt en opgestuurd naar de aanvrager. Omdat het betalingsbewijs nog altijd noodzakelijk is, werken we voorlopig alleen met houders van lopende rekeningen op die manier. De provisie geldt daarbij als betalingsbewijs. Op vraag van de federatie van notarissen is deze toepassing met de hulp van de OVAM ook geïntegreerd in het e-notariaat, dit is het intranetsysteem van de notarissen.

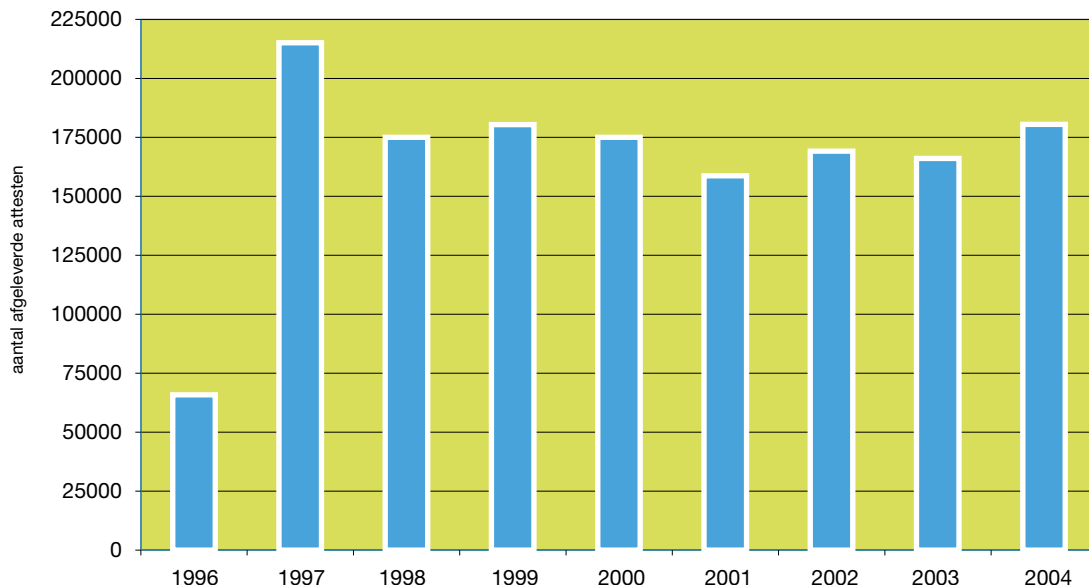
Op donderdag 18 november 2004 werd de één miljoenste aanvraag voor een bodemattest ingegeven.

In de afgelopen jaren werden ongeveer 1 486 000 bodemattesten afgeleverd.

Bodemattesten op aanvraag

Bijgaande figuur toont de evolutie van de afgeleverde bodemattesten doorheen de jaren. Het gaat hier om bodemattesten afgeleverd op basis van een aanvraag. Er werd geen rekening gehouden met bodemattesten afgeleverd bij opname van een grond in het register.

Bodemattesten op aanvraag

Bodemattesten bij opname in register

Eind 2004 waren er ruim 41 000 percelen opgenomen in het register van verontreinigde gronden. Daarnaast is er ook nog een databank met informatie over risicovolle activiteiten. Deze inventaris omvat bijna 20 000 percelen.

Via een koppeling met de bodemattestaansvragen krijgt de aanvrager van een bodemattest van een dergelijk perceel een begeleidende brief mee waarin de informatie over de bodembedreigende activiteiten is opgenomen. Dit systeem wordt op termijn vervangen door de gemeentelijke inventaris. Om een vlotte uitwisseling van gegevens mogelijk te maken, werden contacten gelegd met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG) en met firma's die de gemeenten helpen bij het verwerken van hun milieuvergunningen. Activiteiten waarvoor een milieuvergunning nodig is, kunnen immers bodembedreigende activiteiten zijn. Momenteel loopt een testfase om deze gegevens op een gestandaardiseerde en geïnformatiseerde wijze te kunnen uitwisselen met de OVAM.

DOSSIERS 'ONSCHULDIG BEZITTER' AANGEPAKT

Tal van particulieren en bedrijven hebben te maken met een verontreinigde grond, maar hebben deze verontreiniging niet zelf veroorzaakt. Wanneer zij bovendien bij de aankoop van de grond niet wisten of behoorden te weten dat er een verontreiniging aanwezig was, spreken we van het statuut van 'onschuldig bezitter'.

De OVAM startte in 2004 ruim 80 nieuwe beschrijvende bodemonderzoeken op. De meest prioritaire dossiers met 'onschuld' kregen voorrang. In eerste instantie pakten we vooral de ernstige verontreinigingen aan. De uitvoering van deze beschrijvende bodemonderzoeken gebeurt naarmate de budgetten beschikbaar zijn.

WOONZONEPROJECT GROEIT

Het project 'Woonzones' is de kinderschoenen ontgroeid. In 2004 werd het bodemonderzoek in de wijk Kesseldal in Leuven volledig afgerond. De conclusie was positief: de verontreiniging vormt er geen risico en een sanering is dan ook niet noodzakelijk. Voor andere woonzones, namelijk in Gent en Turnhout, hebben we de sitebesluiten uitgeschreven. De bodemonderzoeken zullen binnenkort starten. Mogelijk verontreinigde woonzones in andere steden zijn geïnventariseerd en zullen, binnen de beschikbare budgettaire middelen, de komende jaren worden aangepakt.

AMBTSHALVE SANERINGEN IN WOONWIJKEN LOPEN VOLOP

Sanering Sint-Amands halfweg

Naar aanleiding van een bodemonderzoek in het kader van een overdracht kwam in 1999 een ernstige bodemverontreiniging aan het licht in de Kouterwijk in Sint-Amands. Vijf jaar later, anno 2004, is de ambtshalve sanering van de bodem voor de helft voltooid. De Kouterwijk bestaat uit circa 110 bewoonde percelen en een sportterrein. De huizen en gebouwen werden gebouwd op de ondergrondse funderingen van de voormalige leerlooierij en meststoffenverwerkingsfabriek. Het terrein is gedeeltelijk in een VEN-, Habitat- en Vogelrichtlijngebied gelegen.

Eind april 2004 werd groen licht gegeven aan de aannemers, die instaan voor het vrijmaken van de percelen, het afgraven van de grond en het beperkt herinrichten van de tuinen. In de zomer werd de bodem van 17 bebouwde percelen gesaneerd. In de periode augustus-september 2004 werden nog 31 percelen vrijgemaakt, ontgraven, heraangevuld en opnieuw ingericht. We hebben de bewoners ook de mogelijkheid gegeven om hun stookolietanks te laten reinigen en verwijderen. In totaal werden 12 stookolietanks verwijderd, waarbij er twee

werden vervangen. De overige bewoners opteerden voor aansluiting op het gasnet. In 2005 volgt de sanering van de overige 59 percelen, waaronder het sportterrein.

Bij een sanering van een woonwijk is de dialoog met de bewoners zeer belangrijk. De OVAM en de provincie Antwerpen hebben een bewonersdeskundige aangeduid om dit proces te begeleiden. Momenteel loopt nog een sociologische studie, die de effecten van de bodemsanering in de woonwijk in kaart moet brengen. Gedurende en na de werken wordt bij de bewoners gepeild naar de factoren die tijdens het saneringsproces bijkomende stress geven. Hiermee kunnen we bij de sanering van een volgende woonwijk rekening houden.

Ambtshalve sanering van PAK's in Gent

Op 13 oktober 2004 gingen in opdracht van de OVAM de saneringswerken van start aan de Koepoortkaai in Gent. Tot in de jaren '70 maakte het perceel deel uit van de terreinen van de voormalige Brouwerij Meiresonne. Tot 1980 was hier een stelplaats voor vrachtwagens en aanhangwagens, een herstelplaats voor motorvoertuigen en een werkplaats voor metaalbewerking gevestigd. In 1994 werd op een gedeelte van het terrein een woningcomplex gebouwd. Op het onbebouwde gedeelte van het terrein werd een homogeen verspreide verontreiniging met PAK's aangetroffen tot op een diepte van ongeveer 2,5 meter. Deze verontreiniging heeft zich niet verspreid naar het grondwater. De verontreiniging komt vermoedelijk van puin, afkomstig van grondaanvullingen en afbraakrestanten, dat verspreid over het terrein werd aangetroffen.

In 2004 werden beplantingen, paadjes en afsluitingen omzichtig verwijderd en de damwand en de filters voor de bemaling geplaatst. Uit voorzorg wordt het opgepompte grondwater behandeld in een waterzuiveringsinstallatie vóór lozing op de Nederschelde.

Stookolieverontreinigingen aangepakt

In de Pastorijstraat in Schelle was in het verleden een glasblazerij gevestigd. Door een onoordeelkundige sloop van de fabrieksgebouwen jaren geleden, werd een stookolietank geraakt, waardoor een behoorlijke hoeveelheid stookolie wegstroomde in de bodem en het grondwater.

Op één maand tijd werd de grond afgegraven en afgevoerd. Omdat de bodem in de omgeving weinig doorlatend was, was een bemaling van het grondwater niet nodig. Vóór de start van de werken organiseerden we een informatievergadering op het gemeentehuis van Schelle. De verontreinigde percelen waren immers in het centrum van Schelle gelegen. De kostprijs van de werken bedroeg 242 524 euro.

In 2004 werden ook belangrijke stappen gezet bij de sanering van een stookolieverontreiniging in Huldenberg. Deze verontreiniging, afkomstig van een lekkende stookolietank, werd in 2000 vastgesteld. Er is sprake van een ernstige bedreiging omdat in een straal van 200 meter een drinkwaterwinning van de VMW gelegen is. In 2001 nam de OVAM veiligheidsmaatregelen om de winning te vrijwaren. De kern van de verontreiniging werd in de zomer van 2004 afgegraven tot onder het grondwaterniveau. Omdat vlak naast de ontgravingsput een woning staat, hebben we

speciale voorzieningen genomen voor de stabiliteit. De straat bleef intact, het fietspad werd tijdelijk opgebroken en later hersteld.

© OVAM

De OVAM saneert kwikverontreiniging in Lokeren

De sanering van dit verontreinigde terrein in Lokeren werd eind 2003 opgestart. De gronden zijn vervuild met kwikverbindingen, afkomstig van de haarsnijderij Jourdes in het begin van de twintigste eeuw. Kwiknitraat kwam toen via de riolen in de grond en het grondwater terecht. De bodemsanering startte met het ontbossen van het terrein en met de afbraak van de gebouwrestanten. Ook onder deze bouwval was de verontreiniging immers doorgedrongen. Om droog te kunnen graven, hebben we daarna een grondwaterbemaling geïnstalleerd. Een grote waterzuiveringsinstallatie behandelde het grondwater. De verontreinigde grond werd uitgegraven, op vrachtwagens geladen en afgevoerd naar een grondreinigingscentrum voor een fysisch-chemische reiniging.

In het totaal hebben we ongeveer 7 500 ton vervuilde grond afgevoerd. Omdat ook het grondwater verontreinigd is, was na het aanvullen van nieuwe grond nog een grondwateronttrekking nodig. Deze zorgt ervoor dat het grondwater aan een laag debiet wordt opgepompt en in een mobiele installatie wordt gezuiverd. Het gezuiverde water voldoet aan de lozingsnormen. Deze grondwatersanering zal naar schatting drie jaar duren. De bodemsaneringswerken kosten ongeveer 1 030 000 euro.

Snelle interventie

In bepaalde gevallen moet de OVAM snel tussenkomen. Op 18 augustus 2004 raakte op de E40 ter hoogte van Jabbeke een vrachtwagen van de snelweg. Tijdens het ongeluk scheurde de brandstoftank van het voertuig. Naar schatting 3 000 liter diesel kwam zo in de bodem terecht. Door de nabijheid van een ondiepe drinkwaterontginning van de VMW betekende dit een acute bedreiging van de drinkwaterkwaliteit. Onmiddellijk na de melding van het schadegeval heeft de VMW de drinkwateronttrekking stilgelegd. Onder begeleiding van een erkende bodemsaneringsdeskundige werd de grond afgegraven. Met een skimmer werd een verdere verspreiding van de verontreiniging in het grondwater tegengegaan. Om droog te kunnen graven, hebben we de grond laten bemalen. Dit alles werd gerealiseerd binnen een termijn van zeven dagen. Na staalname van grond en grondwater bleek de verontreiniging volledig verwijderd en kon de drinkwateronttrekking weer van start gaan.

SCHADEGEVALLEN SNELLER EN GOEDKOPER AANPAKKEN

Bij de vaststelling van een nieuwe bodemverontreiniging met overschrijding van de bodemsaneringsnormen moet een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd worden en een bodemsaneringsproject opgesteld. Om vlugger tot actie te kunnen overgaan, kan de saneringsplichtige al veiligheids- of voorzorgsmaatregelen nemen. Schadegevallen met bodemverontreiniging bij particulieren zijn vaak beperkt. We aanvaarden in zulke gevallen dat de particulier al maatregelen neemt die de verontreiniging wegnemen of toch ten minste het gevaar en de hinder.

Veruit de meeste schadegevallen bij particulieren kunnen op deze manier aangepakt worden. Het probleem wordt sneller aan een lagere kost verholpen dan met de klassieke bodemsaneringsprocedure het geval zou zijn.

© Danni Eskens

© OVAM

De afvalberg doen slinken

Huishoudelijk afval in cijfers...p. 52

In 2003 hebben we een duidelijke afname gemeten van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen. Voor het eerst is er ook een afname van de totale hoeveelheid selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen. Deze evolutie toont aan dat de preventie-inspanningen vrucht beginnen afwerpen.

Preventie, eerste prioriteit...p. 54

Preventie van huishoudelijk afval verdient nog steeds onze aandacht, willen we de afvalberg verder inkrimpen. Bijvoorbeeld op het vlak herbruikbare drankverpakkingen, kunnen we nog heel wat verbeteren, zo toont het project 'Retour is terug' aan. Om je eigen afvalgedrag te meten, ontwikkelde de OVAM een zelftest.

Selectieve inzameling, de inspanningen volhouden...p. 54

In samenwerking met FOST Plus hebben we in 2004 proefprojecten voortgezet die een alternatieve samenstelling of inzamelwijze voor PMD uittesten. Voor de AEEA werd een overeenkomst gesloten met Recupel over het gratis verkrijgen van potentieel herbruikbare apparaten door de kringloopsector. Om de kringloopwinkels in de toekomst financieel te ondersteunen, hebben we een voorstel voor subsidiebesluit uitgeschreven. We hebben in 2004 ook specifiek aandacht gegeven aan de selectieve inzameling van textielafval. Voor oude en vervallen geneesmiddelen zijn de besprekingen over een nieuwe milieubeleidsvereenkomst weer aangeknoopt.

Organisch-biologische afvalstoffen...p. 57

In 2004 werd een omzendbrief gepubliceerd met regels voor het gebruik van houtsnippers als mulchmateriaal. Verder hebben we de containerparken die een voorziening hebben om dode gezelschapsdieren op te vangen in regel gesteld. Ook voor het dierlijk afval van het Islamitisch Offerfeest hebben we richtlijnen uitgeschreven.

Ambtshalve verwijdering van asbestdraailingen in Kapelle-op-den-Bos... p. 57

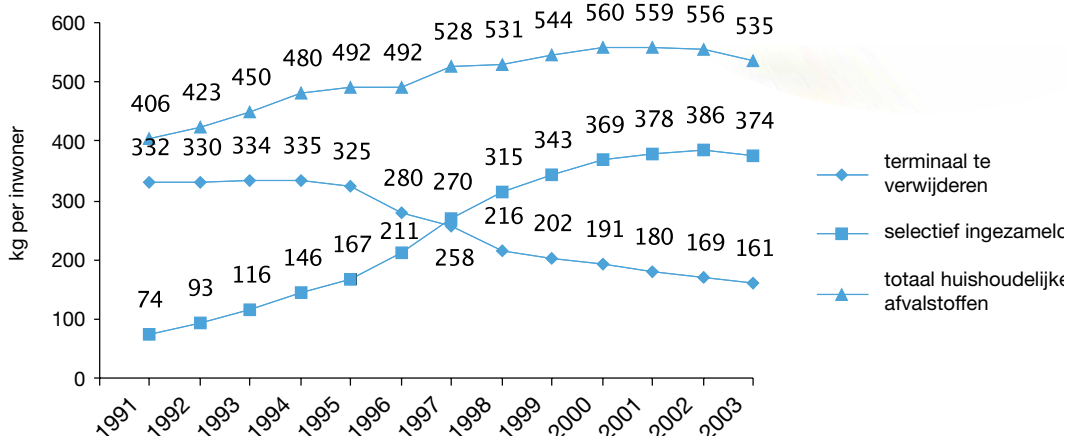
In de regio Kapelle-op-den-Bos en Willebroek pakt de OVAM de problematiek van asbestdraailingen in opritten en verhogingen ambtshalve aan.

HUISHOUDELIJK AFVAL IN CIJFERS

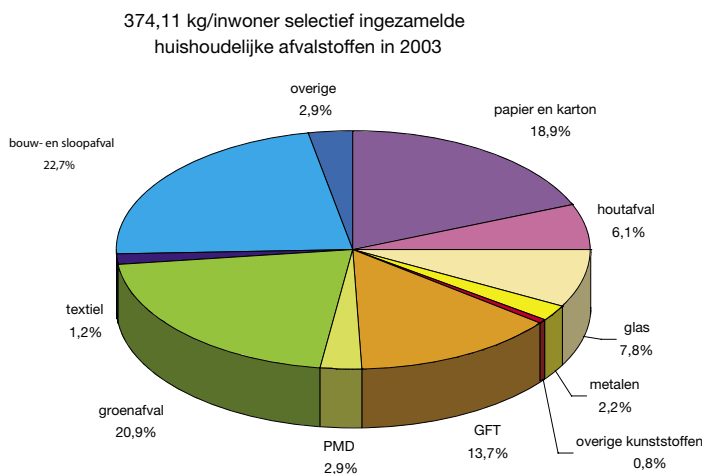
Jaarlijks inventariseert de OVAM de huishoudelijke afvalstoffen in Vlaanderen die door of in opdracht van de gemeenten worden ingezameld. In 2003 is er een duidelijke afname te zien van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen. Voor het eerst is er ook een afname van de totale hoeveelheid selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen. Deze evolutie toont aan dat de maatregelen op het vlak van preventie en het principe

'de vervuiler betaalt' duidelijk effect beginnen hebben. In 2003 werd 70 % van het huishoudelijk afval selectief ingezameld met het oog op hergebruik, compostering en recycling.

Evolutie van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen, de selectief ingezamelde hoeveelheid en de minimaal te verwijderen hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen (kg per inwoner) voor de periode 1991-2003.

Procentuele verdeling van de selectief ingezamelde hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen in Vlaanderen in 2003 ('Overige' staat voor autobanden, vlakglas, afgedankte elektrische en elektronische apparaten, dierlijk afval, geneesmiddelen, klein gevaarlijk afval en herbruikbaar afval ingezameld door kringloopcentra).

De Voortgangsrapportage Huishoudelijke Afvalstoffen 2004 geeft een overzicht van de stand van zaken van de uitvoering van de acties op het vlak van preventie, selectieve inzameling en eindverwerking. Ook wordt dieper ingegaan op een aantal instrumenten om het beleid te sturen. Dit rapport kwam tot stand in samenwerking met de betrokken partners uit het overlegplatform huishoudelijke afvalstoffen. Globaal kunnen we zeggen dat de uitvoering van het uitvoeringsplan mooi op schema zit. De inspanningen op het vlak van preventie en hergebruik zorgen er voor dat de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen in 2003 afneemt met 3,8 % ten opzichte van 2002. Ook de hoeveelheid selectief ingezameld afval neemt af met 3 %. Het aandeel te verbranden of te storten restafval daalt verder tot 161 kg/inwoner. De doelstelling om op Vlaams niveau 150 kg/inwoner huishoudelijk restafval te verwijderen in 2007 komt binnen bereik.

Een beleid voor zwerfvuil

In 2004 werden twee - in 2003 opgestarte - proefprojecten rond zwerfvuil verder opgevolgd. Het eerste project liep in een zeer populaire Gentse uitgaansbuurt. Met specifieke communicatieacties proberen we het verantwoordelijkheidsgevoel bij de studenten te vergroten. Uit de resultaten blijkt dat de studenten vatbaar zijn voor de problematiek. Er wordt ook minder zwerfvuil vastgesteld. In het centrum van Aalst is een tweede project aan de gang. Ook hier zijn jongeren de doelgroep, maar wordt ook gefocust op de problematiek van sluikestorten, strooifolders en hondenpoep. Dit proefproject loopt nog door in 2005. De eerste resultaten laten een vermindering van de hoeveelheid zwerfvuil met 25 % zien. In 2005 willen we samen met FOST Plus de hoeveelheid en de samenstelling van het zwerfvuil in Vlaanderen analyseren. Dit project werd voorbereid in 2004.

PREVENTIE: EERSTE PRIORITEIT

'Retour is terug' blijkt weinig haalbaar

Tot midden 2004 werd door een extern bureau een evaluatie uitgevoerd van het project 'Retour is terug' in de gemeente Zonhoven. Dit project stimuleerde van 2001 tot 2004 de aankoop van drank in herbruikbare verpakkingen via een premiestelsel (bonus per aankoop). Conclusie van deze evaluatie is dat de resultaten zeer beperkt waren in relatie tot de investering. Slechts 15 % van de gezinnen bleek intensief herbruikbare drankverpakkingen aan te kopen. De overige gezinnen gebruikten slechts matig tot geen herbruikbare drankverpakkingen. Slechts één derde van de gezinnen gebruikte de geautomatiseerde spaarkaart. Op het eind van het project verbruikte elke inwoner ongeveer 2 kilogram minder glas minder. Tegelijk namen de eenmalige drankkartons en plastic drankverpakkingen toe.

Op Vlaams niveau zou jaarlijks 15 miljoen euro betaald moeten worden door de overheid om alle investeringskosten te dekken. De conclusie is dan ook dat andere instrumenten moeten ingezet worden om het gebruik van herbruikbare drankverpakkingen te stimuleren.

Doe de zelftest!

Willen we de groei van de afvalberg voorgoed een halt toeroepen, blijft afval voorkomen de boodschap. De OVAM wil de burger hierbij graag helpen. We hebben daarom een zelftest gemaakt waarmee je aan de hand van enkele meerkeuzevragen je eigen afvalgedrag in kaart kan brengen. Je kan de test on-line invullen op www.ovam.be onder de rubriek 'afval voorkomen'.

SELECTIEVE INZAMELING: DE INSPANNINGEN VOLHOUDEN

Proefprojecten inzameling PMD gaan voort

FOST Plus verkreeg in 2004 een nieuwe erkenning. De problematiek van het aandeel verpakkingen in de stroom papier en karton en het typecontract met de intergemeentelijke verenigingen waren belangrijke aandachtspunten. In 2004 werden proefprojecten opgestart en/of uitgevoerd in Londerzeel, Hasselt, Igean, Dilbeek en Regionale Milieuzorg. Alle projecten testen een afwijkende samenstelling of inzamelwijze voor PMD-afval uit. In 2005 zullen de eerste resultaten bekend zijn en zal beslist worden om de gehanteerde inzamelwijze van PMD-afval lokaal of op Vlaams niveau al dan niet voort te zetten. De wijzigingen van het intergemeentelijke samenwerkingsakkoord aan de gewijzigde Europese richtlijn werden voorbereid.

Subsidiebesluit voor kringloopcentra in de maak

Voor de AEEA hebben we in 2004 een overeenkomst afgesloten met Recupel over het gratis verkrijgen van potentieel herbruikbare apparaten door de kringloopsector. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat de herstellerekeningen werken volgens het Revisie-label. Omdat deze overeenkomst pas in juli 2004 werd afgesloten, is het hergebruik van AEEA in 2004 niet gestegen in vergelijking met 2003.

In 2004 hebben we ook de overeenkomst met de kringloopsector over het ontwikkelen van kwalitatief hergebruik van AEEA verlengd tot eind 2007. De OVAM investeert hierin 380 000 euro. Ook werd een winkelsubsidie uitbetaald aan de kringloopcentra die meerdere kringloopwinkels uitbaten en aan alle gestelde criteria voldeden. Samen met de sinds 1995 uitbetaalde startsubsidie bedraagt de totale financiële ondersteuning aan de veertig operationele erkende kringloopcentra bijna 1,5 miljoen euro.

Het aantal hergebruikcentra opgebouwd door de kringloopsector is in 2004 gestegen tot zeven. De hoeveelheid ingezamelde goederen voor de gehele sector bedroeg in 2003 4,68 kg/inwoner en zal naar verwachting in 2004 de kaap van 5 kg/inwoner overstijgen. Er wordt in samenwerking met de Kamers van Koophandel ook verder gewerkt aan het efficiënter functioneren van de kringloopcentra.

Het voortgangsrapport over de evolutie van hergebruik via de kringloopcentra in 2002 en 2003 wordt begin 2005 gepubliceerd. De voornaamste resultaten uit 2003 en de verwachting voor 2004 zijn samengevat in bijgaande tabel. De afname van het aantal centra is het gevolg van fusies. Het streven naar grotere economische eenheden wordt immers gestimuleerd, onder andere door het Vlarea.

Midden 2004 werd het subsidiebesluit voor de kringloopcentra een eerste maal voorgelegd aan de Vlaamse regering. Het werd opgesteld op basis van de bepalingen van het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 en in uitvoering van de bepalingen van het Afvalstoffendecreet. Kringloopcentra moeten structurele steun krijgen vanuit het beleidsdomein leefmilieu. Daarnaast blijft de ondersteuning vanuit het beleidsdomein sociale tewerkstelling van toepassing. Een aangepast voorstel is eind december 2004 naar de inspectie van financiën gestuurd voor advies. Indien dit besluit de goedkeuring krijgt van de Vlaamse regering, zal de kringloopsector vanaf 2005 structureel financieel worden ondersteund.

De kringloopcentra in cijfers (2003 versus 2004)

	2003	2004
inzameling	28 088 ton	31 200
personen voltijds in dienst	1 750	1 900
aantal kopers	2,14 miljoen	2,37 miljoen
winkelomzet	15,4 miljoen	17,1 miljoen
kringloopwinkels	95	100
kringloopcentra	40	35

Kringloopwinkel in de kijker

In oktober 2004 lanceerden we een advertentiecampaagne over de kringloopwinkel naar het ruime publiek. Een beeld van een man in een tot de gevulde keuken en een beeld van een vrouw, hopeloos op zoek in een uitpuilende kleerkast, toonden de herkenbare stress die een teveel aan spullen met zich meebrengt. De slagzin bood een doeltreffende, milieuvriendelijke oplossing: 'Van het goede teveel? Bevrijd jezelf, breng het naar de kringloopwinkel'. De campagne zette de mensen aan om herbruikbare spullen naar de kringloopwinkel te brengen en werd eind oktober afgesloten met een succesvolle 'Dag van de kringloopwinkel'.

Burger heeft recht op milieu-informatie

In 2003 hebben 36 landen, waaronder België, een internationaal protocol betreffende PRTR (Pollutant Release and Transfer Register) ondertekend. Dit protocol is een dochterprotocol van het Verdrag van Aarhus en legt de minimumvoorwaarden vast waaraan publieke informatiesystemen over de bronnen van milieuvervuiling moeten

voldoen. Onderliggende gedachte van dit protocol is dat de burger het recht heeft te weten welke de bronnen van milieuvervuiling zijn.

Na de ondertekening van het protocol volgt nu de fase van de ratificatie, zowel binnen België als door de Europese Unie. Het protocol zal binnen de EU omgezet worden door middel van een rechtstreeks toepasbare PRTR-verordening die momenteel wordt opgesteld. De OVAM leverde een maximale bijdrage aan de Europese discussies en zal dit blijven doen. Het belang van een duidelijke en kwaliteitsvolle informatiedoorstroming van afvalstoffengegevens naar het publiek staat immers voorop.

Focus op textielinzameling

In de loop van 2004 werden alle gekende textielinzamelaars persoonlijk bezocht. Op de agenda stonden de gewijzigde wetgeving (Vlarea), het beleid op het vlak van in- en uitvoer en de milieuvergunningen. We hebben ook samengewerkt met de douane om illegale transporten van textielafval op te sporen. Eind 2004 hebben we een lijst gepubliceerd met de erkende textielinzamelaars waarmee de lokale besturen kunnen samenwerken. Naar verwachting zullen in 2005 de eerste resultaten over deze actie (actie 62 van het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007) bekend worden. Aandachtspunten zijn het uitwerken van modelcontracten en een degelijke sorteerbodschap om de afzet van textielafval te optimaliseren.

De OVAM geeft het NME-beleid mee vorm

Op het vlak van natuur- en milieueducatie (NME) hebben we in 2004 de stuurgroepen begeleid voor het project Jerom (Jeugd, Ruimte, Omgeving en Milieu) en Groene Sleutel (milieuverantwoorde exploitatie van campings- en recreatiedomeinen). We gaven ook input aan het project Milieuzorg Op School.

Voor de opleiding 'schilderen en decoratie' werd binnen een proefproject een lessenspakket ontwikkeld. Met dit pakket willen we in 2005 onderzoeken op welke wijze jongeren tussen 15 en 18 jaar in het beroeps- en technisch secundaire onderwijs het best benaderd worden met sensibiliserende informatie over afvalpreventie en milieuverantwoord materiaalgebruik. We zijn ook begonnen met de voorbereiding van een lespakket voor de leerlingen automechanica over de regelgeving afgedankte voertuigen. Op basis van de resultaten zullen er in 2005 pakketten komen voor drie bijkomende studierichtingen.

In het werkingsgebied van het Lokale Gezondheidsoverleg (Logo) Leuven en Brugge hebben we in het voorjaar een proefproject opgezet om het drinken van leidingwater en andere gezonde dranken door leerlingen van het secundair onderwijs te stimuleren. Bij dit project werd de invloed op de productie van eenmalige drankverpakking onderzocht. De campagne 'Ik kleur mijn schooljaar groen' liep in 2004 voor de vijfde keer. Deze campagne had opnieuw als doel de leerlingen van de basisschool en hun ouders aan te zetten om milieuvriendelijk schoolgerief te kopen bij de start van het nieuwe schooljaar.

Er werd ook een regeling uitgewerkt om een oplossing te bieden voor de wettelijke bezwaren tegen de inzameling van inktpatronen en batterijen in de scholen. Scholen kunnen nu wel fungeren als tijdelijke inzamelingspunten voor bepaalde afvalfracties, wanneer hun inzameling deel uitmaakt van een door het Vlaamse Gewest goedgekeurde sensibiliseringscampagne.

MBO geneesmiddelen weer in onderhandeling

Met het goedkeuren van de aanvaardingsplicht voor oude en vervallen geneesmiddelen, werd terug de draad opgenomen van de onderhandelingen voor een nieuwe milieubeleidsovereenkomst. De farmaceutische sector pleit voor een afstemming van de inzameling van oude en vervallen geneesmiddelen in de drie gewesten. De beroepsverenigingen hebben vooral overlegd over de onderlinge verdeling van de kosten van de aanvaardingsplicht. Ondertussen blijft echter de inzameling van oude en vervallen geneesmiddelen gegarandeerd door een voorlopige overeenkomst tussen de OVAM en de sector. De hoeveelheid ingezamelde geneesmiddelen blijft in de buurt van de 330 ton per jaar.

ORGANISCH-BIOLOGISCHE AFVALSTOFFEN

Omzendbrief met regels voor gebruik van houtsnippers

Op 29 juni 2004 verscheen de omzendbrief over 'de kwaliteit van houtsnippers voor gebruik als mulchmateriaal' in het Belgisch Staatsblad. Deze werd door de OVAM voorbereid en stelt dat houtsnippers inderdaad op een legale manier kunnen ingezet worden als mulchmateriaal, als aan de gestelde voorwaarden van kwaliteit wordt voldaan. Meestal worden de snippers aangeboden door gemeenten op containerparken.

Biodegradeerbare en composteerbare verpakkingen?

Bij het lanceren van composteerbare verpakkingen werd en wordt naar de consumenten vaak foutieve informatie doorgespeeld over de selectieve inzameling ervan. Momenteel mogen deze verpakkingen niet bij de GFT-afvalfractie. De verwerkingsinstallaties zijn technisch niet aangepast aan deze stroom en er bestaat een risico op bijkomende verontreinigingen door onzorgvuldige scheiding bij de particulier. Naar aanleiding hiervan zijn we met de verschillende betrokken partijen rond de tafel gaan zitten. Belangrijke aandachtspunten zijn: problemen bij verwerken en inzameling, juiste informatie, uniformiteit van logo's, bijdrage aan FOST Plus....

Dode gezelschapsdieren op containerparken

Meer en meer aanvaarden gemeenten dode gezelschapsdieren op containerparken. Vooral in verstedelijkte gebieden biedt dit een concrete oplossing voor krennen van huisdieren. De gemeenten moeten uiteraard wel voldoen aan de wettelijke bepalingen. Daarom hebben we de gemeenten in kwestie aangeschreven. Indien nodig werden de containerparken vergund en erkend.

Aanpak dierlijk afval van Islamitisch Offerfeest

Bij het Islamitisch offerfeest komt er jaarlijks een hoeveelheid dierlijk afval vrij. Hoewel de versnippering van de bevoegdheden in België zorgt voor een ingewikkelde situatie, plaatste de OVAM tijdig een overzichtelijke tekst op haar website. De VVSG werd op de hoogte gebracht van de te volgen aanpak. Het afval wordt zo op een gereguleerde manier afgevoerd naar een erkend verwerkingsbedrijf, illegale verwijdering wordt voorkomen.

AMBTSHALVE VERWIJDERING VAN ASBESTDRAAILINGEN IN KAPELLE-OP-DEN-BOS

In de regio Kapelle-op-den-Bos en Willebroek is de problematiek van de asbestcementdraailingen gekend. Productieafval van asbestverwerkende bedrijven werd in de periode 1950-1970 geregeld gebruikt voor een ophoging van terreinen. Rond de jaren 1960 ontstond het besef van de gevaren van asbestvezels en de gevolgen er van op de volksgezondheid. Pas tegen het einde van de jaren zestig waren de risico's van vrije asbestvezels ook bij het bredere publiek bekend en algemeen aanvaard. Om deze problematiek op een efficiënte manier aan te pakken, hebben we in samenwerking met de gemeenten Kapelle-op-den-Bos en Willebroek en Eternit nv een project opgestart om de verontreiniging met asbestcementdraailingen in deze en aanpalende gemeente Londerzeel aan te pakken. In samenwerking met een communicatiebureau werd een inventarisatie opgestart. Aan de bewoners werd gevraagd zich aan te melden bij de gemeente indien hun perceel is opgehoogd met asbestcementdraailingen. Deze fase liep van 21 april tot 15 juni 2004. In totaal hebben we 964 meldingen ontvangen.

Voor het uitvoeren van de bodemonderzoeken en het begeleiden van de saneringswerken hebben we een erkende bodemsaneringsdeskundige aangesteld. De bodemonderzoeken op de aangemelde percelen gingen eind 2004 van start. Na de onderzoeksfase zal de OVAM het risico dat uitgaat van deze ophogingen systematisch wegnemen. De OVAM draagt de kosten voor ambtshalve onderzoek en sanering. De effectieve saneringswerken zijn gepland voor eind 2005.

OVERHEDEN

© Edgard Goedeleven

© Danni Eiskens

Zowel op internationaal, nationaal, gewestelijk als lokaal niveau is er samenwerking tussen de verschillende overheden die een rol hebben in de bodem- en de afvalproblematiek. De overheden op deze verschillende niveaus zijn dan ook een belangrijke partner voor de OVAM.

Naar de bovenliggende beleidsniveaus (internationaal en nationaal) gaat het vooral om overleg, dialoog en afstemming van beleid en onderzoek. Naar de lokale bestuursniveaus is de rol van de OVAM dubbel. Enerzijds treden we ondersteunend en sturend op. Zo biedt de OVAM de lokale besturen verschillende subsidiemogelijkheden aan. Anderzijds is er een actieve samenwerking tussen de OVAM en de lokale overheden, bijvoorbeeld op het vlak van handhaving en controle.

De bodemverontreiniging aanpakken

Schadegevallen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst... p. 60

In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar Duurzame Ontwikkeling' kunnen de gemeenten een overeenkomst afsluiten met een erkende bodemsaneringsdeskundige om een oriënterend bodemonderzoek te laten uitvoeren bij een schadegeval. In 2004 konden gemeenten nog steeds intekenen op deze samenwerkingsovereenkomst.

Sanering La Floridienne voltooid... p. 60

Eind oktober 2004 eindigden de saneringswerken op de historisch zwaar verontreinigde site La Floridienne in Gent. De stad Gent en de OVAM werkten hiervoor nauw samen. De grondwatersanering loopt nog voort in 2005.

De OVAM ondersteunt het bodemsaneringsbeleid... p. 61

De OVAM geeft voeding aan het bodemsaneringsbeleid via technisch-wetenschappelijk onderzoek. Verder hebben we in 2004 wijzigingen aan het Bodemsaneringsdecreet voorbereid. Ook verlenen we de erkenningen voor de bodemsaneringsdeskundigen.

Internationale samenwerking hoog op de agenda... p. 62

Sinds enkele jaren werken we nauw samen met Nederland voor de aanpak van de grootschalige verontreiniging met zware metalen in de Kempen. Eind 2004 ging het Interreg-project BeNeKempen van start. Verder spelen we een actieve rol bij het formuleren van een Europese bodemstrategie. Via ons voorzitterschap van de Werkgroep Verontreinigde gronden stellen we onze expertise en ervaring met bodembeleid ter beschikking.

SCHADEGEVALLEN IN HET KADER VAN DE SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

Om een schadegeval te melden kan de gemeente een aangepast formulier 'Vaststelling schadegevallen en bodemverontreiniging' gebruiken. Indien de informatie op dit meldingsformulier niet volstaat, kan de OVAM een deskundige ter plaatse sturen voor een verkennend bodemonderzoek. Wanneer de bron van de bodemverontreiniging niet éénduidig kan worden vastgesteld, kan de OVAM ook de opdracht geven een bronbepaling uit te voeren.

In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar Duurzame Ontwikkeling' kunnen de gemeenten een overeenkomst afsluiten met een erkende bodemsaneringsdeskundige om een oriënterend bodemonderzoek te laten uitvoeren bij een schadegeval. Dit kan door een bijkomende bepaling in de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen. Via de samenwerkingsovereenkomst kunnen de gemeenten de kosten voor het plaatsbezoek van de deskundige terugvorderen van de OVAM.

In 2004 konden gemeenten nog steeds intekenen op deze samenwerkingsovereenkomst.

Snelle interventie in Moerbeke

De milieuambtenaar van de gemeente Moerbeke bracht op 11 februari 2004 de OVAM op de hoogte van een bodemverontreiniging met stookolie in de Damstraat. Omdat er behoorlijk wat stookolie in de Moervaart terecht kwam, gaven we dezelfde dag nog aan een erkende bodemsaneringsdeskundige de opdracht een verkennend onderzoek uit te voeren. Op basis van dit rapport hebben we veiligheidsmaatregelen getroffen. De voornaamste bezorgdheid was het onmiddellijke en acute gevaar van instroom van stookolie in de vaart zo snel mogelijk wegnemen. Op 12 februari 2004 hebben we een 'besluit veiligheidsmaatregelen' opgesteld. Op 13 februari 2004 werden de nodige veiligheidsmaatregelen uitgevoerd. Verschillende sleuven ter hoogte van de instroomlocatie werden uitgegraven, de uitgegraven grond werd tijdelijk opgeslagen, het pure product van de verontreiniging afgeschraapt en het verontreinigde zwerfvuil uit de vaart verwijderd. Daarbij hebben we de saneringsplichtige gewezen op zijn verplichtingen in het kader van het Bodemsaneringsdecreet.

SANERINGSWERKEN LA FLORIDIENNE VOLTOOID

Eind oktober 2004 eindigden de saneringswerken op de historisch zwaar verontreinigde site La Floridienne in Gent. De stad Gent en de OVAM werkten hiervoor nauw samen, hierbij ondersteund door het Vlaamse Gewest. Op 10 december 2002 sloten zij een overeenkomst af voor de prefinanciering van de saneringswerken voor een maximum bedrag van 8 251 827 euro, dit is 60 % van het geraamde bedrag van de werken.

De terreinen van La Floridienne bevinden zich ter hoogte van de aansluiting van het Kluizendok met het Kanaal van Gent naar Terneuzen. Sinds 1975 is de stad Gent eigenaar van deze site die zwaar verontreinigd is met arseen, cyanide en nog andere stoffen. De sanering is van strategisch belang voor de voltooiing van het Kluizendok. De verontreiniging is afkomstig van het bedrijf La Floridienne dat van 1931 tot 1960 op deze gronden was gevestigd en er jarenlang metaalzouten produceerde.

De sanering bestond uit een isolatie, waarbij alle verontreinigde materialen en bodems buiten de isolerende wand naar binnen werden gebracht en de afvalstoffen geïmmobiliseerd werden. Ook de verontreiniging van het grondwater moest worden aangepakt. De immobilisatie- en isolatiewerken startten op 4 november 2003 en werden voltooid eind oktober 2004.

Zowel de omvang als de graad van verontreiniging bleek soms vele malen groter te zijn dan aanvankelijk aange-

© OVAM

nomen. Zo werd een zone met arseenconcentraties van 45 mg/l in het grondwater aangetroffen, terwijl slechts 0,1 mg toegelaten is. Ook de cyanideconcentraties in het grondwater bleken tien tot twintig keer hoger dan eerder vastgesteld. De komende maanden zal het verontreinigde water nog verder opgepompt en gereinigd worden.

DE OVAM ONDERSTEUNT HET BODEMSANERINGSBELEID

Wijzigingen Bodemsaneringsdecreet in de pipeline

In het kader van het Strategisch Project Bodemsanering wordt gewerkt aan een aanpassing van het Bodemsaneringsdecreet. In 2004 hebben we de besprekingen hierover voortgezet. De parlementaire bespreking van het decreet is gepland voor 2005. De belangrijkste aanpassingen gaan over een vereenvoudiging van de procedures en over een billijker verdeling van de saneringslast. Om uitvoering te geven aan de gewijzigde bepalingen van het Bodemsaneringsdecreet, plannen we ook een aanpassing van het Vlarebo.

Normen onder de loep

We geven ook technisch-wetenschappelijke ondersteuning aan het beleid. Enerzijds gaat het om normering en risico-evaluatie, anderzijds worden de Best Beschikbare Technieken voor bodemsanering geëvalueerd. Voor het opstellen van wetenschappelijk onderbouwde bodemsaneringsnormen doen we een beroep op Vito die voor sommige aspecten samenwerkt met universitaire onderzoeksgroepen.

Up-to-date data werden verzameld en opgesteld om risico-evaluaties uit te voeren. Verschillende procedures werden uitgewerkt om het verspreidingsrisico bodemverontreiniging in te schatten. Een vereenvoudigde uitloogprocedure werd voorgesteld om het gebruik van bodem als bouwstof in het kader van grondverzet te valideren. Het uittesten van deze procedure is gepland voor 2005.

Voor een aantal parameters (PCB's, dioxines, fenolen) werd nagegaan of een screening de analysekosten kan verlagen.

Ook hebben we een methode laten ontwikkelen om olie te karakteriseren. Olie is immers een groepsterm voor koolwaterstoffen met lange zowel als korte koolstofketens. De lengte van de keten bepaalt in belangrijke mate de geschikte saneringstechniek.

Binnen Vlaanderen stonden in 2004 ook de eenvormige milieukwaliteitsnormen voor de compartimenten bodem, water en lucht op de gespreksagenda. Om de bodemsaneringsnormen tussen de drie gewesten op elkaar af te stemmen, hebben we de besprekingen met het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voortgezet.

Erkenning van de bodemsaneringsdeskundigen

Het Bodemsaneringsdecreet bepaalt dat bodemonderzoeken, bodemsaneringsprojecten en ook de opvolging van de bodemsaneringswerken moeten gebeuren door of onder toezicht van een erkende bodemsaneringsdeskundige. Een erkenning als bodemsaneringsdeskundige wordt verleend voor maximaal vijf jaar.

Eind 2004 waren er in totaal 91 erkende bodemsaneringsdeskundigen, 21 van type 1 en 70 van type 2. In de loop van het jaar 2004 werden elf nieuwe erkenningen verleend en negen bestaande erkenningen vernieuwd. Zes bestaande erkenningen werden opgeheven en zeven erkende bodemsaneringsdeskundigen voor een periode van één maand geschorst.

INTERNATIONALE SAMENWERKING HOOG OP DE AGENDA

Grensoverschrijdende aanpak voor zware metalen in de Kempen

De samenwerking met Nederland op vlak van bodemsanering, die al enkele jaren loopt, hebben we ook in 2004 voortgezet. Nederland en Vlaanderen kennen immers een aantal vergelijkbare problemen. Zo werd vóór 1970 stof met zware metalen afkomstig van de voormalige non-ferro industrie verspreid over de Nederlandse en Vlaamse kempen. Hierdoor bevat de bodem in de (Nederlandse en Vlaamse) Kempen hogere concentraties aan zink en cadmium dan in andere delen van het land. Het gebruik van zinkassen (residu's van de verwerking van zinkertsen) voor de aanleg van wegen heeft nog bijgedragen tot de verspreiding van de verontreiniging. De afgelopen twintig jaar werd er al een aantal keer gewezen op de mogelijke risico's die deze verontreiniging met zich meebrengt bij de bevolking. Het gebied is veel te groot voor sanering, alternatieve oplossingen zijn er momenteel echter onvoldoende. Vandaar dat op 1 november 2004 het project BeNekempen is gestart. Gedurende dit drie jaar durende Interreg-project zullen beheers- en saneringsscenario's worden uitgewerkt voor verschillende facetten van deze grootschalige verontreiniging met zware metalen. In dit project werkt de OVAM samen met het projectbureau Actief Bodembeheer De Kempen (ABdK) van Nederland.

Vlaanderen werkt mee aan Europese bodemstrategie

Ook op Europees vlak zijn we zeer actief rond bodemverontreiniging. Dit blijkt onder meer uit onze actieve bijdrage aan de werkzaamheden voor een Europese 'Soil Strategy'.

In 2002 gaf het Europese Parlement namelijk de opdracht aan de Europese Commissie om een strategie uit te werken voor een Europees bodembeleid. Hierbij werd in eerste instantie de nadruk gelegd op erosie, verlies aan organisch materiaal en bodemverontreiniging. Ook de OVAM werd uitgenodigd om deel te nemen aan de werkgroepen. Binnen de Werkgroep Bodemverontreiniging werden subwerkgroepen opgericht rond preventie, diffuse bodemverontreiniging en beheer van verontreinigde gronden.

Aan ons werd gevraagd het voorzitterschap op te nemen van de Werkgroep Verontreinigde gronden. De OVAM heeft, samen met andere administraties die ervaring hebben met bodemverontreiniging, de pragmatische aanpak uitgewerkt binnen het Common Forum (die wonderwel overeenkomt met het Vlaamse beleid) verdedigd binnen deze werkgroep. Deze aanpak is opgenomen in het eindrapport. De vooruitzichten zijn dat de nieuwe Commissie de draad terug oppakt in 2005 om verdere stappen te zetten.

In 2004 organiseerde de Europese Commissie ook diverse technische werksessies om een richtlijn rond grondwater te realiseren. Naast een actieve deelname aan deze werksessies, investeerden we ook behoorlijk wat tijd in sessies met de collega's van AMINAL afdeling Water om de vertaling van de Kaderrichtlijn Water op punt te krijgen voor de aspecten rond verontreinigd grondwater.

Een derde belangrijk aandachtspunt op het Europese niveau, was het goedkeuren van de richtlijn rond milieuaansprakelijkheid. Deze richtlijn behandelt heel specifiek ook 'bodemschade' en heeft dus een belangrijke impact naar zowel aansprakelijkheid als herstelplicht voor bodemverontreiniging.

Ook in het Common Forum on Contaminated Land, een netwerk van administraties uit de diverse Europese lidstaten rond bodemverontreiniging en -sanering zijn we nog steeds actief. Vorig jaar besteedden we hierbij veel aandacht aan de ontwerpteksten van de Europese Commissie rond een komende Grondwaterrichtlijn en rond de uitwerking van de strategie rond bodem.

Vorig jaar namen we ook deel aan het projectvoorstel 'Eurodemo' dat werd goedgekeurd door de Commissie. Opzet van dit project is demolocaties uit te wisselen tussen een aantal Europese landen en instellingen.

© Danni Eiskens

De afvalberg doen slinken

Kosten van het gemeentelijke inzamelcircuit berekend...p. 64

In 2004 kwam, onder impuls van Interafval en begeleiding van de OVAM, een ontwerp van geautomatiseerd model tot stand dat de kostprijs van het gemiddelde containerpark berekent. Het doel is een basis te leggen voor de vergoeding voor het gebruik van de gemeentelijke inzamelkanalen voor afvalstoffen die onder de aanvaardingsplicht vallen.

7,7 miljoen euro subsidies voor lokaal afvalbeheer... p. 64

In 2004 verleende de OVAM meer dan 1 miljoen euro aan subsidies voor gemeentelijke preventie-initiatieven en 6,7 miljoen voor initiatieven op het vlak van selectieve inzameling en recyclage. Door het nieuwe subsidiebesluit komen nieuwe investeringen in aanmerking en kunnen ook de provincies subsidies krijgen voor ondersteunende maatregelen.

Nieuwe samenwerkingsovereenkomst met lokale besturen voorbereid...p. 64

In 2004 werd de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar Duurzame Ontwikkeling 2002-2004' afgerond. 166 gemeenten slaagden voor niveau 1, 41 lokale besturen waren bijkomend voor Cluster 2 geslaagd. In de loop van het jaar hebben we ook de Cluster Vaste stoffen voor de nieuwe samenwerkingsovereenkomst op papier gezet.

Preventie: eerste prioriteit... p. 65

Om gemeenten te ondersteunen in hun afvalpreventieaanpak, zorgden we voor een databank met voorbeeldprojecten, stelden een draaiboek afvalarm winkelen samen en organiseerden een workshop over Klein Gevaarlijk Afval.

Organisch-biologische afvalstoffen...p. 66

We overlegden over de Europese verordening inzake niet voor menselijke consumptie geschikte dierlijke bijproducten. De dialoog vond plaats op Europees niveau, maar ook binnen België was er intensief overleg, toegespitst op de verdeling van de bevoegdheden. Een analysedocument voor dierlijk afval is in de maak. Andere thema's voor de organisch-biologische afvalstoffen voor 2004 waren de aanpassing van het nieuwe Vlarea, het spanningsveld tussen recyclage en energie en de Vlarem-aanpassing rond kleinschalige compostering.

Afval in het planningsproces... p. 67

In 2004 werd voor het eerst gerapporteerd over de voortgang van het Uitvoeringsplan Slib. Voor de aanpak op het vlak van bagger- en ruimingsspecie ligt een ontwerp uitvoeringsplan ter goedkeuring bij de Vlaamse regering.

De OVAM in het internationale afvalverhaal...p. 68

In 2004 hebben we actief meegewerkt aan de Europese strategie voor het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. De afgelopen jaren begeleidde de OVAM ook twee afvalprojecten in Zuid-Afrika, die in 2004 werden afgerond.

KOSTEN VAN HET GEMEENTELIJKE INZAMELCIRCUIT BEREKEND

Over de aanrekening van kosten voor het gebruik van de inzamelfaciliteiten van lokale besturen voor de afvalstoffen die onder de aanvaardingsplicht vallen, zijn al een tijd discussies aan de gang. De OVAM werkt aan richtsnoeren die een oplossingsrichting moeten aangeven. In 2004 kwam, onder impuls van Interafval en onder begeleiding van de OVAM, een ontwerp van geautomatiseerd model tot stand dat de kostprijs van het gemiddelde containerpark berekent. Het model wordt begin 2005 bijgeschaafd op basis van de opmerkingen van de industriële sectoren. Dan zal het model de basis vormen voor de vergoeding voor het gebruik van de gemeentelijke inzamelkanalen.

Ook aan het ophalen van afval zijn kosten verbonden. Om deze kosten te schatten, zullen we uitgaande van de globale evaluatie van het project in 2005 initiatieven nemen.

7,7 MILJOEN EURO SUBSIDIES VOOR LOKAAL AFVALBEHEER

Begin 2004 werd het subsidiebesluit voor investeringen in het beheer van huishoudelijke afvalstoffen definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering. Ook het hieraan gekoppelde ministerieel besluit kreeg goedkeuring. Het subsidiebesluit omvat nieuwe items zoals drankautomaten voor herbruikbare drankverpakkingen en investeringen in het kader van preventieprojecten. Vanaf 2004 kunnen ook de provincies subsidies krijgen voor initiatieven die ze nemen ter ondersteuning van het huishoudelijke afvalbeleid van de gemeenten.

In totaal kon de OVAM in 2004 voor 1 004 500 euro aan subsidies verlenen voor preventie-initiatieven en 6 700 000 euro voor initiatieven op het vlak van selectieve inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.

Voor preventie werden 83 050 herbruikbare bekens gesubsidieerd, zeven afwasmachines voor evenementen, 22 000 herbruikbare drinkbussen, 49 200 brooddozen en 857 drinkwaterfonteinen voor scholen, 23 000 herbruikbare winkeltassen, 2 100 herbruikbare luiers, acht demoplatsen voor thuiscomposteren, 13 417 compostvaten, 8 850 compostbakken en vier mobiele tentoonstellingen.

Voor selectieve inzameling en verwerking gingen er subsidies naar zestien selectieve verzamelcontainers voor evenementen, vier ondergrondse inzamelcontainers bij appartementsgebouwen, drie containerparken zonder diftarsysteem en 33 containerparken met diftarsysteem. Tenslotte werd in de intergemeentelijke verenigingen Ivarem en Ivia de invoering van diftarsystemen voor de huis-aan-huisophaling van huisvuil en GFT-afval gesubsidieerd.

NIEUWE SAMENWERKINGSOVEREENKOMST MET LOKALE BESTUREN VOORBEREID

Eind januari werd de evaluatie van de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar Duurzame Ontwikkeling 2002-2004' afgerond. Op basis van de nieuwe beleidsprioriteiten hebben we tegen midden 2004 een aangepaste tekst voor de Cluster Vaste stoffen uitgewerkt. De koppeling van milieuvriendelijk productgebruik aan afvalpreventie, hergebruik, selectieve inzameling en beperken van het restafval werd behouden. Op het vlak van productgebruik gaan we een stap verder, voor afvalbeheer blijven de resultaten en doelstellingen van de eerste samenwerkingsovereenkomst en van het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 centraal staan. Consolidatie en kwalitatieve verbetering van de bereikte resultaten is het motto. Nieuw is dat de besturen moeten werken rond afvalarme evenementen. Zowel voor de lokale besturen als voor de controlerende ambtenaren zijn er administratieve vereenvoudigingen doorgevoerd. Budgettair gezien werd een status quo bereikt. Het was AMINAL die de goedkeuringsprocedure van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst heeft gecoördineerd. Op 1 januari 2005 wordt de nieuwe samenwerkingsovereenkomst van toepassing.

Ondertussen hebben we in 2004 de uitvoering van de Cluster Vaste stoffen en de Cluster Hinder van in 2003 en de planning voor 2004 beoordeeld. Van de 229 gemeenten waren er 166 die slaagden voor niveau 1 van de Cluster Vaste stoffen. Voor niveau 2, waarbij meer inspanningen van de gemeenten gevraagd werden, waren er bijkomend 41 gemeenten geslaagd. Voor de planning voor het jaar 2004 slaagden de meeste van de 239 gemeenten. De Cluster Hinder blijft slechts matig belangstelling wekken bij de gemeenten. Er worden nauwelijks vergoedingen voor het opruimen van gevaarlijke afvalstoffen uitbetaald.

Milieuvergunningen en milieubeleidsplannen in cijfers

In 2004 hebben we 37 milieuvergunningen over containerparken geadviseerd en tien beroepsdossiers.

Door een wijziging van het decreet algemene bepalingen van het milieubeleid moeten de gemeenten een milieubeleidsplan opstellen. In 2004 werden 46 gemeentelijke milieubeleidsplannen ingediend. Algemeen was de kwaliteit van het gedeelte afvalstoffen en bodembeleid goed tot zeer goed.

PREVENTIE: EERSTE PRIORITEIT

Projectendatabank operationeel

In maart 2004 lanceerde de OVAM de nieuwe projectendatabank rond preventie. De databank heeft tot doel informatie en ervaringen over afvalprojecten tussen organisaties uit te wisselen. De databank geeft per projectfiche een uitvoerige projectomschrijving, bijkomende achtergrondinformatie in de vorm van downloads, directe toegang tot 'preselecties' uit de databank via de themapagina's,... Het is een bron van inspiratie voor al wie een actie, campagne of project wil opstarten rond een afvalthema. De projectendatabank is te raadplegen op www.ovam.be.

Naar jaarlijkse gewoonte stelde Stip een Milieukalender op met een overzicht van de geplande activiteiten rond afvalpreventie in Vlaanderen.

Draaiboek afvalarm winkelen

Veel Vlaamse gemeenten ondernamen de afgelopen jaren allerlei acties om hun inwoners aan te zetten tot afvalarm winkelen. De OVAM wil deze initiatieven van lokale besturen actief ondersteunen, onder meer via het subsidiebesluit. In 2004 hebben we een draaiboek ontwikkeld voor lokale besturen die een campagne over afvalarm winkelen willen opstarten. Het draaiboek is een praktische leidraad op Cd-rom en kan gratis besteld worden bij de OVAM. Doelstelling van dit project is lokale besturen te motiveren om afvalarm winkelen ook in hun gemeente te promoten. Het draaiboek omvat thema- en methodefiches, stappenplannen, concrete voorbeelden en contactgegevens.

Workshop KGA

Jaarlijks wordt er ongeveer 15 000 ton Klein Gevaarlijk Afval (KGA) ingezameld. Waar de meeste inspanningen tot nu toe gericht waren op selectieve inzameling, hebben we in 2004 ook de preventiemogelijkheden onderzocht. Dit gebeurde aan de hand van een workshop, waarbij diverse opties aan bod kwamen om burgers te overtuigen KGA te voorkomen.

De workshop focuste ook op herbruikbare batterijen. Deze actie kaderde in het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 die stelt dat de consument moet aangemoedigd worden om herlaadbare batterijen te gebruiken.

Vergelijkende afvalfactuur uitgetest

In de gemeenten Tongeren en Mol hebben we in 2004 drie communicatie-instrumenten uitgetest: een folder, de zelftest en de vergelijkende factuur. Door middel van gesprekken in focusgroepen werd gepeild naar de kennis

en het gedrag van de bevolking op het vlak van afval, afvalpreventie en de kostprijs van afval. De gemeente Mol en lok realiseerden in dit kader een nieuw communicatie-instrument: de vergelijkende factuur. De bewoners kregen, naast de gewone factuur voor het restafval, ook een grafiek met daarin de cijfers van het vorige jaar. De mensen kregen zo zicht op de evolutie van hun afval. De factuur gaf ook aan wat een vergelijkbaar gezin aan afval produceert. Ook preventiemogelijkheden werden meegegeven. Een workshop sluit begin 2005 het project af.

ORGANISCH-BIOLOGISCHE AFVALSTOFFEN

Secundaire grondstoffen in het nieuwe Vlarea

Het nieuwe Vlarea, van kracht sinds 1 juni 2004, voert wijzigingen in op het vlak van overbrenging van afvalstoffen. Ook hoofdstuk 4 (aanwending van afvalstoffen als secundaire grondstoffen) werd gewijzigd. Voor gebruik als secundaire grondstof in of als diervoeder en in of als meststof of bodemverbeterend middel werd een overzicht op de website van de OVAM geplaatst.

Recyclage versus energie

Organisch-biologisch afval komt in aanmerking voor de productie van compost en digestaat. Het bezit immers goede kwaliteiten op het vlak van bodemverbetering, nutriënten... Daarnaast is het ook een gegeerde grondstof voor de productie van energie. Deze dubbele toepassing leidt tot spanningsvelden en wijzigingen in de markt. We willen aandacht besteden aan de gelijke middelen waarmee beide toepassingen moeten strijden en de doelstellingen op de verschillende niveaus. In 2005 zullen we ons verder verdiepen in dit thema.

Kleinschalige compostering

Ter voorbereiding van een Vlarem-wijziging over kleinschalige compostering werd een nota voorbereid. Vanaf het moment dat er ook dierlijke bijproducten worden verwerkt, zal de voorgestelde versoepeling niet meer gelden, aangezien dan moet voldaan worden aan de Europese verordening over dierlijke bijproducten.

Juni Compostmaand

Eind mei hebben we in samenwerking met VLACO een mediacampagne opgestart (tijdschriften, radio) om 'Juni Compostmaand', de opvolger van het Weekend van de Compostmeester, bekend te maken. De aandacht ging dit jaar in het bijzonder naar compostgebruik. Gemeenten en intergemeentelijke verenigingen konden rekenen op ondersteunend communicatiemateriaal zoals informatiebrochures en folders, vlaggen en wegwijzers. We brachten ook de brochure 'Wat pikt de kip? Alles wat je moet weten over het houden van kippen' uit. Deze nieuwe brochure werd in een oplage van bijna 30 000 exemplaren verspreid.

Cruciaal overleg over Europese Verordening Dierlijke bijproducten

De Europese verordening (EG) Nr. 1774/2002 inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten is van toepassing sinds 1 mei 2003. Deze verordening is nog voortdurend in beweging, zo zijn er overgangsmatregelen en wijzigingen bijgekomen. De overheden proberen deze zo goed mogelijk op te volgen. Veel vragen blijven echter onbeantwoord: een goede communicatie met de Europese Commissie is dan ook van groot belang.

Over de implementatie van de Europese wetgeving is er ook overleg tussen de verschillende overheden (federaal en gewestelijk). Er moeten immers afspraken gemaakt worden op het vlak van bevoegdheden. Deze moeten waterdicht in elkaar overgaan zodat geen vacuüm wordt gecreëerd. Het resultaat van dit overleg zal een document zijn dat goedgekeurd wordt door de regering. De betrokken overheden zijn het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, het Office Wallon des Déchets, het Brussels Instituut voor Milieubeheer, AMINAL Milieu-inspectie, de Mestbank (VLM) en de OVAM.

We proberen ook steeds meer overleg te organiseren en samen te werken voor controle en toezicht op bedrijven waar verschillende administraties bevoegdheden hebben.

Diervoeders afvalstof of grondstof?

In het kader van de wijzigingen aan het Afvalstoffendecreet naar aanleiding van de discussie afvalstof-grondstof op Europees niveau, zijn we nagegaan wat het statuut is van bepaalde nevenstromen uit de voedingsindustrie die worden ingezet als diervoeding. De conclusie luidt dat stoffen die rechtstreeks inzetbaar zijn als diervoeder (en dus voldoen aan de federale voorwaarden inzake diervoeding) grondstoffen zijn. Stroom die slechts inzetbaar zijn nadat ze een verwerking of behandeling hebben ondergaan, blijven afvalstoffen tot op het moment dat ze voldoen aan de federale voorwaarden en tot ze worden ingezet als grondstof in diervoeder.

De kostenstructuur van de sector dierlijk afval onder de loep

Naar aanleiding van een verzoekschrift, ingediend bij het Vlaams Parlement, heeft de Vlaamse minister van Leefmilieu de OVAM opgedragen een vergelijkende studie uit te schrijven naar de kosten, de opbrengsten en de prijzen binnen de sector van de ophaling, de verwerking en de afzet van dierlijke afvalstoffen. De directe reden van het verzoekschrift is het onderscheid tussen de financiering van de ophaling en verwerking van krenten van landbouwdieren en gezelschapsdieren. Voor landbouwdieren is er immers een tussenkomst voorzien door de Vlaamse overheid, voor gezelschapsdieren is dit niet het geval. In praktijk worden deze vergoedingen uitbetaald aan één verwerkingsbedrijf, aangezien er op dit moment slechts één bedrijf vergund en erkend is voor deze activiteit. De indiener van het beroepschrift vecht deze situatie aan en uit vermoedens van kruisfinanciering van ophaling van gezelschapsdieren met vergoedingen voor landbouwhuisdieren. Met de resultaten van dit onderzoek zal worden nagegaan hoe de Vlaamse regelgeving voor financiering van de ophaling en de verwerking van dode landbouwdieren moet bijgeschaafd worden.

AFVAL IN HET PLANNINGSPROCES

Eerste evoluties slibbeleid in kaart

Met 2,3 miljoen ton per jaar is waterzuiveringsslib nog steeds een nijpend milieuprobleem in Vlaanderen. Zowel met het Uitvoeringsplan Organisch-Biologisch Afval als met het Uitvoeringsplan Slib, kortweg Slibplan, heeft de Vlaamse overheid een plan van aanpak uitgewerkt dat moet leiden tot het beheersen van de problematiek van organisch-biologisch slib. Het Slibplan werd in december 2002 goedgekeurd. Eind 2004 had de OVAM een voortgangsrapport klaar dat een tussentijdse balans opmaakt.

Het Slibplan gaat enerzijds over een aantal slibstromen uit de openbare sector, afkomstig van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), riolen en rioolkolken en drinkwaterproductie. Deze slibs maken samen ongeveer de helft uit van de slibstroom. Anderzijds neemt het Slibplan er ook industrieel slib bij, namelijk het waterzuiveringsslib van de voedingssector en de textielveredeling evenals het ontinkings-slib van de papierindustrie.

Het voortgangsrapport evalueert de doelstellingen en acties van het Slibplan. Hoeveel slib produceren de sectoren in vergelijking met twee jaar geleden, in welke mate is dit slib verontreinigd en hoe zijn de pistes voor afzet geëvolueerd? Is het nodig bepaalde acties bij te sturen of doelstellingen aan te scherpen? De informatie voor het voortgangsrapport haalden we voornamelijk uit een actuele bevraging van de verschillende sectoren.

Op weg naar een beleid rond bagger- en ruimingsspecie

Net als onze buurlanden Duitsland en Nederland kampt Vlaanderen sinds het einde van de jaren tachtig met een bagger- en ruimingssachterstand. Vooral bij overstromingen haalt deze problematiek het nieuws. De Europese Kaderrichtlijn Water zet de overheden voor een ultimatum: een goede waterkwaliteit halen tegen 2015 kan maar als ook de verontreinigde waterbodems worden aangepakt en gesaneerd.

De OVAM heeft in opdracht van de minister voor Leefmilieu en in overleg met de waterloopbeheerders en betrokken sectoren een ontwerp voor een Uitvoeringsplan Bagger- en ruimingsspecie gemaakt, dat nu ter goedkeuring bij de Vlaamse regering ligt. De rode draad doorheen het ontwerp uitvoeringsplan is de hiërarchie van het afvalstoffenbeheer. Dit betekent dat Vlaanderen de klemtoon wil leggen op het voorkomen van specie in haar waterlopen én op het hergebruik van de specie die al aanwezig is in het water of er toch nog in terecht komt.

Preventieve maatregelen moeten het transport en de accumulatie van sediment in de waterlopen zoveel mogelijk tegengaan. Een strikt erosiebeleid met aangepaste landbouwpraktijken is belangrijk. Ook het (integraal) waterbeleid heeft een cruciale rol te spelen. Het afkoppelen van verharde oppervlakken, het aanleggen van gescheiden rioleringsstelsels en verbeterde overstorten en het verder terugdringen van de lozingen zijn daar voorbeelden van. Wil preventie echt effectief zijn, dan moeten de maatregelen aan de bron wél hand in hand gaan met de uitbouw van extra capaciteit voor verwerking en eindverwerking van de 'historische' bagger-specie. Het is de bedoeling de stortplaatsen te reserveren voor de verontreinigde specie of de verontreinigde fractie na zandafscheiding (die dus niet op korte termijn kan worden hergebruikt).

DE OVAM IN HET INTERNATIONALE AFVALVERHAAL

Thematische strategie duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen

De Europese Commissie is bezig met de uitwerking van een strategie voor een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Doel van deze strategie is te komen tot een samenhangend Europees beleidskader voor een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Dit kader moet als basis dienen voor toekomstige Europese richtlijnen en verordeningen. De Europese strategie doelt op een betere kennis over de levenscyclus en de milieueffecten van hulpbronnen, goede indicatoren voor het monitoren van een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen, een mechanisme voor de evaluatie van beleidsbeslissingen in beleidsdomeinen andere dan leefmilieu en een betere integratie van beleidsbeslissingen in de verschillende domeinen.

De strategie wordt ontwikkeld onder toezicht van de Europese Commissie via een open inspraakprocedure. Belanghebbenden uit publieke en private sectoren en ook de communautaire instellingen (Europese Raad, Europees Parlement) kunnen hun zeg doen.

Wij leveren een actieve bijdrage tot de totstandkoming van de strategie op Europees niveau. Het werkdomein van afvalstoffenbeheer reikt immers verder dan het zo milieuvriendelijk mogelijk verwerken van afvalstoffen. Het gaat ook over het aanpakken van de afval- en emissieproblematiek bij de bron door het bekijken van de ganze levenscyclus van een product, het bevorderen van milieuvriendelijker productie- en consumptiepatronen en het bevorderen van gesloten materiaalkringlopen.

Zuid-Afrika bouwt voort op Vlaamse ervaring

De Vlaamse regering keurde in het kader van het horizontale beleid ontwikkelingssamenwerking op 14 december 2001 een aantal afvalprojecten in Zuid-Afrika goed. Deze projecten gaan door in de halfverstedelijkte, half open gebieden Jozini, Durban en QwaQwa. Deze regio's worden gekenmerkt door een hoge graad aan werkloosheid, analfabetisme en armoede.

In de deelgemeenten van QwaQwa en Jozini werd gedurende het eerste jaar het 'Clean and Green' project uitgevoerd: de afvalophaling, zwerfvuil opruimen, groen aanplanten en de bevolking milieubewust maken. Tijdens het tweede jaar werd een geïntegreerd afvalstoffenbeheerssysteem uitgebouwd rond recyclage en kleinschalig composteren. Het systeem kwam tegemoet aan de lokale omstandigheden, noden en mogelijkheden. Informatiecampagnes werden opgezet via de plaatselijke radio en in de scholen. Op de straten werden vuilnisbakken geplaatst om zwerfvuil te voorkomen. De werknemers kregen een opleiding in het sorteren van afval en kleinschalig composteren.

In Jozini werd een recyclagecentrum uitgebouwd waar de opgehaalde afvalstoffen worden gesorteerd en het organisch-biologisch afval gecomposteerd. Het Jozini Recycling Centre verleent ook onderdak aan arbeiders die artisanale producten uit afval maken, zoals handtassen, matten, onderleggers, hoeden, fruitschalen, enzovoort. De uitdaging is deze producten zo aantrekkelijk mogelijk maken zodat zij hun weg vinden naar het commerciële circuit. Het Jozini Recycling Centre is volledig operationeel en uitgegroeid tot een voorbeeld.

In Peri Urban Durban (KwaZulu Natal) werd een 'Buy Back Centre' uitgevoerd door de 'Keep Durban Beautiful Association' onder de supervisie van het Departement voor Landbouw en Leefmilieu van de Provincie KwaZulu Natal (DAEA). Het principe is dat mensen (vooral vrouwen) een basisinkomen verwerven door afval in te zamelen en het naar het centrum te

© OVAM

brengen. Het centrum vergoedt onmiddellijk de aangeleverde recycleerbare materialen. Om de kwaliteit van deze recycleerbare materialen te garanderen hebben deze mensen een opleiding gekregen. De inzamelaars zijn erkend en herkenbaar voor de burgers.

De projecten zijn uitgevoerd onder de leiding van Independent Development Trust (IDT) en het Departement voor Landbouw en Leefmilieu (DAEA) van de provincie KwaZulu Natal. De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) volgde de werkzaamheden ter plaatse op in permanent overleg met de OVAM. Vóór de start van deze projecten maakten de Zuid-Afrikaanse projectverantwoordelijken op uitnodiging van de OVAM een studiereis naar Vlaanderen. Tijdens dit bezoek hebben we zoveel mogelijk kennis uitgewisseld over ophalen en sorteren van afval en over kleinschalig composteren.

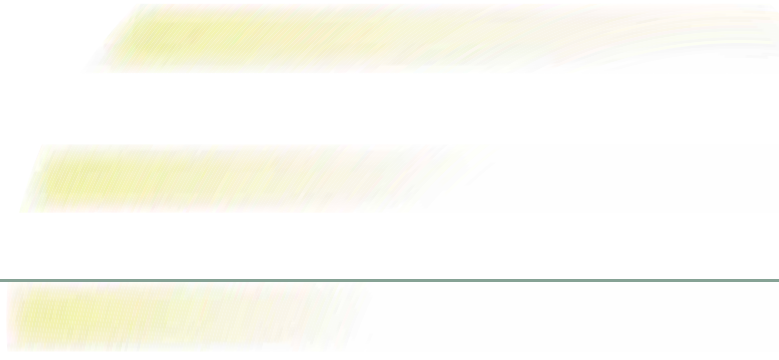
Constant overleg tussen alle betrokkenen tijdens de uitvoering van de projecten heeft de expertise in de loop van het traject doen groeien. De projecten werden gaandeweg door alle betrokkenen gedragen. Het is nooit de bedoeling geweest het Vlaamse afvalstoffenbeleid op te dringen. De OVAM heeft de projecten opgevolgd en bijgestuurd en maakte hierbij gebruik van haar ervaring met een geïntegreerd afvalstoffenbeleid. Steeds werd rekening gehouden met de lokale situatie - minder afval van een andere samenstelling. De oplossingen schuilden vaak in kleine dingen en niet in groots opgezette investeringen.

Overleg met alle betrokkenen, rekening houden met het ritme en kennis van de actoren, de reële noden op het terrein, flexibiliteit, ruimte voor aanpassing en bijsturing verzekerden een duurzame integratie van de projecten in het lokale beleid.

De lokale besturen hebben de projecten overgenomen en geïntegreerd in een ruimer algemeen afvalstoffenbeleid. De nodige financiële provisies zijn aangelegd, wat de duurzaamheid van de projecten garandeert.

© OVAM

© Istock

DE WERKING VAN

© Daniël Eskens

© Daniël Eskens

Ambtshalve saneringen en verwijderingen... p. 73

Als de betrokkenen hun afvalstoffen niet willen of kunnen verwijderen en hun bodem niet willen of kunnen saneren, is de OVAM gemachtigd om ambtshalve op te treden. In 2004 werd voor de ambtshalve werking iets meer dan 32 miljoen euro vastgelegd.

De OVAM investeert in het doelgroepenbeleid...p. 74

Het verlagen van de milieudruk is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid en de doelgroepen die de milieudruk veroorzaken. Sinds 2001 werkt een projectteam doelgroepenbeleid voorstellen uit om de kwaliteit van het beleid en de inzet van de doelgroepen te verbeteren. Dit team bestaat uit één coördinator en een procesbegeleider in zowel de VMM en de VLM als de OVAM.

Interne controller en procesoptimalisator...p. 75

Het is de taak van een overheidsinstantie als de OVAM om zo efficiënt, doelgericht en zuinig mogelijk te werken. Daarom en ook om tegemoet te komen aan de verplichtingen van het kaderdecreet Beter Bestuurlijk Beleid (18 juli 2003) heeft de OVAM de functie 'Interne controle en procesoptimalisatie' in het leven geroepen. De taken en opdrachten van de interne controller worden vastgelegd in een jaarprogramma dat wordt goedgekeurd door de directieraad.

In 2004 focuste de interne controller zich op enkele operationele aspecten (coördineren van de rapportage voor audits, advies procesoptimalisatie inzake EVOA, voorbereiden invoering Document Management, ...). Ook werd de strategie in het kader van de beleidscyclus voorbereid.

Interne ondersteuning... p. 75

De operationele OVAM-afdelingen werden intern ondersteund op het vlak van informatica en systeembeheer, financieel beheer, bedrijfsinterne milieuzorg (logistiek), juridische zaken, personeel, organisatie, opleiding en communicatie.

Verslagen...p. 81

Hier vind je de verslagen van de administratie-generaal, de woordvoerder, de Interne dienst voor Preventie en Bescherming op het werk en het klachtenmanagement.

Ambtshalve verwijderingen en bodemsaneringen

Doorheen dit jaarverslag staan de projecten beschreven die kaderen binnen de ambtshalve werking van de OVAM: de zogenaamde ambtshalve bodemsaneringen en afvalverwijderingen.

Voor wat betreft bodem weerspiegelt het beleid rond de herontwikkeling van brownfields zich duidelijk in de ambtshalve werken. Een aantal van de besproken dossiers zijn immers bodemsaneringen op voormalige bedrijfsterreinen. Door de sanering krijgen deze terreinen een nieuwe bestemming. Ongeveer twee derden van de vastgelegde kredieten werden uitgetrokken voor dergelijke dossiers.

Bij de tientallen dossiers waarbij op illegale wijze afvalstoffen werden achtergelaten, moesten we in 2004 slechts in een beperkt aantal gevallen overgaan tot een ambtshalve verwijdering. De kosten hiervan bedragen afgerond 150 000 euro.

In 2004 werd voor de ambtshalve werking bijna 32 miljoen euro vastgelegd. De middelen zijn afkomstig uit het Bodembeschermingsfonds dat werd opgericht door het Programmadecreet van december 2003. Dit fonds

wordt gespijsd door het MINA-fonds (5,8 miljoen euro), FFEU (12,4 miljoen euro), IFO (15 miljoen euro) en GIMV (16 miljoen euro). De storting van de GIMV-middelen is echter niet doorgegaan. Het beschikbare krediet werd volledig vastgelegd.

De OVAM investeert in het doelgroepenbeleid

Het verlagen van de milieudruk is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid en de doelgroepen die de milieudruk veroorzaken. De Vlaamse milieuoverheid is er zich dan ook van bewust dat overleg en samenwerking met de doelgroep hefbomen zijn om de kwaliteit van het beleid en de inzet van de doelgroep te verbeteren. Sinds 2001 werkt een projectteam doelgroepenbeleid hiertoe voorstellen uit. Dit team bestaat uit één coördinator en een procesbegeleider zowel in de VMM en de VLM als de OVAM. Zij richten zich enerzijds op een betere interne afstemming zodat de doelgroepen eenduidig benaderd worden en zoeken anderzijds naar betere participatiemogelijkheden voor de doelgroep.

De OVAM heeft een lange traditie van doelgroepenoverleg. Concreet begeleiden we twee ontwikkelingen.

In de eerste plaats werkte de OVAM in 2004 actief mee aan het ambtelijke overleg over een gestructureerde aanpak voor de doelgroepen landbouw en industrie. Interne afstemming is immers nodig willen we als overheid deze doelgroepen beter betrekken bij ons beleid. De doelgroep mag geen tegenstrijdige boodschappen krijgen van verschillende milieu-instanties. We zoeken ook afstemming tussen de diverse fora waar doelgroepen aan bod kunnen komen om zo het overleg efficiënter en effectiever te maken. Dit overleg resulteerde in concrete actievoorstellen die vanaf 2005 geleidelijk aan zullen ingevoerd worden.

Naast dit voorbereidende overleg is de OVAM betrokken bij een proefproject met de voedingssector en de staalsector. Dit kreeg vorm via twee overlegstructuren, de zogenaamde VLIMO's - Vlaams Informeel Milieu-Overleg. Hier wordt in de praktijk uitgezocht hoe de doelgroep beter betrokken kan worden en waar maatwerk een meerwaarde kan bieden. Zo werd onder andere de problematiek van de valorisatie van slib besproken op het Vlaams Informeel Milieuoverleg met de voedingssector. Aan dit overleg namen naast de OVAM ook de VLM, het FAVV en de FOD deel. De OVAM bracht in dit kader een brochure 'van afvalstof tot meststof' uit.

Daarnaast nam de OVAM ook deel aan een trefdag rond de doelgroep consumenten als start van de verdere uitbouw van de aanpak voor deze doelgroep.

Interne controller en procesoptimalisator

Op 26 februari 2004 werd een strategisch plan voorgelegd aan de directieraad van de OVAM. Eén van de beschreven elementen was de functie van interne controller en procesoptimalisator. Omdat de budgettaire cyclus door de Vlaamse regering niet gevolgd werd, konden we hieraan geen jaarprogramma koppelen. Een aantal ad hoc opdrachten werd uitgevoerd op verzoek van de administrateur generaal of de directieraad.

STERKTE-ZWAKTE ANALYSE

In het voorjaar van 2004 heeft de OVAM een sterkte-zwakte analyse laten uitvoeren. Alle diensthoofden kregen hierover feed-back. Samen met hen hebben we de verbeterpunten geanalyseerd. Hierbij werd een onderscheid gemaakt tussen punten die in de strategische planning moeten uitgewerkt worden, punten die de diensthoofden autonoom kunnen uitwerken en punten die alleen kunnen verbeterd worden met instemming van het beleid. Ook de medewerkers kregen feed-back over het algemene resultaat van deze analyses.

OPTIMALISATIE VAN DE WERKWIJZE BIJ HET TOEPASSEN VAN DE EVOA

Dertig medewerkers hebben we bevestigd over het toepassen van de Europese Verordeningen voor de Overbrenging van Afvalstoffen. Het rapport met de voorstellen werd aan het afdelingshoofd overgemaakt.

DEELNAME AAN INTERNE EN EXTERNE ACTIVITEITEN

De interne proces controller van de OVAM heeft in 2004 deelgenomen aan tal van interne en externe activiteiten:

- *activiteiten van de interne werkgroep overheidsopdrachten. Deze werkgroep onder voorzitterschap van de juridische dienst ontwikkelde een strategie voor de optimalisatie van het gebruik van marktbevragingen. Ook werd een inventaris opgemaakt van modelbestekken, die nu juridisch bekeken worden.*
- *coördinatie van de werkgroep optimalisatie bezoekersmanagement;*
- *projectgroepen ter voorbereiding van de bijdrage van de OVAM aan de beleidsnota en aan de beheersovereenkomst met de Vlaamse regering;*
- *planning DMS-intranetproject;*
- *workshops van het netwerken kwaliteit en interne audit van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.*

Interne ondersteuning

NIEUW STRATEGISCH PLAN VOOR ICT

Een nieuw strategisch plan voor ICT werd in 2004 boven de doopvont gehouden. Het geeft de grote lijnen aan van de informatietechnologie en haar doelstellingen binnen de organisatie.

We hebben in 2004 de definitiestudie voor het Mistral-programma afgerond. Een duidelijk projectplan werd opgemaakt en het project werd op de rails gezet. Financiële beperkingen zullen leiden tot het spreiden van de planning voor Mistral over de jaren 2005, 2006 en 2007.

Een volledig nieuwe methode om bodemattesten te genereren, te visualiseren en af te drukken werd ontwikkeld en is operationeel. Dit project (Tesla) is een eerste stuk software dat we volgens de nieuwe methodiek en de 'Mistral-architectuur' hebben ontwikkeld.

In 2004 werd op infrastructuurvlak de nadruk gelegd op veiligheid. Ondanks vele virus- en wormalarmen op het internet is de OVAM van incidenten gespaard gebleven. Deze hoge mate van beveiligingscomfort is te danken aan de vervanging van de firewall en de filtersoftware en hardware. Verder werd de backup-strategie herzien en aangepast.

Op het terrein van de telecommunicatie hebben we de contracten voor vaste telefonie en voor de internet uplink herzien en aangepast.

INFORMATICA EN SYSTEEMBEHEER

Analyse afdeling bodemonderzoek en attestering

In 2004 werd verder gewerkt aan de uitvoering van het stappenplan opgesteld in de analyse van de geïnformateerde en niet -geïnformateerde werkprocessen van de afdeling bodemonderzoek en attestering (Mistral). Deze opdracht kadert in een geheel van maatregelen om de werking van de afdeling bodemonderzoek en attestering te verbeteren. De inspanningen concentreren zich op:

- een *standaardisering en uniformisering van de werking, met bijzondere aandacht voor gegevensuitwisseling;*
- een *algemene efficiëntieverbetering die moet leiden tot een vermindering van de administratieve overhead.*

Tal van OVAM-medewerkers hebben een inbreng in dit project. Zij worden aan de hand van vergaderingen, workshops en overlegmomenten aangestuurd.

GIS-toepassing voor dossierhouders

De GIS-dossierhouderstoepassing werd in de loop van dit jaar bijgewerkt zodat deze kan gebruikt worden binnen de recentste versie van Geomedia. Deze bijwerking was noodzakelijk om binnen de toepassing gebruik te kunnen maken van de meer uitgebreide standaard GIS-functionaliteiten en om de overgang mogelijk te maken van PC-gebonden GIS-licenties naar zwevende licenties, beheerd door een centrale server.

Er werd ook onderzocht in welke mate gebruik kan gemaakt worden van een centrale toepassingen-server voor de GIS-toepassing op minder krachtige pc's. In de loop van 2004 werd aangetoond dat de GIS-toepassing geschikt is voor gebruik op een Windows 2003 server. De mogelijkheid van het gebruik van de GIS-toepassing op de eigen werkplek moet de dossierhouder stimuleren GIS-onderzoeksgegevens te gebruiken bij de evaluatie van een dossier. Om de gebruiksdrempel zoveel mogelijk te verlagen houden we driemaandelijks informatiesessies. Ook nieuwe personeelsleden van de betrokken afdelingen krijgen een introductie.

Erkende bodemsaneringsdeskundigen leveren digitale ruimtelijke informatie aan.

Door de verplichte aanlevering van onderzoeksgegevens in het XML-formaat bevat de databank sinds 1 januari 2003 ruimtelijk gepositioneerde staalgegevens van elk onderzoek. De procedures voor de incorporatie van de aangeleverde GIS-data werden verder verfijnd. Sinds maart 2004 leveren de erkende bodemsaneringsdeskundigen de verontreinigingscontouren en de infrastructuurplannen digitaal aan. Voor beide informatielagen werd de procedure voor integratie in de DB2-databank op punt gezet. De procedures voor de integratie van onderzoeksgegevens in de databank werden in de loop van 2004 geïnventariseerd en in een handleiding gebundeld.

We hopen in 2005 voor de voorstelling van kadastrale ruimtelijke informatie gebruik te kunnen maken van het vectorieel referentiebestand van OC-GIS Vlaanderen. De volledige procedure voor de digitalisatie van percelen en kadasterwijzigingen zullen we dan vervangen door een synchronisatie met deze basisdataalaag.

In het kader van inventarisatieprojecten hebben we in 2003 een access-toepassing ontwikkeld die moet toelaten de ruimtelijke positionering van de staalgegevens op een gebruiksvriendelijke manier te verbeteren. Het gebruik van de access-toepassing werd in de loop van 2004 veralgemeend voor de verbetering van de profiel- en analysegegevens van onderzoeken van 2003.

Sinds 2003 stellen we de ruimtelijke informatie beschikbaar op het web. Deze informatie bestaat uit datalagen met de dossiermiddelpunten en wordt maandelijks geactualiseerd. Erkende bodemsaneringsdeskundigen kunnen sinds 2003 in het kader van een toekomstig bodemonderzoek digitale informatie opvragen.

In het kader van de aanvraag van attesten voor delen van openbare domeinen werd door de GIS-cel een procedure ontwikkeld voor de aflevering van bodemattesten met aanduiding van verontreinigingen in kaartbijlage.

TEKENBUREAU

Zoals elk jaar voerde het tekenbureau in 2004 ondersteunende taken uit, zoals het opmeten van terreinen (Carcoke, Sint-Amands, ...). Het bureau zocht ook schetsen en leggers op bij de verschillende provinciale kadasters, verwerkte meetgegevens in Autocad en verzorgde heel wat planafdrukken.

FINANCIËEL BEHEER

De uitgaven in 2003 en 2004 staan samengevat in bijgaande tabel (in duizend euro).

	2003	2004
Lonen en sociale lasten	16.738	17.571
Algemene werkingskosten (huur, kantoorkosten, ...)	5.353	3.616
Specifieke werkingskosten (expertise, analyses,...)	5.985	1.237
Investeringsgoederen	995	665
Studies en onderzoeken	1.929	1.474
Sensibilisering	1.083	744
Werkingskosten saneringen en attesteringen	3.092	3.092
PRESTI	253	249
Werkingsbijdragen inzameling en afzet	996	1.346
Verwijderingen en saneringen	8.981	14.711

De OVAM put haar middelen uit de departementele begroting, het MINA-fonds, het FFEU, de eigen ontvangsten en het BBF. In 2004 werden ondermeer volgende nieuwe verbintenissen aangegaan (vastgelegde bedragen in duizend euro):

- *werkingsbijdragen saneringen en attesteringen: 4 247;*
- *ambtshalve verwijderingen en saneringen: 32 268;*
- *werkingsbijdragen inzameling en afzet: 1 558;*
- *studies en onderzoeken - afval: 457;*
- *studies en onderzoeken - bodem: 509.*

De belangrijkste vastleggingen op het vlak van ambtshalve verwijderingen en saneringen hadden bijvoorbeeld betrekking op:

- *Brugge - Carcoke - fase 1 ambtshalve bodemsanering: 9 miljoen EUR*
- *Diest - Gasfabriek - ambtshalve bodemsanering: 3,5 miljoen EUR*
- *Turnhout - Tuca stort - ambtshalve bodemsanering: 4,5 miljoen EUR*
- *Asse - Linksa - fase 1 ambtshalve bodemsanering: 400.000 EUR*
- *Sint-Amands - Kouterwijk - ambtshalve bodemsanering: 6,5 miljoen EUR*

De post 'werkingsbijdrage inzameling en afzet' slaat ondermeer op de bijdrage aan de vzw VLACO, de bijdrage aan de IVC en de winkelsubsidie aan de kringloopcentra.

Naast deze middelen putte de OVAM in 2004 ook nog rechtstreeks uit de middelen van het MINA-fonds (vastgelegde bedragen in duizend euro):

- *verwijdering krengen: 9 156;*
- *PRESTI 5: 652;*
- *inkomensoverdrachten aan gemeenten, provincies,... ter ondersteuning van preventie en selectieve inzameling: 1 039;*
- *investeringsubsidies aan gemeenten, provincies,... ter ondersteuning van preventie, selectieve inzameling en het bouwen van installaties: 6 722.*

BEDRIJFSINTERNE MILIEUZORG

Bedrijfsinterne milieuzorg is vanaf 2003 verplicht voor alle entiteiten van de Vlaamse overheid en kwam in 2004 in een stroomversnelling. Concreet hebben we volgende initiatieven genomen:

- *In de kantoren is er alleen nog een bak of doos voor papier. Per verdieping zijn er twee afvaleilandjes voor de selectieve inzameling van PMD, GFT en restafval. Op een centraal punt worden glas, KGA en lampen ingezameld.*
- *Alle ingrediënten worden gewogen en geregistreerd zodat de evolutie in de voortgebrachte hoeveelheden afvalstoffen regelmatig kan geëvalueerd worden.*
- *We composteren het GFT.*
- *De externe firma die de planten onderhoudt, is op onze vraag overgeschakeld naar een milieuvriendelijk bestrijdingsmiddel. Ook de schoonmaakfirma gebruikt producten met een lage milieu-impact.*
- *De hiërarchie van het afvalstoffenbeheer is ingebed in de bestekken. Bijkomende milieucriteria kunnen bij de gunningscriteria worden opgenomen. Bij de evaluatie van technieken houden we ook rekening met grondstofaspecten, energiezuinigheid, zuinig werken met water én keuze van water.*
- *Op iedere werf worden afvalstoffen selectief ingezameld en verwerkt.*
- *Bij de leasing van dienstwagens kiezen we voor voertuigen die duurzaam zijn en bijna volledig recycleerbaar. Er is ook een rondvraag gebeurd naar het gebruikte vervoermiddel voor het woon-werkverkeer.*
- *De OVAM-medewerkers nemen hoofdzakelijk de trein voor verplaatsing naar vergaderingen in Brussel.*
- *We hebben de luchtkwaliteit in de vergaderzalen opgemeten.*

We ondersteunen de diverse acties met een affichecampagne en regelmatig wisselende tips op het intranet. Via internemilieuzorg@ovam.be kunnen de medewerkers zelf tips geven om nog meer aan milieuzorg te doen.

PERSONEEL, ORGANISATIE EN OPLEIDING

Sinds 1 april 2004 is de nieuwe arbeidsvoorwaardenregeling van kracht. Uitgangspunt is dat er gezocht wordt naar een evenwicht tussen het belang van de werkgever, die als openbare dienst de verplichting heeft een goede dienstverlening naar de burger toe uit te bouwen, en het belang van de werknemer om te komen tot een zo optimaal mogelijke combinatie van werk en privé-leven.

De personeelsdienst zette haar schouders onder de contractombuiging van 55 contracten van bepaalde duur naar contracten van onbepaalde duur. De meeste contracten van bepaalde duur lopen immers af in 2005. Ook werd hard gewerkt aan het afronden van het ontwerp proces- en personeelsplan voor de OVAM. Dat plan moet er ondermeer toe leiden dat we de goedkeuring krijgen om contractuele betrekkingen om te zetten naar statutaire betrekkingen. In het eerste trimester van 2005 zou er een definitieve uitspraak komen over de totale omzetting van alle gevraagde contracten.

Verder hebben we in 2004 gewerkt aan het vormings- en ontwikkelingsbeleid binnen de OVAM. Speerpunten waren een andere aanpak van het beheer van het vormingsbudget, het ondersteunen van initiatieven rond interne middagsessies over specifieke thema's en een aanbod rond generieke vaardigheden voor nieuwkomers.

De acties van de emancipatieambtenaar richtten zich in hoofdzaak op maatregelen om de combinatie werk en gezin te verbeteren. De emancipatieambtenaar nam in 2004 regelmatig deel aan de Vlaamse Openbare Commissie Emancipatiezaken. Het gelijkemansbeleid van de OVAM verloopt alle enkele jaren geïntegreerd vanuit het personeel- en Human Resources Management.

JURIDISCHE ZAKEN

De juristen van de OVAM zorgen ervoor dat de OVAM juridisch correct en consistent handelt en optreedt. Zij verstrekken intern en extern advies en werken het vooropgestelde beleid juridisch uit.

De juridische dienst van de OVAM werkte mee aan het voorbereiden van wijzigingen aan het Bodemsaneringsdecreet en aan de uitvoeringsbesluiten op het Bodemsaneringsdecreet en het Afvalstoffendecreet - Vlarea en Vlarea. De dienst nam ook actief deel aan de implementatie van het project Beter Bestuurlijk Beleid. Daarnaast hebben we de lopende rechtsdossiers over afvalstoffen en bodemsanering mee opgevolgd.

We hebben ook adviezen verleend over de toepassing van het Bodemsaneringsdecreet, het Afvalstoffendecreet en hun uitvoeringsbesluiten. Deze vragen waren afkomstig van particulieren, notarissen, advocaten, adviesbureaus, gerechtelijke instanties,... Daarnaast waren er ook interne adviezen over de interpretatie van de wetgeving op het vlak van afval, bodem, overheidsopdrachten, openbaarheid van bestuur, verzekeringen, contracten,...

Rond het statuut 'onschuldig bezitter' behandelden we in 2004 188 dossiers.

Vanuit de juridische dienst worden ook initiatieven genomen die inspelen op de deregulering en de administratieve vereenvoudiging. We communiceren en sensibiliseren binnen de eigen organisatie voor de acties van de Kenniswet Wetsmatiging.

Op studiedagen georganiseerd door de OVAM of door derden, lichtte de juridische dienst de afvalstoffen- en bodemsaneringswetgeving toe.

INTERNE COMMUNICATIE

In 2004 maakten we volop werk van de implementatie van de interne communicatie. Er werd een nieuwe, voltijdse medewerker interne communicatie aangeduid. Een strategisch en operationeel plan voor 2004-2005 zet de krachtlijnen uit voor de interne communicatie in de komende jaren. De OVAM-medewerkers moeten efficiënt en goed geïnformeerd zijn, waardoor ze binnen en buiten de organisatie beter functioneren. Het verbeteren van de interne communicatie-infrastructuur met onder meer een volledig vernieuwde intranet is een van de belangrijkste prioriteiten voor het komende jaar.

EXTERNE COMMUNICATIE ROND AFVAL

Voor de sector afval hebben we naar goede gewoonte een aantal sensibiliseringscampagnes en brochures uitgewerkt.

EXTERNE COMMUNICATIE ROND BODEM

De dienst communicatie breidde haar dienstverlening uit voor de sector bodem. In 2003 hebben we een meerjarencommunicatieplan opgemaakt. 2004 kunnen we beschouwen als een kennismakingsjaar waarbij we voor een aantal concrete sanerings- en onderzoeksprojecten communicatieve ondersteuning en advies boden. Voorbeelden zijn Umicore Hoboken, Carcoke in Zeebrugge, de arseenfabriek in Bocholt of het probleem met de asbestdraailingen in Willebroek.

Daarnaast realiseerden we in samenwerking met de sector bodem een gesmaakt optreden op Ifest en zijn we gestart met een elektronische nieuwsbrief naar de erkende bodemsaneringsdeskundigen.

Eind 2004 stond ook de creatie van een DVD over het bodemsaneringsbeleid in Vlaanderen in de startblokken. Met deze DVD willen we op een jonge en frisse manier informeren over het bodemsaneringsbeleid in Vlaanderen, maar ook ons dynamische en vooruitstrevende imago onderstrepen in de rest van Europa.

EVENEMENTEN EN STUDIEDAGEN

Ook in 2004 ondersteunde de OVAM een beperkt aantal evenementen om onze boodschap van afvalpreventie, zwerfvuilvoorkoming en de selectieve inzameling onder de aandacht te brengen. In 2004 hebben we ook richtlijnen opgesteld voor het organiseren van afvalarme evenementen door de gemeenten.

Een achttal studiedagen werd georganiseerd, mee georganiseerd en logistiek of financieel ondersteund: Cent te Bokrijk in samenwerking met Vito, het 25ste seminarie van Prof. Buekens over 'Het beheer van afvalstoffen' aan de VUB, Hoog Calorisch Afval in het Vlaams Parlement, de Stip-studiedag te Brussel, de Trefdag voor Technische Diensten te Heusden-Zolder, het Impel-Tfs seaport project en Eudin in Mechelen, Afval in de kijker in Heusden-Zolder.

Ook werd de voorstelling van het nieuwe Vlarea in de vijf provincies voorbereid en logistiek ondersteund.

Als partner van de stand van de Vlaamse Gemeenschap namen we deel aan een tweetal beurzen, Agribex 2004 en Ifest 2004. Op de B2B beurs te Mechelen hadden we een eigen kleine stand.

BELANGRIJKSTE PUBLICATIES VERSCHENEN IN 2004

Jaarverslag 2003

Aanvaardingsplichten - Referentiedocument voor milieubeleidsvereenkomsten

Bedrijfsafvalstoffen. Cijfers en trends voor productie, verwerking, invoer en uitvoer. Addendum afvalstoffen-productie 2001

Europese afvalstoffenlijst EURAL (handleiding)

Indicators for waste prevention - Development of a methodology for, and testing of OECD-indicators

Monsternamen en bijhorende frequentie van puingranulaten

Ontwerp uitvoeringsplan bagger- en ruimingsspecie - Verslag inspraak- en adviesreacties

Prioritaire bedrijfsafvalstoffen. Methodologie voor het bepalen van het relatieve belang van de impact op het leefmilieu van bedrijfsafvalstoffen in Vlaanderen

Tarieven en capaciteiten voor storten en verbranden (actualisatie tot 2002, evolutie en prognose)

Uitvoeringsplan Hoogcalorisch Afval

Uitvoeringsplan Houtafval 2004-2008

Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (Vlarea)

Voortgangsrapportage Uitvoeringsplan Organisch Biologisch Afval 2002-2003

Voortgangsrapportage gescheiden inzameling van kleine ondernemingen 2002-2003

Leidraad brownfieldmanagement

Handhaving jaarprogramma 2004

Verlagen

VERSLAG VAN DE ADMINISTRATIE-GENERAAL

Binnen de milieuadministratie werd in 2004 samengewerkt rond planning en onderzoek. De OVAM had hierbij een aanzienlijke inbreng in het Gewestelijk Milieuoverleg (GMO) en de Planningsgroep.

Vanuit de staf bij de Administratie-Generaal gebeurt zowel de interne als externe coördinatie van planning en onderzoek.

Coördinatie van beleid en planning

De hele milieuadministratie heeft samengewerkt aan de uitvoering van het Milieubeleidsplan 2003-2007 (MiNa-plan 3). Het Milieujaarprogramma 2004 werd uitgevoerd en het Milieujaarprogramma 2005 opgemaakt. Het Uitvoeringsnetwerk rond het MiNa-plan 3 kreeg vorm en een projectwerking is ingevoerd. De GMO-databank werd aangepast en uitgebreid. Alle gegevens van het MiNa-plan 3, het jaarlijkse milieuprogramma, de projectwerking (projectplannen, rapporten), de uitgevoerde en geplande studies,... krijgen een plaats in de databank en zijn beschikbaar voor de gebruikers van de Vlaamse overheid.

Binnen de OVAM volgen we het planningsproces op het vlak van afval- en bodemsaneringsbeleid, zowel op het strategische als het operationele niveau.

Coördinatie van onderzoek

Zowel de voorbereiding als de uitvoering en de evaluatie van het beleid heeft baat bij een ver doorgedreven wetenschappelijke onderbouwing. Om het geplande wetenschappelijke onderzoek te structureren wordt jaarlijks een fysisch programma opgesteld en goedgekeurd voor het ganse leefmilieudomein: het programma Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu (TWOL). De OVAM is verantwoordelijk voor de sectoren afval en bodem.

Op basis van het advies van de MiNaraad werd een globaal onderzoekskader opgemaakt dat de inhoudelijke strategische prioriteiten voor onderzoek voor de komende vijf jaar bevat.

We volgen ook de activiteiten van het Steunpunt Milieubeleidswetenschappen mee op. Specifieke aandacht ging uit naar het onderzoek rond de beleidseffecten. Zo onderzocht het HIVA in 2004 de neveneffecten, zoals werkgelegenheid, van het ontwerp Uitvoeringsplan Bouw- en Sloopafval en werd onderzoek rond de neveneffecten van het Bodemsaneringsdecreet in de planning opgenomen.

Ook in 2004 werd de gestructureerde samenwerking tussen de OVAM en Vito voortgezet. In het jaarcontract hebben we de nadruk gelegd op beleidsrelevantie en valorisatie van de resultaten. We zijn ons ook bewust van het belang van de betrouwbaarheid van milieuanalyses en de toetsing van analyseresultaten aan de opgelegde normen en regels. In de overeenkomst met Vito zit dan ook een luik kwaliteitsverbetering van de meetresultaten vevat. Hieronder vallen taken zoals evaluatie van meetmethoden, blinde controles, strategie voor monsternames, geïntegreerde aanpak van de meetonzekerheid. Ook controle van bodemonderzoeken, saneringen en grondreinigingscentra zijn opgenomen in het jaarprogramma. Het jaarcontract 2004 werd op 10 juni ondertekend door minister Jef Tavernier en Dirk Fransaer, afgevaardigde bestuurder van Vito, ter gelegenheid van de Voorstelling van het Milieu-innovatieplatform.

Het Milieu-innovatieplatform is opgericht om het Vlaamse innovatiebeleid af te stemmen op het milieu- en energiebeleid en omgekeerd. Voor onze sector zijn onder meer bodemsanering, hergebruik van bagger- en ruimingsspecie, hergebruik van afval en biobrandstoffen als thema's naar voor geschoven.

Beter Bestuurlijk Beleid

De reorganisatie van de Vlaamse administraties - het Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) - kwam tot een voorlopige stilstand in 2004. Vooraleer over te gaan tot de definitieve invoering van BBB wilde de nieuwe Vlaamse regering een duidelijke inschatting van financiële implicaties.

BBB heeft als voornaamste uitgangspunten het primaat van de politiek én de verzelfstandiging van de agent-schappen om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren. Een aspect hierbij is het structureren van de beheers- en beleidscyclus. De beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering, de bevoegde minister en het agentschap zal een belangrijk en nieuw instrument vormen.

Vanuit de beleidscel van de administratie-generaal werd als aanloop naar die beheersovereenkomst een traject opgestart rond het strategische planningsproces. Om een zo groot mogelijke betrokkenheid van de medewerkers te garanderen, werden verschillende werkgroepen opgestart: afval, bodem, materiaalbeheer en organisatieontwikkeling. De leden van de directieraad vormen de stuurgroep.

© OVAM

Het startmoment was een goed bijgewoonde opleiding in huis rond de principes van de beheersovereenkomst. Vanaf 15 september startten de vier werkgroepen. Een eerste resultaat van deze werking werd aan Minister Peeters overgemaakt als insteek voor de beleidsnota Leefmilieu.

VERSLAG VAN DE WOORDVOERDER

Om de verspreiding van de persberichten te verbeteren, hebben we in 2004 een overeenkomst gesloten met het persagentschap Belga Direct. Sindsdien gebeurt het beheer van persberichten on-line, waardoor we heel wat tijd besparen. Alle persberichten zijn bovendien terug te vinden op www.ovam.be.

Binnen de OVAM hechten we veel belang aan open en snel communiceren naar de buitenwereld en willen we proactief correcte en volledige informatie verstrekken. Zo hebben we in 2004 gemiddeld drie persberichten per maand verspreid.

Voor bodemsanering waren er persberichten rond onder meer:

- de sanering van de Kouterwijk in Sint-Amands;
- de MBO Milieuzorgsysteem bij bodemsaneringswerken;
- de inventarisatie van asbestdraaillingen in de gemeenten Kapelle-op-den-Bos en Willebroek;
- de bodemsanering van de Diestse gasfabriek;
- de sanering van de Cokesfabriek te Zeebrugge;
- het bodemonderzoek in de woonwijk Kesseldal in Leuven;
- de aanpak van de cadmiumvervuiling in de Kempen;
- de afvoer van de metaalslakken langs de N 15 te Bonheiden;
- de behandeling van de miljoenste bodemattesta aanvraag.

Voor afval kwamen in de persberichten volgende onderwerpen aan bod:

- het jaarprogramma 2004 van PRESTI 5;
- de vrijgave van het sloopschip 'Silver Ray' voor uitvoer en herstelling naar China;
- de herbruikbare bekers;
- de daling van het restafval in Vlaanderen;
- biodegradeerbare en composteerbare materialen;
- de Milieubeleidsvereenkomst Afvalfotochemicaliën;
- de Milieubeleidsvereenkomst Afgedankte Voertuigen;
- de Dag van de Kringloopwinkel;
- milieuvriendelijke schoolmaterialen.

In de loop van 2004 hebben we ook een aantal persconferenties verzorgd, onder andere naar aanleiding van:

- de productiecijfers van huishoudelijk afval 2003;
- de sanering van 'La Floridienne' in de Gentse kanaalzone;
- Juni Compostmaand;
- de Antwerpse afvalcijfers;
- de sloop van de Cokesfabriek te Zeebrugge;
- het bodemonderzoek in de wijk Kesseldal in Leuven;
- de sanering van de wijk Moretusburg in Hoboken.

Naast deze actieve communicatie werd de woordvoerder door de geschreven pers ondermeer bevraagd over:

- de aparte inzameling van luiers;
- de financiering van containerparken;
- Recupel;
- lekkende stookolietanks bij particulieren;

- *de sanering van een haarkammerij in Lokeren;*
- *het bodemonderzoek in een kippenkwekerij in Weelde;*
- *de sanering van de OVAM-parking;*
- *het grondverzet en de erkenning van de bodembeheerorganisaties;*
- *de betoging van misnoegde garagehouders tegen de OVAM;*
- *de illegale trafiek van lers huisvuil via de Antwerpse haven.*

Ook interviews voor televisie en radio maakten in 2004 deel uit van het takenpakket van de woordvoeder. Daarnaast hebben we ook meegewerkt aan twee uitzendingen van het televisieprogramma 'Het vermogen' op Canvas. Deze uitzendingen gingen over recyclage van afval en brownfields. Ook verleenden we onze medewerking aan het programma 'Primetype' van de Ierse televisie (RTE) in verband met de illegale trafiek van lers huisvuil.

Uit dit alles blijkt dat de leefmilieuproblematiek, en zeker de thema's afval en bodem, een grote maatschappelijke gevoeligheid hebben. Een goede communicatie - vlot, pro-actief, correct en volledig - kan hierop een antwoord bieden.

VERSLAG VAN DE INTERNE DIENST VOOR PREVENTIE EN BESCHERMING OP HET WERK

In 2004 waren er verschillende prioriteiten voor de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk.

Het Brand- en Interventieteam werden verder geoptimaliseerd en aangepast aan de richtlijnen van de plaatselijke brandweer. Hetzelfde geldt voor het EHBO-team.

Zoals ieder jaar hebben we ook de evacuatieplannen verbeterd in functie van de jaarlijkse evacuatieoefening. Het resultaat is dat er, op algemeen verzoek van het personeel, twee oefeningen gepland zijn voor 2005.

Op het vlak van medische screening van de werknemers, was het up-to-date houden van de risico-codes per werknemer een belangrijk actiepoint voor 2004.

Verder was er een intensieve opvolging van de sanering en ontmanteling van Carcoke in Zeebrugge. We hebben alle noodplannen, VGV-plannen (Veiligheid, Gezondheid en Verfraaiing van de werkplaatsen) en coördinatieplannen ontleed in samenspraak met de dossierhouder.

We zijn in 2004 ook gestart met een opleiding 'ergonomie' voor alle beeldschermgebruikers binnen de OVAM. Ieder personeelslid kon zich vrijblijvend inschrijven. De opleidingen worden voortgezet in 2005.

Voor wat betreft het klachtenmanagement hebben we in totaal 156 vragen beantwoord in verband met veiligheid en bescherming op het werk. Airco-problemen vertegenwoordigden het overgrote deel van de klachten. De taak van een preventieadviseur is deze klachten te onderzoeken en indien nodig en mogelijk een oplossing aan te bieden. De klachten worden verder opgevolgd in 2005.

We hebben ook proactief gehandeld in het kader van het KB 'rookbeleid in ondernemingen' dat in 2006 in voege treedt. Concreet kan nu iedere werknemer werken in een rookvrije ruimte.

VERSLAG OVER HET KLACHTENMANAGEMENT

In overeenstemming met artikel 12 van het Klachtendecreet moet de OVAM jaarlijks vóór 1 maart schriftelijk verslag uitbrengen bij de Vlaamse ombudsman over de klachten. Dat verslag geeft een overzicht van de binnengekomen klachten en een beschrijving van de behandeling van deze klachten. Het verslag over het klachtenmanagement moet ook vermeld worden in het jaarverslag van de OVAM.

Klachten in cijfers

In de loop van 2004 registreerde de OVAM in totaal 21 klachten. Van deze klachten registreerde de OVAM er slechts één als gegrond, zes als deels gegrond en veertien als ongegrond. Van de (deels) gegronde klachten werden er vijf opgelost, één deels opgelost en bleef er één klacht onopgelost. Bij de (deels) gegronde klachten ging het éénmaal om ontoereikende informatieverstrekking en éénmaal om onvoldoende bereikbaarheid. In vier gevallen voelde de burger zich onheus bejegend en éénmaal had een burger klachten over de opvolging van de bodemsaneringsdeskundige door de OVAM. De klachten zijn ingedeeld volgens de vereenvoudigde ombudsnormen.

Hoe verloopt de behandeling van een klacht?

De procedure van de klachtenbehandeling werd kenbaar gemaakt aan al onze personeelsleden. De klachtenbehandeling bij de Vlaamse overheid gaat uit van een drietrapsbenadering:

- De Vlaamse Infolijn oriënteert je klacht en verwijst ze door.
- Het Klachtendecreet regelt de eerstelijnszorg, dit is de interne klachtenbehandeling door de OVAM of de bestuursinstelling in kwestie.
- De tweede lijn is de externe klachtenbehandeling door de Vlaamse Ombudsdienst.

De behandeling van een klacht is aan strikte termijnen gebonden. Binnen de tien dagen moet de OVAM melden dat ze de klacht heeft ontvangen en binnen de 45 dagen moet de beslissing worden meegedeeld.

Waarover gingen de klachten?

Het merendeel van de dossiers zijn niet echt klachten in de strikte zin van het woord. Het gaat eerder om een vraag naar de stand van zaken in concrete bodemsaneringsdossiers of het verloop van het dossier. De burger vindt soms dat de prestatie uitblijft. Gelijkaardige klachten kregen we in 2003.

De verklaring voor dit soort klachten is dat de bodemsaneringsprocedure en de daaraan gekoppelde termijnen zijn vastgelegd in het Bodemsaneringsdecreet en dat ook de OVAM aan deze termijnen gebonden is. We trachten echter voortdurend de burger zo goed mogelijk te informeren over het verloop van de bodemsaneringsprocedure, de beroepsmogelijkheden, de briefwisseling die de burger van de OVAM ontvangt, enzovoort.

Ook burens en omwonenden met vragen over een bepaald bodemsaneringsdossier, blijken zich onvoldoende geïnformeerd te voelen. Momenteel worden burens en omwonenden, die niet bij de sanering betrokken zijn, inderdaad niet persoonlijk ingelicht. Het Bodemsaneringsdecreet voorziet dit immers niet.

Onze werking nog verbeteren

De OVAM heeft alle klachten behandeld in overeenstemming met het Klachtendecreet. Ook indien de klacht ongegrond was, heeft de OVAM de burger zo goed mogelijk ingelicht, verder geholpen of doorverwezen.

Sinds geruime tijd is de procedure van klachtenbehandeling volledig ingeburgerd bij de personeelsleden van de OVAM. Bovendien zijn er geregeld initiatieven om onze

© Danni Eiskens

medewerkers blijvend attent te maken op het belang van dit klachtenrecht voor de burger en voor de werking van de OVAM.

Verder heeft de OVAM bepaalde aandachtspunten aangepakt naar aanleiding van de beleidsaanbevelingen van de Vlaamse Ombudsdienst. Zo hebben we in 2003 een project opgestart om, in samenwerking met een extern bureau, de leesbaarheid van de uitgaande brieven over bodemonderzoeken te verbeteren. Ook in 2004 werd hieraan verder gewerkt. Tevens zorgde de OVAM ervoor dat er op actieve wijze wordt gecommuniceerd over de tarieven van de erkende bodemsaneringsdeskundigen. De OVAM-website geeft alvast gemiddelde prijzen weer voor prestaties van de erkende bodemsaneringsdeskundige die voor de burger als richtsnoer kunnen dienen.

Tot slot stellen we vast dat de administratieve last aanzienlijk verlaagd zou kunnen worden indien de OVAM geen ontvangstmelding zou moeten verzenden in de dossiers die via de Vlaamse Ombudsdienst worden overgemaakt. In 2004 ging het om 17 van de 21 dossiers. De OVAM zal de Vlaamse Ombudsdienst hierover raadplegen.

© Danni Elskens

SAMENVATTING

De OVAM is verantwoordelijk voor het afvalstoffen- en het bodemsaneringsbeleid in Vlaanderen. Dit jaarverslag bundelt de resultaten van 2004 en beschrijft de opdrachten, projecten en initiatieven van de OVAM van het afgelopen jaar.

Op het vlak van **bodemsanering** spreken de cijfers boekdelen. Het totale aantal bodemonderzoeken bereikte eind 2004 de kaap van 25 000 en sinds het Bodemsaneringsdecreet werden meer dan 2 000 bodemsaneringsprojecten ingediend. Ook op het veld hebben we de aanpak van de vorige jaren vervolgd. We sloten een samenwerkingsovereenkomst rond brownfields met negen gemeenten. Als extra ondersteuning voor de gemeenten hebben we een leidraad brownfieldmanagement opgesteld. De sanering van La Floridienne werd afgerond. Er werd gestart met de ambtshalve sanering van onder meer de voormalige Asphaltco-terreinen in Asse en de gronden van de vroegere Diestse gasfabriek. Ook de verontreiniging in tal van woonwijken werd ambtshalve aangepakt.

Ook de opgestarte initiatieven in het kader van de alternatieve financiering lopen verder: de oprichting van een bodemsaneringsfonds voor tankstations, het Premaz-project met het bodemsaneringfonds voor stookolietanks en het bodemsaneringfonds voor de droogkuis.

Deze Vlaamse aanpak van bodemsanering vindt weerklank in het buitenland. De OVAM is actief lid van verschillende Europese netwerken en werkt volop mee aan de uitbouw van een strategie voor bodembeheer in Europa. Eind 2004 ging in samenwerking met Nederland het Interreg-project BeNeKempen van start, dat een oplossing moet bieden voor de grensoverschrijdende verontreiniging met zware metalen in de Kempen.

Voor **afval** leggen we jaar na jaar de klemtoon op preventie. Zowel bedrijven, burgers als overheden willen we zoveel mogelijk overtuigen van het belang afval te voorkomen. Het afgelopen jaar hebben we een duidelijke afname gemeten van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Voor het eerst is er ook een afname van de totale hoeveelheid selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen. De preventie-inspanningen werpen dus stilaan vrucht af. In samenwerking met FOST Plus hebben we proefprojecten voortgezet die een alternatieve samenstelling of inzamelwijze voor PMD uittesten. Er was ook een overeenkomst met Recupel over het gratis verkrijgen van potentieel herbruikbare apparaten door de kringloopsector.

Voor bedrijfsafval werken we samen met de sectoren aan een inhaalmanoeuvre, dat moet meehelpen om de berg bedrijfsafval te doen slinken. Op vraag van de OESO heeft de OVAM indicatoren voor bedrijfsafval ontwikkeld. In 2004 hebben we verder campagne gevoerd rond eco-efficiëntie. Het PRESTI 5-programma draait intussen op volle toeren.

Het nieuwe Vlara verplicht de bedrijven dezelfde stromen selectief in te zamelen als de huishoudens. In 2004 hebben we verder gewerkt aan nieuwe milieubeleidsvereenkomsten. De OVAM treedt ook controlerend op. Zo is er de selectieve inzameling van afval door de sectoren en het toezicht op de aanvaardingsplichten. In 2004 waren er onder meer controleacties in het kader van de Richtlijn Scheepsafvalstoffen, op de aangiften van de milieuheffing bij de overbrenging van afvalstoffen voor verwerking buiten het Vlaamse Gewest en op de uitvoering van het PCB-verwijderingsplan. Om in regel te zijn met de Europese Verordening Dierlijke Bijproducten hebben we in de sector dierlijk afval de nodige erkenningen verleend.

In 2004 werd de Samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar Duurzame Ontwikkeling 2002-2004' afgerond. In de loop van het jaar hebben we ook de Cluster Vaste stoffen voor de nieuwe samenwerkingsovereenkomst op papier gezet.

De OVAM probeert ook zoveel mogelijk te wegen op het Europese afvalbeleid. Op Europees niveau zijn er immers heel wat richtlijnen en verordeningen in de maak. In 2004 hebben we ook actief meegewerkt aan de Europese strategie voor het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Dit kadert binnen het stofstroombeheer, dat nu ook tot de bevoegdheden van de OVAM behoort en de link legt tussen het zuinige gebruik van grondstoffen en het voorkomen van afvalstoffen.

RÉSUMÉ

L'OVAM est responsable de la politique du traitement des déchets et de l'assainissement des sols en Flandre. Ce rapport annuel rassemble les résultats de l'année 2004 et décrit les missions, projets et initiatives de l'OVAM de l'année dernière.

Dans le domaine de l'**assainissement des sols**, les chiffres parlent d'eux-mêmes. Le nombre total d'études du sol a atteint le cap des 25.000 à la fin de l'année 2004 et, depuis le décret relatif à l'assainissement des sols, plus de 2.000 projets d'assainissement de sols ont été introduits. Sur le terrain, nous avons également poursuivi l'approche des années précédentes. Nous avons conclu un accord de coopération concernant les brownfields (terrains commerciaux ou industriels désaffectés et pollués) avec neuf communes. Nous avons mis en place un système de gestion des brownfields, en vue d'assister les communes dans leur travail. Les travaux d'assainissement de La Floridienne ont été achevés. L'assainissement d'office, notamment des anciens terrains d'Asphaltco à Asse et du site de l'ancienne usine à gaz de Diest, a commencé. Les problèmes de pollution ont également été pris en charge dans de nombreuses zones d'habitation.

Par ailleurs, les initiatives lancées dans le cadre du financement alternatif suivent leur cours : création d'un fonds d'assainissement des sols des stations-service, projet Premaz d'assainissement des pollutions liées aux citernes à mazout enfouies et fonds d'assainissement pour le secteur du nettoyage à sec.

Cette approche flamande d'assainissement des sols reçoit un accueil favorable à l'étranger. L'OVAM est membre actif de différents réseaux européens et contribue intensément au développement d'une stratégie de gestion des sols en Europe. Le projet Interreg BeNeKempen a démarré fin 2004 en collaboration avec les Pays-Bas. Il doit apporter une solution au problème de pollution transfrontalière par les métaux lourds en Campine.

En matière de **déchets**, nous mettons chaque année l'accent sur la prévention. Nous souhaitons convaincre autant que possible les entreprises, les citoyens et les autorités de l'importance que revêt la prévention des déchets. L'année dernière, nous avons constaté une baisse importante de la quantité totale des déchets ménagers. Pour la première fois, la quantité totale des déchets ménagers collectés sélectivement a également diminué. Les efforts en matière de prévention portent donc progressivement leurs fruits. Nous avons poursuivi, en collaboration avec FOST Plus, divers projets pilotes visant à tester une composition ou une méthode de collecte alternative pour les PMD. Un accord a également été conclu avec Recupel concernant la récupération gratuite d'appareils potentiellement réutilisables par le secteur du recyclage.

Pour les déchets industriels, nous travaillons en collaboration avec les différents secteurs sur une manœuvre de rattrapage qui doit permettre de réduire la montagne de déchets industriels. A la demande de l'OCDE, l'OVAM a développé des indicateurs pour les déchets industriels. En 2004, nous avons mené une campagne concernant l'éco-efficacité. Le programme PRESTI 5 tourne, quant à lui, à plein rendement.

Le nouveau Varea oblige les entreprises à collecter sélectivement les même flux de déchets que les ménages. En 2004, nous avons travaillé sur de nouvelles conventions environnementales. L'OVAM se charge également du contrôle de la collecte sélective des déchets et du bon respect des obligations de reprise des déchets. En 2004, des contrôles ont notamment été effectués dans le cadre de la directive relative aux déchets d'exploitation des navires. Ces contrôles ont porté sur les déclarations de la redevance environnementale lors du transport de déchets en vue de leur traitement en dehors de la Région flamande et sur l'exécution du plan d'élimination des PCB. Pour être en harmonie avec le règlement européen relatif aux sous-produits animaux, nous avons accordé les agréments nécessaires dans le secteur des déchets animaux.

L'accord de coopération 'De l'environnement vers un développement durable 2002-2004' a pris fin en 2004. En cours d'année, nous avons également fixé sur papier le Cluster Déchets Solides pour le nouvel accord de coopération.

En outre, l'OVAM essaie dans la mesure du possible d'influer sur la politique européenne en matière de déchets. De nombreux règlements et directives sont en effet en cours d'élaboration au niveau européen. En 2004, nous avons aussi collaboré activement au développement de la stratégie européenne pour l'utilisation durable des ressources naturelles. Cette démarche s'inscrit dans le cadre de la gestion des déchets qui relève dorénavant de la compétence de l'OVAM et met en rapport l'utilisation économique des matières premières et la prévention des déchets.

ZUSAMMENFASSUNG

Die OVAM ist für die Bereiche Abfallstoffe und Bodensanierung in Flandern zuständig. Dieser Jahresbericht fasst die Resultate der OVAM des Jahres 2004 zusammen und gibt einen Überblick über die Aufträge, Projekte und Initiativen der OVAM des vergangenen Jahres.

Im Bereich **Bodensanierung** sprechen die Zahlen für sich. Die Anzahl der Bodenuntersuchungen erreichte Ende 2004 die Spitze von 25 000 und seit dem Bodensanierungserlass wurden mehr als 2 000 Bodensanierungsprojekte eingereicht.

Auch in der Praxis haben wir die Unternehmungen aus den vorigen Jahren weiter verfolgt. Wir schlossen mit neun Gemeinden um Brownfields eine Zusammenarbeitsvereinbarung. Als zusätzliche Unterstützung für die Gemeinden haben wir einen Leitfaden Brownfielmanagement erarbeitet.

Die Sanierung von La Floridienne wurde fertiggestellt. Es wurde nach Behördenauftrag unter anderem mit der Sanierung der ehemaligen Asphaltco-Gebiete in Asse und dem Boden der früheren Dietsen Gasfabrik begonnen.

Auch die angelaufenen Initiativen im Rahmen der alternativen Finanzierung laufen weiter: die Errichtung eines Bodensanierungsfonds für Tankstationen, das Premaz-Projekt mit dem Bodensanierungsfond für Brennöltanks und der Bodensanierungsfond für chemische Reinigungen.

Diese Aktivitäten in Flandern im Bereich Bodensanierung fanden Resonanz im Ausland. Die OVAM ist aktives Mitglied von verschiedenen europäischen Netzwerken und arbeitet mit an dem Ausbau für eine Strategie für Bodenverwaltung in Europa. Ende 2004 ging in Zusammenarbeit mit den Niederlanden das Interreg-Projekt BeNeKempen vom Start, das eine Lösung bietet für die grenzüberschreitende Verunreinigung mit Schwermetallen in Kempen.

Bei **Abfall** legen wir den Schwerpunkt noch stets auf die Vermeidung. Wir wollen sowohl Betrieben, Bürgern als auch den Behörden die Wichtigkeit der Abfallvermeidung deutlich machen.

Im vergangenen Jahr haben wir eine deutliche Abnahme bei der gesamten Menge an Haushaltsabfall zu verzeichnen. Das erstmal ist auch eine Abnahme der gesamten Menge an getrennt gesammelten Haushaltsabfall zu verzeichnen. Die Preventionsbemühungen zeigen nun also Erfolg. In Zusammenarbeit mit FOST Plus haben wir Prüfprojekte fortgesetzt die eine alternative Zusammenstellung oder Sammelweise für PMD testen. Es gibt auch eine Vereinbarung mit Recupel über den kostenlosen Erhalt von potentiell wiederverwendbare Apparate durch den Kringloopsektor.

Für den gewerblichen und industriellen Abfall arbeiten wir zusammen mit den Bereichen um aufzuholen, das soll dabei helfen den gewerblichen und industriellen Abfallberg schwinden zu lassen. Auf Anfrage von OESO hat OVAM Indikatoren für gewerblichen und industriellen Abfall entwickelt. Im Jahr 2004 haben wir weiterhin Kampagnen geführt im Bereich eco-Effizients. Das PRESTI 5-Programm läuft inzwischen auf vollen Touren.

Das neue Vlaera verpflichtet die Betriebe ebenso klassifiziert sortiert zu sammeln wie die Haushalte.

Im Jahr 2004 haben wir weiterhin an Vereinbarungen im Bereich Umwelt gearbeitet. Die OVAM hat auch eine kontrollierende Funktion. So ist da das Sortieren des Abfalls durch die Bereiche und die Beaufsichtigung der Anzeigepflicht. Desweiteren fanden unter anderem Kontrollen im Rahmen der Richtlinien für Schiffsabfallstoffe, bei der Anzeige von Umwelterhebungen bei der Überführung von Abfallstoffen zur Verarbeitung ausserhalb des flämischen Region und bei der Ausführung des PCB – Entsorgungsplans statt. Um der Europäischen Verordnung für tierische Nebenprodukte zu folgen haben wir im Bereich Tierabfälle die nötige Erlaubnis erteilt.

Die Zusammenarbeitsvereinbarung „Umweltpolitik als Schritt zur dauerhafter Entwicklung 2002 – 2004“ ist im Jahr 2004 abgeschlossen worden. Im Laufe des Jahres haben wir auch die Gruppe Feste Stoffe für Zusammenarbeitsvereinbarungen auf Papier gesetzt.

Die OVAM versucht auch soviel Gewicht wie möglich auf den Europäischen Abfallbereich zu legen. Auf europäischen Niveau werden noch Richtlinien und Verordnungen vorbereitet. Wir haben im Jahr 2004 auch aktiv an der Europäischen Strategie für den dauerhaften Gebrauch von natürlichen Hilfsquellen mitgearbeitet.

Das rahmt innerhalb der Staubströmungsverwaltung, die nun auch in die Befugnis von OVAM fällt und den Link zwischen sparsamen Gebrauch von Grundstoffen und das Vorkommen von Abfallstoffen legt, ein.

SUMMARY

OVAM is the public body responsible for policy on waste products and soil remediation in Flanders. This annual report compiles OVAM's results for 2004 and describes the assignments, projects and initiatives OVAM has undertaken during the past year.

In the area of **soil remediation**, the figures speak volumes. At the end of 2004, the total number of soil tests reached the cap of 25,000 and since the Soil Clean-Up decree, more than 2,000 soil remediation projects have been submitted. In the field, we have also followed the same approach taken in previous years. We have concluded a cooperation agreement on brownfields with nine municipalities. To provide the municipalities with extra support, we have drawn up guidelines for brownfield management. Decontamination of La Floridienne has been completed. The official decontamination of among others the former Asphaltco grounds in Asse and the grounds of the former Diest gasworks was started. Pollution in scores of residential areas was handled at an official level.

The initiatives begun within the framework of alternative financing also continue: the establishment of a soil remediation fund for filling stations, the Premaz project with the soil remediation fund for fuel oil tanks, and the soil remediation fund for dry cleaners.

This Flemish approach to soil remediation has also struck a chord abroad. OVAM is an active member of various European networks and cooperates in the development of a strategy for soil management in Europe. The Interreg project BeNeKempen—in collaboration with the Netherlands—was started at the end of 2004. This is intended to provide a solution to the cross-border pollution with heavy metals in area of *de Kempen*.

Concerning **waste**, our emphasis each year is on prevention. Our intent is to convince companies, individuals and government authorities of the importance of preventing waste. In the past year, we have measured a clear decrease in the total amount of domestic waste. A decrease was also noted for the first time in the total amount of selectively collected household waste products. Thus, our prevention efforts are gradually bearing fruit. Together with FOST Plus, we have continued pilot projects that test alternative compositions or methods of collecting PMD. Agreement was also reached with Recupel on the gratis procurement of potentially recyclable appliances for the used goods sector.

Regarding industrial waste, we are working together with the sectors on actions to contribute to a reduction in the existing accumulation of industrial waste. At the request of the OECD, OVAM has developed indicators for industrial waste. In 2004, we have continued our campaign around eco-efficiency. In the meantime, the PRESTI 5 programme is fully operational.

The new VLAREA Flemish environmental decree requires companies to selectively collect the same waste flows as households. We continued to work on new environmental policy agreements in 2004. OVAM also exercises a monitoring function. Thus, there is the selective collection of waste by the sectors and supervision of the acceptance obligations. Monitoring campaigns were conducted in 2004, among others within the framework the European directive on ship-generated waste and cargo residues, on environmental tax declarations when transferring waste products for treatment outside the Region of Flanders, and on the implementation of the PCB removal plan. In line with the European Regulation on Animal By-products, we have granted the required certifications in the animal waste sector.

In 2004, the Cooperation Agreement 'Environment as leg up to Sustainable Development 2002-2004' was concluded. In the course of the year, we have also put down on paper the Solid Materials cluster of the new cooperation agreement.

OVAM also endeavours to have its voice heard in the area of European waste policy. There are indeed many directives and regulations being made at European level. In 2004, we also actively participated in the European strategy for the sustainable use of natural resources. This finds its context in material flow management—now also a part of OVAM's responsibilities—and makes the link between the efficient use of raw materials and the prevention of waste products.

© Danni Elskens

AFKORTINGEN

© iStock

© Danni Elskens

EN BEGRIPPEN

Afkortingen

AEEA	Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten
AKO	(vroegere) lijst van afvalstoffencodes
AMINAL	Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BBP	bruto binnenlands product
BIM	Brussels Instituut voor Milieubeheer
BTW	bruto toegevoegde waarde
Beltest	federale overheidsdienst die laboratoria en keuringsinstellingen accrediteert
Bofas	bodemsaneringsfonds voor tankstations
Diftar	gedifferentieerde tarifiering: aangeboden afval wordt gewogen en verrekend
EPM	energieprestatiegraad
EURAL	Europese afvalstoffenlijst
FANC	Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FFEU	Financieringsfonds voor schuldafbouw en éénmalige investeringsuitgaven
FOD	federale overheidsdienst
FOST Plus	erkend organisme dat instaat voor de terugnameplicht van huishoudelijk verpakkingsafval
FVO	Food and Veterinary Office (Europa)
GFT-afval	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GIMV	Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen
GIS	Geografisch Informatie Systeem
Gisti	Gescheiden Inzameling Stimuleren, programma voor selectieve inzameling van de OVAM, waarbij de nadruk ligt op de sectorale benadering
GMO	Gewestelijk Milieuoverleg
HCA	Hoogcalorisch Afval
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
IBC	Interregionale Bodemsaneringscommissie
IMV	Integraal Milieuverslag
IOK	Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij Kempen
IPPC	Integrated Pollution Prevention Control
ISA	Interregionaal Samenwerkingsakkoord
IVAREM	Intergemeentelijke vereniging voor duurzaam afvalbeheer regio Mechelen
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
Interreg	Europees programma dat concrete grensoverschrijdende projecten subsidieert met als doel de grenzen binnen de Europese Unie zoveel mogelijk op te heffen
KMO's	kleine en middelgrote ondernemingen
Logo	Lokaal Gezondheidsoverleg
MAMBO	Minder Afvalstoffen Meer BedrijfsOpbrengst, softwarepakket dat toelaat de totale afvalkosten van een bedrijf in kaart te brengen en de baten van investering in afvalpreventie te berekenen.

MBO	milieubeleidsovereenkomst
MINA-fonds	Milieu- en Natuurfonds, fonds dat het merendeel van de middelen beheert die de Vlaamse overheid inzet voor een verbetering van de milieu- en natuurkwaliteit in het Vlaamse Gewest.
NME	Natuur- en Milieueducatie
OC-GIS	Ondersteunend Centrum voor Geografische Informatie Systemen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Europa)
OVAM	Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest
OVB	Ondernemersvereniging Bodemsaneerders
OWD	Office Wallon des Déchets
PAK's	polycyclische aromatische koolwaterstoffen
PCB's	polychloorbiphenylen, gechloreerde scheikundige verbindingen
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
POP's	persistente organische polluenten
PRESTI	preventiestimuleringsprogramma voor bedrijven op initiatief van de Vlaamse overheid
PRTR	Pollutant Release and Transfer Register
Recupel	vzw die dankzij de steun van de verschillende gewesten werd opgericht door de producenten en de invoerders van elektrische en elektronische apparatuur. De missie van Recupel is het organiseren van de ophaling, de verwerking en de recyclage van oude elektrische en elektronische toestellen in België.
RWZI	rioolwaterzuiveringsinstallatie
SERV	Sociaal-Economische Raad Vlaanderen
TWOL	Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu
VEB	Vereniging Erkende Bodemsaneringsdeskundigen
VGV	Veiligheid, Gezondheid en Verfraaiing van de werkplaatsen
Vito	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLACO	Vlaamse Compostorganisatie
Vlarea	Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en -beheer
Vlarebo	Vlaams Reglement betreffende Bodemsanering
Vlarem	Vlaams Reglement betreffende Milieuvergunningen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VOICE	Vlaamse Openbare Commissie Emancipatiezaken
VOKA	Verbond van Vlaamse ondernemingen
VREG	Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VVSG	Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten

Begrippen

Aanvaardingsplicht	plicht voor de eindverkoper, de tussenhandelaar, de producent of de invoerder om bepaalde afvalstoffen te aanvaarden met het oog op hun nuttige toepassing of doelmatige verwijdering
Afvalverwerking	omzetten van afval in andere vormen door bijvoorbeeld recyclage of verbranding en verwijdering van afval door storten
Afvalverwijdering ConSoil	vernietiging en definitieve opslag op of in de bodem internationaal congres over bodemsanering, waarvan in 2003 de 8ste editie plaatsvond in Vlaanderen
Bedrijfsafval	afvalstoffen die ontstaan ten gevolge van een industriële, ambachtelijke en wetenschappelijke activiteit en de afvalstoffen die daarmee gelijkgesteld worden bij besluit van de Vlaamse regering
Beschrijvend Bodemonderzoek (BBO)	bodemonderzoek waarin de ernst van de bodemverontreiniging wordt vastgesteld
Bodemsanering	het behandelen van bodemverontreiniging door het opstellen en uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek, indien nodig gevolgd door het opstellen van een bodemsaneringsproject, het uitvoeren van bodemsaneringswerken en het eventueel verzekeren van nazorg
Bodemsaneringsproject (BSP)	studie waarin wordt vastgelegd op welke wijze de bodemsanering zal worden uitgevoerd
Bodemsaneringswerken (BSW) Bodemverontreiniging	werken ter uitvoering van een bodemsaneringsproject de aanwezigheid van stoffen of organismen, veroorzaakt door menselijke activiteiten, op of in de bodem, die de kwaliteit van de bodem op rechtstreekse of onrechtstreekse wijze nadelig beïnvloeden of kunnen beïnvloeden
Groene stroom	elektriciteit opgewekt door gebruik te maken van hernieuwbare energiebronnen
Halonen	volledig gehalogeneerde koolwaterstofmoleculen die minstens één broomatoom bevatten. Deze producten worden voornamelijk gebruikt als brandbestrijdingsmiddel.
Hergebruik	het opnieuw aanwenden van producten en materialen in het afvalstadium voor hetzelfde doel of voor een soortgelijk doel als waarvoor zij oorspronkelijk bestemd waren
Historische bodemverontreiniging	verontreiniging die tot stand gekomen is vóór de inwerkingtreding van het Bodemsaneringsdecreet (vóór 29 oktober 1995)
Persistent Recuperatie Recyclage	niet of zeer moeilijk afbreekbaar verzamelbegrip voor recyclage, compostering en hergebruik terugwinnen van grondstoffen uit afvalstoffen en het inzetten ervan in een productieproces als gehele of gedeeltelijke vervanging van primaire grondstoffen
Register van verontreinigde gronden	bevat alle gronden in Vlaanderen waarvoor reeds een bepaalde graad van verontreiniging werd vastgesteld
Richtlijn (Europese)	besluit dat bindend is voor de lidstaten wat betreft een in de richtlijn uitgedrukt te bereiken resultaat. De lidstaten zijn vrij de vorm en middelen te bepalen nodig om aan de richtlijn te voldoen. Bij niet-naleving kan de Commissie een procedure inzetten
Zware metalen	metalen met een atoommassa groter dan 20. Meestal bedoelt men hiermee de groep van volgende acht stoffen: arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, lood, nikkel, zink

COLOFON

redactieraad:

Veerle De Ridder, Els Gommeren, Koen Janssens, Els Van Camp, Anne Vandeputte, Jan Vanderbruggen

hoofdredacteur:

Guy Haemels

copywriting:

Katelijne Norga (Pantarein)

vormgeving:

Danni Elskens (Koloriet)

drukwerkbegeleiding:

Joris Delafortrie

druk:

Drukkerij Schaubroeck - Nazareth

verantwoordelijke uitgever:

Guy Haemels